ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 25 juni 2011

KUNST
6
'Instrument van God'

LITERATUUR
7
'Barbaarse mensen'

REPORTAGE
10
'Bordelen en andere bouwsels'

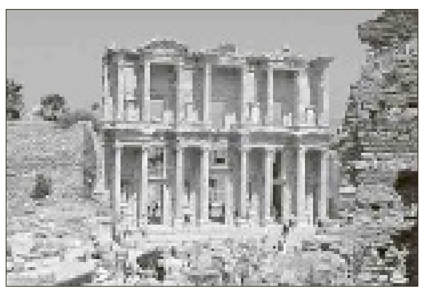

Decaan Liesbeth Echteld:
'Algemene Faculteit bloeit'

Aan 's lands hoogste onderwijsinstelling, de University of Curaçao, worden studenten opgeleid in diverse richtingen, onder meer tot docent. Bij de tweede faculteit in grootte, de Algemene Faculteit, worden studenten opgeleid tot docent funderend onderwijs en er zijn eerste en tweede graads bachelor- en masteropleidingen in de talen Papiamentu, Engels, Nederlands en Spaans. Sinds 2006 is Liesbeth Echteld decaan van deze faculteit.

Liesbeth Echteld

Tekst: Judice Ledeboer Foto's: Ken Wong

Voordat het interview plaatsvindt laat Echteld de ruimtes zien waar docenten van de faculteit hun eigen kantoren hebben op de eerste verdieping van de nieuwbouw op de campus aan de Jan Noorduynweg. Op de begane grond zijn de collegezalen. Het is de tijd van de tentamens. Overal lopen studenten rond en een studente krijgt nog even snel te horen dat ze een acht heeft gehaald voor haar tentamen. Ze loopt blij weg. De decaan wil graag haar verhaal kwijt over de faculteit, waar momenteel ruim 400 studenten studeren. Ze is positief over de opleidingen, maar ziet ook een aantal problemen die opgelost moeten worden. Er zijn mogelijkheden om nieuwe opleidingen te starten, maar er is niet voldoende geld. Er zijn studenten die willen studeren, maar ze halen het niveau niet en sociaal-maatschappelijke problemen hebben ook een negatieve invloed op de studiehouding en -resultaten. Echteld ziet haar taak als decaan als een grote uitdaging. "Door allerlei factoren is het niet altijd gemakkelijk om hier iets te bewerkstelligen. Ik ben heel trots op mijn collega's die altijd op hun post blijven om onze nieuwe burgers op Curaçao op te leiden. Dit lukt alleen met teamwork."

Volgens haar is het kweken van goede docenten vandaag de dag een zware klus. De maatschappij is veranderd, de studenten zijn veranderd en de leerlingen vragen een andere manier van onderwijs. Het is een continu schipperen tussen de aandacht voor het vak zelf en voor de beroepsvorming. Echteld zegt hierover: "Naar mijn idee moet je in het midden zitten. De realiteit is dat schooldocenten soms niet meer aan hun vak toekomen omdat ze continu bezig zijn een klas in toom te houden. Hoe leer je dat in een vakopleiding? Daar komt zoveel meer bij kijken." Er wordt de laatste jaren dan ook veel aandacht gegeven aan de pedagogisch-didactische kant van het docentschap. Er zijn ook studenten die al een afgeronde hbo- of wo-masteropleiding gedaan hebben, die een PG (Pedagogisch Getuigschrift) kunnen behalen aan deze faculteit zodat zij, gewapend met kennis en vaardigheden op het gebied van pedagogiek en didactiek, als docent aan de slag kunnen.

De drie poten waar de Algemene Faculteit op steunt zijn Educatie, Taal- en Cultuurstudies. Op dit moment ligt de focus op educatie en taal met aandacht voor creolenstudies. "Bijzonder is dat er Papiamentu wordt gedoceerd. Het is hier de enige lerarenopleiding in de wereld die opleidt tot eerstegraadsdocent Papiamentu en de enige plek ter wereld waar een eerstegraadsbevoegdheid in een creolentaal behaald kan worden." Hiermee geeft Echteld aan dat deze faculteit uniek is. Ook voor de talen Nederlands, Engels en Spaans is nooit eerder op onze eilanden een eerste- of tweedegraadsopleiding geweest voor docenten. Dit is voor het eerst in onze onderwijsgeschiedenis dat dit plaatsvindt.

Op de faculteit werken niet alleen vaste docenten, maar worden bij alle lerarenopleidingen ook gastdocenten ingezet. "De masteropleidingen worden 'gedragen' door drie lokale hoogleraren, Ronald Severing (buitengewoon hoogleraar taalverwerven, taalleren en taalonderwijzen in het bijzonder van het Papiamentu in een schoolse context), Wim Rutgers (buitengewoon hoogleraar Literatuurwetenschap en literatuurgeschiedenis, in het bijzonder met betrekking tot lokale en Caribische literatuur) en Frank M. Arion (buitengewoon hoogleraar Taalwetenschap (taalkunde), in het bijzonder de grammatica van het Papiamentu) en we nodigen ook hoogleraren uit het buitenland uit, zoals prof. Van Kempen die gespecialiseerd is in de literatuur van de West Indies en prof. Paasman. We hebben ook hoogleraren en wetenschappers uit Zwitserland en Puerto Rico gehad." Het is heel bijzonder dat die internationale gastdocenten van dit kaliber komen, want dat lukt in Nederland niet eens. Het heeft de opleiding een 'boost' gegeven", aldus de decaan.

Toekomst

Het ligt in de bedoeling dat er in de toekomst ook opleidingen komen op wetenschappelijk niveau, maar de decaan ziet wel dat de faculteit zich eerst moet bezighouden met het consolideren van wat er nu is. De universiteit wil dat de opleidingen internationaal erkend worden en daarom moet de kwaliteit van de opleidingen een positieve beoordeling verwerven bij de NVAO (Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie). Een positieve beoordeling van de opleidingen is een keurmerk voor de kwaliteit van die opleidingen. Wie afstudeert aan een positief beoordeelde opleiding, kan gemakkelijk doorstromen naar vrijwel alle universiteiten ter wereld. Ook de uitwisseling van docenten en het aantrekken van buitenlandse studenten wordt beter haalbaar na het doorlopen van het accreditatieproces. Het veeleisende visitatieproces heeft voor sommige opleidingen van de Algemene Faculteit enige tijd geleden plaatsgevonden en er is al een positief rapport verschenen. Het wachten is op de formalisatie door de NVAO. "De faculteit haalt het niveau van Nederland. We zijn volgens internationale standaarden geijkt en kijken lokaal en internationaal naar de ontwikkelingen die er zijn", vertelt Echteld.

De studies duren allemaal vier jaar, maar niet iedereen haalt de eindstreep. Door de gehele opleiding is er een grote uitval door sociaal-economische redenen. De meeste studenten die op deze faculteit studeren zijn geboren en getogen op Curaçao. Ze gebruiken de studie om zich verder te ontwikkelen, op Curaçao of in Nederland. Veel studenten zijn werkende moeders die het geld moeten verdienen, maar ze willen doorgroeien. De studie vraagt echter veel tijd. "Het opleidingsonderwijs is heel arbeidsintensief. Je moet er ziel voor hebben en innerlijke drijfveren. Zonder drijfveren haal je de opleiding niet", zegt Echteld. Een grote zorg vindt ze dat het niveau van de instromende studenten steeds lager wordt. "We hebben een paar scholen bereid gevonden om mee te denken over het steeds minder hoge niveau van afstuderenden. Wij kunnen ons niveau niet verlagen. En we willen het niveau dat we nu hebben graag behouden."

De lerarenopleiding Funderend Onderwijs leidt op tot 'general teacher' om in cyclus 1 en 2 les te kunnen geven bij alle verschillende schooltypen. Er is vooral veel aandacht voor Spaans en Engels. En de studenten leren ook andere vakken als rekenen, taal, mens & maatschappij (vroeger waren dat aardrijkskunde en geschiedenis) en GLB (Gezonde Levensstijl Beweging). Dat vak heette vroeger 'gymnastiek', maar behalve fysieke oefeningen leren de leerlingen nu ook over gezond leven. Een must in de tijd waarin we thans leven, gezien de toename van gezondheidsproblemen bij jongeren. De studenten leren niet alleen om in die vakken les te geven, maar ze moeten de vakken natuurlijk zelf ook goed beheersen. Er is speciale aandacht voor 'schrijven' en de studenten krijgen schrijflessen, ook in het bordschrijven. Echteld: "De studenten zijn niet meer alleen met de vakken bezig, maar ook met educatie-gebieden. Ze moeten leren om de stof door te geven, zoals bijvoorbeeld basiscomputervaardigheden."

De faculteit startte ooit als eerste met de 2e graads lerarenopleiding Papiamentu. Daar was een grote behoefte aan omdat Papiamentu in het regulier onderwijs een andere positie kreeg in de jaren 90. "Eerst kon men met lo-niveau volstaan, maar als land ga je vooruit dus moet er aandacht aan het Papiamentu gegeven worden. We hebben veel ambities en daar zijn veel investeringen voor nodig, ook van de overheid. Je kan niet heel veel ambities hebben zonder dat je geldelijke middelen hebt. De financiële huishouding als instelling moet op orde zijn. De overheid heeft daar ook een verantwoordelijkheid in." Echteld geeft aan dat de kleinschaligheid van een eiland een grote rol speelt bij de studie- en werkhouding en veel van de studenten vraagt. "Studenten moeten op meerdere fronten kunnen handelen en om leren om een doel te bereiken. Ze moeten flexibel zijn."

In de nabije toekomst wil de faculteit ook een hbo master SEN (Special Educational Needs) aanbieden. Dat is een opleiding om in het speciaal onderwijs terecht te kunnen. "De start van een opleiding is aan procedures gebonden en de financiën spelen ook hier weer een rol. De faculteit is afhankelijk van subsidie en studenten." Volgens Echteld heeft de universiteit daar een maatschappelijke taak in. "Mijn verhaal is het verhaal van alle faculteiten. Daarnaast heeft iedere faculteit zijn eigen punten waar men tegenaan loopt en ieder zijn eigen problematiek."

De decaan wil echter niet stilstaan bij de problemen, maar positief vooruit kijken. Negen van de tien studenten, die aan deze faculteit afstuderen vinden een baan. Dat is natuurlijk heel positief. En aangezien de jeugd de toekomst is en de jongeren opgeleid moeten worden tot zelfstandige, betrouwbare en daadkrachtige mensen, ligt er vooral bij de docenten, de huidige en toekomstige, een grote verantwoordelijkheid. Door studenten op te leiden tot goede docenten wordt er bijgedragen aan de ontwikkeling van het nieuwe land Curaçao. Ze is blij met het 'bezielende' team van coördinatoren en docenten op de faculteit, want zij 'dragen' de opleidingen. "Deze instelling leidt op om iets te worden in de maatschappij."

ÑAPA 2011
Nr. 24

Vakantie

Voor u ligt de laatste Ñapa van dit seizoen. We gaan met vakantie!

Vakantie is bij uitstek de tijd om uit te rusten, te luieren, bij te komen, te reizen, te lezen, nieuwe indrukken op te doen, de accu op te laden. Het zou wel maanden mogen duren, maar helaas, zo zit het leven van de meeste mensen niet in elkaar. Hooguit na een paar weken is de koek op en gaan we weer aan de slag. Maar wel met nieuwe energie en frisse ideeën. Dus wie weet wat u na de zomerstop in de brievenbus aantreft.

In deze Ñapa, zoals u gewend bent, een verscheidenheid aan onderwerpen. Van archeologie in Suriname tot de literatuur van Llosa, van kunstenaar Philippe Zanolino tot vrouwvriendelijke bedrijven.

Om er maar eens een onderwerp uit te pikken: Maya Mathias schreef over een leiderschapstraining voor jongeren, georganiseerd door Rotary Willemstad, waarvan Nancy Winklar een van de organisatoren is. “Waar de één goed kan leiden en presenteren, heeft de ander juist veel creatieve ideeën. En waar het ene kind verbindend communiceert, blinkt het andere weer uit in het scherpe debat”, zegt Winklar. “We geven ze concrete handvatten en houden ze een spiegel voor. In de groep zie je sterke leiders ontstaan, die zich bewust profileren en duidelijk aanwezig zijn. Ze hebben heldere ideeën over het leiderschap dat Curaçao nodig heeft en weten goed waar ze mee bezig zijn.”

Dat geeft de burger weer moed. Misschien niet direct voor na de vakantie, maar voor de langere termijn toch zeker wel.

De hele maand juli houden we zomerstop. Op 6 augustus is de Ñapa weer terug.

Prettige vakantie!

De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Jourell Cannister-Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:
Ingemara Bak
Marius Bremmer
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Verele Ghering
Margot Hack
Lennart Huijsen
Bob Harms
Lisette Keus
Anouska Kock
Brede Kristensen
Judice Ledeboer
Maya Mathias
Wouter Mol
Peter Onvlee
Milangela Plate
Marcel Truyens
Hans Vaders
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Dubbel presteren:

Sporten en studeren

Hij studeert Industriële Technologie aan de University of Curaçao en hoopt in 2012 af te studeren. Daarnaast werkt hij, is hij coach en een van de deelnemers aan de Universiade (World Student Games) 2011 in het Chinese Shenzhen en wel op het onderdeel schermen: Urly Cornelia. “Vier jaar geleden had ik nog nooit van schermen gehoord, twee jaar geleden mocht ik al mee naar Belgrado en nu mag ik op de valreep mee naar Shenzhen. Het is een laatste kans, deze krijg ik nooit meer en ‘I go for it’.”

Urly Cornelia met zijn collega-schermers Brian Betrian (midden) en Gareth Moo (rechts).

Tekst: Lisette Keus

De Universiade is een multisportevenement dat elke twee jaar in een ander land wordt georganiseerd. Het is een krachtmeting tussen studerende topsporters in de leeftijd van 17 tot 27, van over de hele wereld. En ook Curaçao neemt hier dit jaar weer aan deel. Cornelia is 28, maar mocht op de valreep toch nog meedoen omdat hij aan het begin van het jaar nog 27 was. En dit terwijl hij pas schermt vanaf zijn 25e.

Vertegenwoordigers van de Nederlandse Antillen tijdens de Universiade van 2009 in Belgrado.

Representatief

“De schermsport is op Curaçao niet bepaald groot, we hebben maar zo’n twintig actieve leden. Hierdoor kom je natuurlijk ook sneller in aanmerking. Maar de schermvereniging stuurt niet zomaar iedereen, we moeten wel Curaçao vertegenwoordigen en dus representatief zijn. Ik had er eerlijk gezegd zelf niet op gerekend, ik dacht dat ik te oud was. Maar iemand van de lokale commissie stelde me voor om mee te doen. Ik heb toen bij de hoofdcoach aangegeven dat ik dit wilde en nu gaan we. Dit klinkt gemakkelijk, maar het is natuurlijk ook heel veel trainen. En vooral heel erg intensief. Het gaat niet alleen om het schermen zelf, de techniek, maar ook om veel kracht en conditie. Ik besef heel goed dat ik gezond moet zijn. Ik voel het aan mijn lichaam, het kan meer aan en het herstelt dan sneller. Maar ook op andere gebieden is topsport goed voor je. Topsport verandert je manier van denken. Het leert je heel veel discipline, dat als eerste. Maar ook overleg met anderen, het maken van afspraken en die ook nakomen, het contact met de coach en de andere sporters; dit leer je natuurlijk ook.”

Keuzes maken

Cornelia traint dus meerdere malen in de week. Daarnaast werkt hij en studeert hij ook nog. Op de vraag waar hij de tijd vandaan haalt antwoordt hij: “Studeren en sporten is moeilijk te combineren, ik race soms van het een naar het ander, ook al omdat ik ook nog moet werken. Maar ik vind het leuk, dus ik doe het graag. Uiteindelijk moet je in het leven wel keuzes maken en op dit moment staat de sport even voorop. Ik krijg veel steun van de universiteit, zolang je maar goed overlegt. Ik denk wel dat onze universiteit daar flexibeler in is dan die in de Verenigde Staten bijvoorbeeld. Al hebben Nederland en de VS wel meer mogelijkheden van beurzen en fondsen, wat het gemakkelijker maakt. Even doorwerken dus”, zegt hij lachend. “Maar als het niet anders zou kunnen en ik zou moeten kiezen, zou ik voor mijn studie gaan. Dit is belangrijker dan wat dan ook voor mijn toekomst.”

“Al wil ik ook wel in de sport door. Zelf ben ik ook coach en hierin wil ik ook verder. De combinatie van coach en sporter is goed, omdat ik weet hoe het is om in duel te gaan en ik weet hoe het is om gecoacht te worden. Je maakt beide kanten mee en weet dus hoe het is. Zo kun je veel beter sturen en je laten sturen bij tips over trucjes en houdingen. In 2013 zijn de World Student Games in Rusland, ook hier wil ik weer naartoe, maar dan als coach.”

Spanning

“Voor het toernooi ben ik niet bang, maar ik voel wel een gezonde spanning. Ik heb een lijst gekregen met de deelnemers en meteen natuurlijk de namen opgezocht. Ik weet dat ik in ieder geval nummer 30 van de wereld kan treffen. Dit idee maakt de spanning alleen maar groter. En het idee dat iedereen de ogen op je gevestigd heeft. Schermen is een individuele sport, waarbij alles op jezelf aankomt. Eenmaal in duel kan je van niemand meer iets verwachten en ben je zelf de enige die je kunt ‘blamen’. Maar je moet gewoon normaal doen en proberen niet je emotie in het spel te betrekken. Dit geldt voor elke sport, maar helemaal voor schermen, waarbij je ook nog veel moet denken. Het is namelijk een soort schaakspel. Je moet continu denken, proberen te zien of te lezen wat je tegenstander gaat doen en dan eerder zijn dan de ander. Maar je moet ook weer niet te snel zijn, je moet wachten op het goede moment. Dus denken, geduld en snelheid.”

“Als ik een punt maak, ga ik staan te juichen, dit zou me alleen maar afleiden. Al juich ik natuurlijk wel in mezelf, hierdoor krijg ik ook een kick natuurlijk. Als sporter ben ik niet echt streng voor mezelf. Als persoon meer, denk ik.”

“Ik vind het wel belangrijk om aan dit soort wedstrijden en evenementen mee te doen. Zowel voor de sportervaring, als het leven zelf. Je leert veel van de interactie met de andere sporters, je team en de begeleiding. Nog steeds heb ik contact met sporters van twee jaar geleden, wat je samen meemaakt is toch heel bijzonder. Het heeft ook net als de Olympische Spelen zelf een openings- en sluitingsceremonie. En dan loop je daar met de vlag; dat geeft echt een goed gevoel!”

Foto van de week

Je zal maar een heremietkreeftje zijn op zoek naar een mooie nieuwe behuizing. Zoals bekend moet dit parmantige tienpotige dier om de zoveel tijd van woning wisselen wanneer hij weer een stukje is gegroeid. Dat huis dient ter bescherming van zijn kwestbare achterlijf. Deze bewoner van Klein Curaçao had wel een heel originele ingeving. Waarom geen reclame maken voor een bekend whiskymerk? De foto is van Jack Mijlhoff. Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Mee eten

Tekst: Monique Casimiri

Het eerste jaar studeren in Nederland was een belevenis. Allemaal nieuwe indrukken, maar ook veel nieuwe gewoontes leerde je kennen.

Samen met een studiegenootje zou ik bij haar thuis gaan studeren. Zij woonde nog thuis, dus het idee klonk aanlokkelijk. Thee, koekjes, een warm huis.
De thee en koekjes, ja die stonden klaar en de verwarming stond aan, dus koud was het niet. We waren daar rond een uur of vier en om half vijf dus nog niet klaar met studeren. Toch kwam moederlief de kamer binnen en vroeg mij dwingend om op de bank te gaan zitten en even te wachten. Ik mocht wel televisie kijken, maar het gezin moest nu eten.
Half vijf, en ze gingen eten. Voordat ik überhaupt van die verbazing bekomen was sloeg de andere verbazing nog harder binnen in mijn gestel. Hoezo op de bank zitten, hoezo ik mag wel televisie kijken. Ik had nog geen honger, het was immers pas half vijf, maar ik mocht dus gewoon helemaal niet mee eten. Dat was niet gebruikelijk, is mij jaren later wel eens verteld. Ik was met zoveel stomheid geslagen dat het niet eens in mij opkwam om er iets van te zeggen, of om op te staan en weg te gaan. Ik ben televisie gaan kijken en heb de tijd uit gezeten tot ik weer aan diezelfde, nu afgeruimde tafel, mocht plaatsnemen om verder te studeren. Met buikpijn ben ik die avond naar huis gegaan. Of dat van de onvriendelijke, in mijn ogen asociale manier van met mensen omgaan was of van de honger wist ik niet.
Dat bij ons altijd iedereen mee kon eten, was op Curaçao niet meer dan gewoon. Het maakte niet uit hoe laat je kwam, er werd zonder te vragen gewoon een bord bijgeschoven. Het maakte ook niet uit met hoeveel mensen je kwam, dan werden er meerdere borden bijgeschoven en was er niet genoeg, dan werd er bijgemaakt. Sterker nog, mijn moeder kookte standaard voor meer mensen dan ons vieren. Wie weet wie er nog langs zou komen. Een gewoonte die wij dochters van haar hebben overgenomen. Er is altijd genoeg eten in huis en iedereen mag mee eten.
In de studentenflat waar wij woonden was het een gewoonte dat iedereen bij elkaar over de vloer kwam. Opvallend was het wel dat een paar Nederlandse vrienden standaard om half zes langs kwamen. Zomaar voor de gezelligheid en tuurlijk konden die mee eten, maar na een keer of wat begon het ons wel op te vallen. Ze kwamen altijd rond etenstijd en zeiden nooit nee als we ze uitnodigden voor het eten. En op een dag waren we het zat. Mijn zus en ik hadden heerlijk gekookt, een flinke pan stoba en natuurlijk mochten ze mee eten.
Wat die gele dingen waren die erin dreven, vroegen ze nog. Oh, dat heten promentes, zeiden we terwijl we elkaar een knipoog gaven. En daar moet je juist een heleboel van opscheppen, dat maakt het extra lekker. Of ze nu zo beleefd waren om niets te zeggen of niet in staat om nog te praten, terwijl de tranen over hun rode wangen liepen weet ik niet, maar dit weet ik wel, rond etenstijd hebben wij ze niet meer gezien.

Culturele Agenda

Kunst & Exposities

Caribbean Queens
Vanaf 18 juni is de expositie 'Caribbean Queens' te bezichtigen met werk van de op Bonaire woonachtige schilder Henk Roozendaal. Voor meer informatie over bovenstaande neem contact op met Landhuis Bloemhof via telefoonnummer 737-5775 of e-mail ons naar info@bloemhof.an of kijk op www.bloemhof.an

Dans & Theater

Luna Yen
Om de twee maanden wordt een Luna Yen (Volle Maan) georganiseerd. Het is een open podium waarbij aanstormend talent de kans krijgt om te laten zien wat ze in huis hebben.
Luna Yen is het enige open podium op Curaçao waar jongeren hun talent presenteren in een competitie. Uit elke editie wordt een winnaar gekozen die later in het jaar meedoet aan de eindcompetitie van Luna Yen.
Zaterdag 25 juni om 20.00 uur
Entree: 10 gulden
Locatie: La Tentashon
Taal: Papiamentu

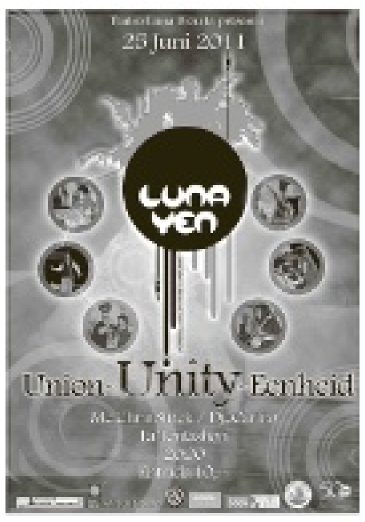

Kacho mes ta biba miho
Isolde, een mooie meid, leeft een turbulent leven samen met haar vriendin Martiza. Ze leven er elke dag op los. Problemen komen dan ook snel aan de orde en de vriendinnen krijgen heftige ruzie. Isolde wordt het huis uitgezet en smeekt de blinde, eenzame buurman Frido om onderdak. Zij zal Martiza een lesje leren en een doorn in haar oog zijn bij alles wat ze doet. Uiteindelijk betalen ze allebei een zware rekening.
Zondag 26 juni om 20.00 uur
Entree: 27,50 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Papiamentu

Close-up
Close-up is een voorstelling waarin beweging, muziek en tekst een theatraal geheel vormen. De jongeren hebben onder begeleiding van twee ervaren theatermakers zelf het materiaal voor de voorstelling ontwikkeld. Een verhaal over ver weg zijn en dichtbij willen komen. Over dat als je beter kijkt je iets anders ziet dan je had verwacht. Over dingen die je met het blote oog niet kunt zien. Over details. Maar ook over zo dichtbij zijn dat je niet meer goed ziet waar je naar kijkt.
Zondag 26 juni om 19.30 uur
Entree: 10 gulden
Locatie: La Tentashon
Taal: Papiamentu

WaNtEd
Wanted vertelt het verhaal van een groep jongeren die weggelopen is van huis. De politie is naar hen op zoek omdat ze verdacht worden van een paar recente inbraken. Het merkwaardige bij deze inbraken is dat ze alleen de heilige boeken uit de huizen stelen: de Bijbel, de Koran, de Tenach, de Veda. 's Nachts verdwijnen er standbeelden uit de stad en verschijnen bij daglicht standbeelden van Mickey Mouse op de sokkels. Vlaggen worden van de masten neergehaald en weer ondersteboven opgehangen. Fonteinen kleuren oranje. Op muren staat met spuitbussen geschreven: 'discordia' en 'de hypocrisie viert hoogtij' en 'een nieuwe orde'. Als er uit het kruithuis wapens en vuurwerk verdwijnen slaat de paniek toe voor wat deze jongeren van plan zijn. Een theaterstuk opgevoerd door theatergroep 'Pispèin' en geregisseerd door Albert Schoobaar
Zaterdag 2 juli om 20.00 uur
Zondag 3 juli om 19.00 uur
Entree: 10 gulden
Locatie: La Tentashon
Taal: Papiamentu

Film

Filmhuis
In juli wordt het 'Feel good festival' gehouden met op 14 juli Little miss sunshine, 21 juli 500 days of summer en 28 juli Happy go lucky. Plaats: Openbare Bibliotheek Scharloo, tijd: 19.00 uur. Meer informatie: filmhuisbibliotheek@gmail.com of bel 434 52 09.

Boeken en literatuur

Juridisch geweten
In 2011 bestaat de Raad van Advies van Aruba 25 jaar. Vergeleken met de respectabele leeftijd van zijn Nederlandse evenknie - de Raad van State - is dat weliswaar erg jong, toch is sinds de wijziging van het Statuut sinds 10-10-2010 de Arubaanse Raad inmiddels het oudste Hoge Adviescollege van Staat en ervaringsdeskundige in het Caribisch deel van het Koninkrijk.
In de aanloop naar het 25-jarig bestaan is een gedenkbundel samengesteld. Jubilea zijn immers een goede gelegenheid om stil te staan bij het verleden, het heden en de toekomst. Het idee was uitdrukkelijk om de inhoud niet te beperken tot bespiegelingen van de zijde van de Raad en haar collega's binnen het Koninkrijk, maar om tevens andere actoren binnen het wetgevingsproces en uit de wetenschap aan het woord te laten.
Dit initiatief leidde tot een boeiende verzameling bijdragen van diverse aard.
Het boek is uitgegeven door Caribpublishing BV Curaçao en is verkrijgbaar in de boekhandel.

Ik lach met Grotius, en alle die prullen van boeken
Het boek 'Ik lach met Grotius en alle die prullen van boeken', over de rechtsgeschiedenis van Curaçao van Bastiaan van der Velden, is op Curaçao in de boekhandel verkrijgbaar.

De Gouverneurs van de Nederlandse Antillen sinds 1815
Portrettengalerij van de dertig mannen die sinds 1815 het Koninkrijk als gouverneur dienden. Te bestellen via www.kitlv.nl

The House of six doors
Amerikaans 'coming of age' verhaal met Curaçaose 'twist' van auteur Patricia Selbert. Het boek is verkrijgbaar bij Mensing's Caminada.

Nieuw & Opmerkelijk

Gedenkmis en -boek Amado Römer
Op woensdag 29 juni, precies 65 jaar na de inwijding van Amado Römer als priester, zal er om 09.00 uur een heilige mis plaatsvinden in de kerk van Santa Ana te Otrobanda. Tijdens deze mis zal bisschop Luis Secco uitgebreid stil staan bij het werk van Amado Römer en zijn grote betekenis voor Curaçao. Valdemar Marcha maakte in samenwerking met Caribpublishing een mooi gedenkboek waarin Amado Römer en zijn werk geëerd worden. Het boek draagt de titel: 'Mgr. dr. Amado Römer - Onvermoeibare strijder voor sociale rechtvaardigheid | Luchadó inkansabel pa hustisia social'.
Na de mis zal Marcha het boek officieel uitreiken aan bisschop Secco en de gouverneur van Curaçao Frits Goedgedrag.
Het boek is in full color en bevat alle teksten in het Nederlands èn het Papiaments. Het is vanaf begin juli verkrijgbaar in de lokale boekhandel, of bij Caribpublishing te Zeelandia.

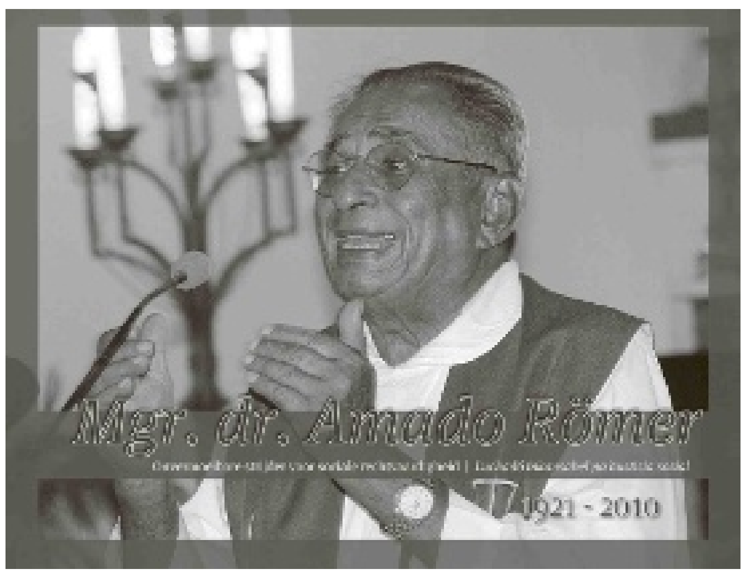

De kleur van mijn eiland
In het tijdschrift Etudes Guadeloupéennes (mei 2011) verscheen een samenvatting van De kleur van mijn eiland; Ideologie en schrijven in het Papiaments sinds 1863 (Leiden, 2006). De auteur van deze geschiedschrijving, Aart G. Broek, tekende ook voor deze samenvatting. Eerder verscheen deze ook al in het Engels, in het Journal of Caribbean Literatures (vol. 5, 2007, no. 1). Nu verschijnt onder de titel 'La littérature en Papiamentu: un survol' dus de Franse versie in het sociaal-culturele tijdschrift dat op Guadeloupe wordt uitgegeven. Het nummer is vooral gewijd aan de onlusten op de Franse eilanden in 2009.
In de loop van dit jaar zal ook nog een, wat uitgebreidere, Spaanstalige samenvatting verschijnen in Cuadernos de Literature, dat in Colombia wordt uitgegeven. Onder de titel De kleur van mijn eiland verscheen niet alleen een geschiedenis van het schrijven in het Papiaments, maar ook een uitgebreide bloemlezing van teksten. Die werd samengesteld door Lucille Berry-Haseth, Sidney Joubert en Aart G. Broek. De set verscheen oorspronkelijk in drie delen in het Papiaments onder de titel: Pa saka kara; Historia di literatura Papiamentu.

Ascension
Iedere eerste zondag van de maand is er Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Het Open Huis vangt om 10.00 uur aan met een oecumenische kerkdienst. Voor de kleintjes is er een kindernevendienst. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert iedere donderdag een rondleiding. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De beheerder brengt u op de hoogte van de bijzonderheden en wetenswaardigheden van het landgoed Ascencion en de flora en fauna in het omliggende natuurgebied. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname 10 gulden per persoon en koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

Noteert u alvast:

Salsa Tour
2 t/m 7 augustus. Concerten, shows, workshops en wedstrijden. Meer informatie: info@curacaosalsatour.com

North Sea Jazz
2-3 september. Artiesten vrijdag 2 september: Sting, Kassav', Earth Wind & Fire, Danilo Perez Trio, Chic featuring Nile Rodgers, Branford Marsalis Quartet, Levi Silvanie, Poncho Sanchez and his Latin Jazz Band featuring Terence Blanchard, Sharon Jones & The Dap Kings. Zaterdag 3 september: Stevie Wonder, Juan Luis Guerra, Chucho Valdes Afro Cuban & Messengers, Rubén Blades, Ronchi Matthew and his All Star Band, Roberto Fonseca and Dionne Warwick. Meer informatie: www.curacaonorthseajazz.com

Plein Air Festival
29 augustus t/m 3 september. Openluchtschilders laten hun kunnen zien op het Wilhelminaplein. Meer informatie: www.pleinaircuracao.com.

Curaçao in Caribisch kunstboek
De publicatie 'Curating in the Caribbean' zal dit najaar verschijnen. Het boek bevat essays van twaalf curatoren die in het Caribisch gebied verantwoordelijk zijn voor de selectie en interpretatie van Caribische kunst. De Curaçaose curator en kunsthistorica Jennifer Smit levert een bijdrage over Curaçao. Curating in the Caribbean wordt uitgegeven door de Duitse uitgeverij The Black Box. Voor meer informatie: Fundashon di Artista, tel. 462 2977.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com

Filmhuis Feel Good Festival

Het filmhuis van de Openbare Bibliotheek te Scharloo organiseert in juli het 'Feel Good Festival'. De films die vertoond worden zijn Little Miss Sunshine, 500 Days of Summer en Happy-Go-Lucky. Drie donderdagavonden een heerlijk ontspannende film voor het ultieme vakantiegevoel.

Little Miss Sunshine
Een film uit 2006 onder regie van Jonathan Dayton en Valerie Faris. De makers ontvingen hiervoor 41 filmprijzen, waaronder twee Academy Awards en twee BAFTA's.
De film neemt een kijkje in een belangrijke dag van de disfunctionele familie Hoover. Sheryl (Toni Collette) is een moderne moeder die op een dag haar homoseksuele broer Frank (Steve Carell) ophaalt uit het ziekenhuis. Frank heeft geprobeerd zelfmoord te plegen en mag nu niet meer alleen zijn. Sheryls zoon Dwayne (Paul Dano) heeft al negen maanden niet gesproken en communiceert via gezichtsuitdrukkingen of via een notitieblok. Hij wil pas weer praten als hij wordt aangenomen als straaljagerpiloot bij de luchtmacht.
Sheryl is getrouwd met Richard (Greg Kinnear), een strenge vader die veel druk op de kinderen zet. Richard is de bedenker van een systeem om in negen stappen een succesvol leven te leiden, wat hij probeert in de handel te krijgen. Tot dat lukt, is Sheryl de enige in huis die brood op de plank brengt. Edwin (Alan Arkin) is Richards inwonende vader, die tegen zijn zin uit het bejaardentehuis geschopt is vanwege zijn heroïnegebruik. De optimistische noot van de familie is het kleine meisje Olive (Abigail Breslin), de mollige, dikbebrilde dochter die dolgraag mee wil doen aan de missverkiezing voor kinderen 'Little Miss Sunshine'.
De film volgt de dag dat de familie met een oud Volkswagenbusje het halve land afreist om op tijd op de missverkiezing te verschijnen. Onderweg werpt de ene na de andere hindernis zich op. Frank is verplicht mee met de familie omdat hij niet alleen gelaten mag worden. Hij kijkt onderweg zijn ogen uit bij de interacties van zijn familie.

500 Days of Summer
Een romantische drama/komedie film uit 2009. Het script is geschreven door Scott Neustadter en Michael H. Weber. De film is geregisseerd door Marc Webb en geproduceerd door Mark Waters. 500 Days of Summer is een onafhankelijke film en werd gedistribueerd door Fox Searchlight Pictures. De film ontving een staande ovatie na de première op het Sundance Film Festival in 2009. Amerikaanse bioscopen brachten de film uit in augustus 2009.
Tom Hansen ontwerpt wenskaarten voor zijn beroep en is een hopeloze romanticus. Als hij de prachtige Summer Finn ontmoet op de werkvloer, ontstaat er vuurwerk tussen de twee. Beide zijn ze een beetje vreemd; hij droomt de hele dag weg bij haar gedachte en zij wil zich vooral niet vastleggen. Of zoals de voice-over aan het begin uitlegt: 'This is not a love story'.
Tom is erg aangeslagen wanneer hij door Summer aan de kant wordt gezet en vraagt zich wanhopig af waar het mis is gegaan. Door middel van flashbacks en -forwards vertelt de film het verhaal van de 500 dagen die de romance tussen Tom en Summer duurde.

Happy-Go-Lucky
Happy-Go-Lucky is een Britse komische film uit 2008, geregisseerd door Mike Leigh. Het script werd genomineerd voor een Academy Award. De productie en haar medewerkers kregen twintig filmprijzen daadwerkelijk toegekend, waaronder een Zilveren Beer, een Golden Globe en een Satellite Award voor hoofdrolspeelster Sally Hawkins.

Poppy (Hawkins) is een vrolijke en optimistische lerares op een lagere school. Ze blijft altijd vrolijk, ook wanneer ze te maken krijgt met stoïcijns winkelpersoneel of wanneer haar fiets gestolen blijkt. Poppy - eigenlijk Pauline - is dertig jaar oud, een gelukkige vrijgezel en samenwonend met haar flatgenoot Zoe (Alexis Zegerman) in Londen. Happy-Go-Lucky schetst een beeld van hoe ze zo positief mogelijk door het leven gaat, ondanks dat andere mensen soms proberen haar humeur onderuit te halen. Zo begint ze met autorijlessen bij instructeur Scott (Eddie Marsan), die zwaar gefrustreerd en in de knoop met zichzelf en de wereld in het leven staat. Dit komt onder meer tot uiting in woede-uitbarstingen. Met een collega gaat Poppy mee naar flamencolessen en ze ontmoet een verwarde dakloze. Ze gaat op bezoek bij haar zwangere jongere zusje en heeft een affaire met een sociaal werker die een van haar leerlingen begeleidt.
De film nam deel aan de Berlinale in 2008, en Hawkins kreeg daar de Zilveren Beer als beste actrice. De première vond plaats in Camden Town, waar het verhaal zich afspeelt, op 14 april 2008.

Feel Good Festival
14 juli Little Miss Sunshine
21 juli 500 Days of Summer
28 juli Happy-Go-Lucky
Plaats: Openbare Bibliotheek Scharloo, tijd: 19.00 uur.
Meer informatie: filmhuisbibliotheek@gmail.com of bel 434 52 09.

OVERSPANNING BEVEILIGING?

- Heeft u ooit 1 van het onderstaande meegemaakt?
  - Opgeblazen televisie
  - Opgeblazen batterijen van computers/laptops
  - Problemen met uw electrische systeem
  - Verlies van belangrijke data
  - Schade
  - Brand
- Wist u dat dit heel makkelijk te voorkomen is?

PRIME TECHNOLOGIES
Patrijsweg # 9
Cas Cora
Willemstad, Curaçao
Phone (5999) 736-1353
Fax (5999) 736-1553
Email: encontrol@gmail.com
www.encontrol.biz

Als u deze vragen beide met JA heeft beantwoord dan raad ik onze EnControl Transient Voltage Surge Suppressor (TVSS) aan zodat al uw electrische apparatuur gewaarborgt blijft (voor kleine ondernemingen en woonhuizen)! Deze vangt alle pieken van u stroomtoevoer op zodat uw apparatuur en data bespaart blijft! 1 x investeren en jarenlang beveiligd zijn tegen al uw generators en alle schakelingen van Aqualectra EN Blikseminslagen van het orkaanseizoen! (Het orkaanseizoen is op 1 juni begonnen en zoals we allemaal hebben ervaren vorig jaar, dan weten we allemaal dat het orkaanseizoen rukwinden, overstromingen en stroomuitval kan veroorzaken. De metereologische dienst heeft aangegeven dat dit seizoen 75% actiever zal zijn als vorig jaar!) Houdt daar rekening mee!!!

Medisch

Vragen over... hoge bloeddruk

Tekst: Wouter Mol

Wat zijn de kenmerken van een hoge bloeddruk?
Hoge bloeddruk wordt ook wel hypertensie genoemd. Hypertensie is een ‘sluipmoordenaar'. Dat komt doordat de meeste mensen met een verhoogde bloeddruk nergens last van hebben. Zeker de eerste jaren hoeft hypertensie absoluut geen klachten te geven. Dat is waarschijnlijk het gevolg van het feit dat hypertensie zeer langzaam ontstaat. Bij mensen bij wie de bloeddruk snel stijgt (en dat is zelden het geval) kunnen wel klachten ontstaan van hoofdpijn, vermoeidheid, moeite met concentreren en spontaan een bloedneus krijgen. Deze klachten zijn dus altijd een reden de bloeddruk te laten controleren.

Waarom is een hoge bloedruk zo gevaarlijk?
Bij langdurige hoge bloeddruk kan er schade optreden aan de (grote) slagaderen, dit leidt tot verkalking van de slagaderen. Hierdoor hebben mensen met onbehandelde hoge bloeddruk een hoger risico op hart- en vaatziekten: een beroerte, hartaanval, hartfalen, erectiestoornissen, oog- en nierproblemen. Daarom is het belangrijk dat een behandeling met een bloeddrukverlagend medicijn wordt gegeven. In de meeste gevallen zal dit bloeddrukverlagend medicijn levenslang gebruikt moeten worden.
Omdat de bloeddruk in het algemeen met de jaren stijgt, betekent dit dat we onze bloeddruk regelmatig moeten laten controleren.

Hoe weet je dat je bloeddruk hoog is?
Dit kunt u laten meten bij uw huisarts. De bloeddruk wordt gemeten via een test met een opblaasbare rubber manchet rond de bovenarm die verbonden is met een drukmeter. De bloeddruk wordt weergegeven in twee getallen, optimaal is een bloedruk van 120/80.
• het hoogste (systolische) getal geeft de druk aan terwijl het hart slaat, de bovendruk.
• het laagste (diastolische) getal geeft de druk aan in de bloedvaten als het hart in rust is, tussen twee slagen in, de onderdruk.
Wanneer de bloeddruk bij drie verschillende metingen ernstig verhoogd blijkt te zijn, mag van hypertensie gesproken worden. Worden licht of matig verhoogde bloeddrukwaarden gevonden, dan moet dit bij vijf verschillende metingen het geval zijn voordat van hypertensie gesproken mag worden.

Wat zijn de oorzaken van hoge bloeddruk? In welke mate is het erfelijk?
Risicofactoren voor hypertensie:
Erfelijkheid: mensen van wie de ouders een hoge bloeddruk hebben, lopen een grotere kans op het krijgen van een hoge bloeddruk.
Geslacht: onder de 55 jaar hebben mannen een hoger risico om hoge bloeddruk te krijgen dan vrouwen, maar vanaf 55-74 jaar is het percentage vrouwen hoger. Ouder dan 75 blijken veel meer vouwen hoge bloeddruk te hebben dan mannen. De bloeddruk neemt toe met de leeftijd.
Ras: mensen van het negroïde ras hebben een grotere kans op hoge bloeddruk dan blanken.
Zwaarlijvigheid en overgewicht: mensen die last hebben van overgewicht krijgen veel eerder een hoge bloeddruk dan mensen die geen overgewicht hebben.

Suikerziekte (diabetes), jicht en nieraandoening: mensen met deze aandoeningen lopen een hogere kans op hoge bloeddruk.
Zwangerschap: sommige vrouwen krijgen hoge bloeddruk tijdens de zwangerschap, vooral in de latere stadia. Deze kan na de geboorte weer terugkeren naar normaal.
Gebruik van orale anticonceptiemiddelen: vrouwen die orale anticonceptiemiddelen gebruiken lopen meer kans op een hoge bloeddruk, vooral als zij overgewicht hebben of een hoge bloeddruk hebben gehad tijdens de zwangerschap, een familievoorgeschiedenis hebben van hoge bloeddruk of lijden aan een lichte nieraandoening. De combinatie roken en gebruik van anticonceptiepillen kan het risico op een hoge bloeddruk verhogen.
Stress: te veel stress kan een rol spelen bij een te hoge bloeddruk.
Roken: nicotine in sigaretten veroorzaakt vernauwing van bloedvaten. Hierdoor moet uw hart harder werken en betekent dit ook een hogere belasting van uw bloedvaten. Ook bevorderen de stoffen in sigarettenrook de vorming van atherosclerose (vernauwing van de bloedvaten veroorzaakt door de vorming van vetafzetting op de wanden van de bloedvaten).
Overmatig gebruik van alcohol: in het algemeen kan het nuttigen van meer dan twee glazen per dag voor mannen en één glas per dag voor vrouwen bijdragen aan een hoge bloeddruk.
Orgaanaandoening
Bij 5 procent wordt de hoge bloeddruk veroorzaakt door een orgaanaandoening, bijvoorbeeld een nierziekte. In dit geval is een uitgebreid onderzoek noodzakelijk.

Wat zijn de natuurlijke manieren om de bloeddruk te verlagen? Minder zoute dropjes eten bijvoorbeeld?
De volgende maatregelen kunnen uw kans op hart- en vaatziekten verlagen. Soms daalt hierdoor ook de bloeddruk.
• Stoppen met roken is het belangrijkste. Voor uw hart en vaten is roken erg slecht.
• Eet gezond en gevarieerd, niet te veel, niet te zout en niet te vet. Eet vooral groente, fruit, aardappels en graanproducten. Kies voor magere melk- en magere vleesproducten, kip, vis of plantaardige vleesvervangers. Eet weinig verzadigde vetten. Kies in plaats daarvan voor onverzadigde vetten zoals in dieetmargarine, vloeibare bak- en braadproducten en plantaardige olie.
• Eet niet te veel drop. Veel drop verhoogt de bloeddruk (Zoute drop dus dubbel zo erg).
• Drink niet meer dan twee glazen alcohol per dag en liefst niet elke dag.
• Neem voldoende lichaamsbeweging (minstens vijf dagen per week een half uur intensief bewegen zoals stevig wandelen, fietsen, zwemmen, dansen, traplopen of tuinieren; Beweging is goed voor uw bloeddruk en gewicht. Zorg ook voor voldoende ontspanning en afleiding.
• Als u te zwaar bent (overgewicht), probeer dan af te vallen door gezond en niet te veel te eten en meer te bewegen.

Welke medicijnen zijn er?
Er zijn veel verschillende medicijnen beschikbaar, elk met een ander werkingsmechanisme om de bloeddruk te verlagen. De belangrijkste klassen geneesmiddelen zijn:
• ACE-remmers
• Angiotensine II antagonisten
• Bètablokkers
• Calcium kanaalblokkers
• Diuretica (plastabletten)
Uw arts bepaalt welk medicijn het meest geschikt is voor uw hoge bloeddruk. Op basis van hoe hoog uw bloeddruk is, uw leeftijd en of u nog andere aandoeningen heeft zoals diabetes, hartfalen of nierproblemen. Veel mensen hebben een combinatie nodig van medicijnen om hun bloeddruk op het gewenste niveau te krijgen. Hoewel alle vijf klassen geneesmiddelen de bloeddruk kunnen verlagen, zijn sommige middelen meer geschikt voor bepaalde patiënten, bijvoorbeeld:
• Zwangerschap: Bètablokker of calcium kanaalblokker
• Suikerziekte (diabetes): ACE-remmer (type I diabetes); angiotensine II antagonist (type II diabetes)
• Nierziekte: Angiotensine II antagonist of ACE-remmer (plus diureticum of calcium kanaalblokker)
• Ouderen: Diureticum of calcium kanaalblokker

Als je beweegt of slaapt, je bloeddruk verandert toch steeds. Hoe weet je dan of je bloeddruk te hoog is?
Schommelingen zijn normaal. Gedurende het etmaal schommelt bij iedereen, gezond of niet gezond, de bloeddruk enorm. Dit dag- en nachtritme wordt mede geregeld door de bijnieren via de afgifte van bijnierschorshormonen aan het bloed. ‘s Nachts is de aanwezige hoeveelheid bijnierschorshormoon relatief klein waardoor ook de bloeddruk relatief laag is. Tegen de tijd dat we wakker worden gaat de bloeddruk een stuk omhoog, doordat de bijnieren dan een extra hoeveelheid bijnierschorshormoon maken. In de loop van de dag neemt de bloeddruk weer iets af, om aan het eind van de middag en het begin van de avond opnieuw te stijgen. Dit kun je meten door een 24-uurs bloeddrukmeter te gebruiken.

Waarom neemt de bloeddruk meestal toe in de zwangerschap?
Zwangerschapshypertensie komt voor bij circa 5 à 10 procent van alle zwangerschappen, maar vooral bij vrouwen die voor de eerste keer zwanger zijn. Bij de meeste vrouwen is het niet duidelijk waardoor zwangerschapshypertensie optreedt. Bij een aantal ziekten is de kans op zwangerschapshypertensie verhoogd. Voorbeelden zijn suikerziekte, vaat- en nierziekten, sommige autoimmuunziekten of al eerder bestaande hoge bloeddruk. Ook bij een meerlingzwangerschap is de kans op zwangerschapshypertensie toegenomen. Vermoedelijk spelen ook erfelijke factoren een rol. Vrouwen die een moeder of zuster hebben die een ernstige vorm van zwangerschapshypertensie doormaakten, lopen zelf ongeveer vijfmaal zoveel kans ook een hoge bloeddruk tijdens de zwangerschap te krijgen.

Wouter Mol is huisarts te Curaçao

Gezondheid

Chronische hoofdpijn

Regelmatig en overmatig gebruik van pijnstillers is de belangrijkste oorzaak van chronische hoofdpijn. Dat blijkt uit een studie van de Universiteit Leiden.

Bij meer dan veertien keer per maand hoofdpijn over een periode van minstens drie maanden is er sprake van chronische hoofdpijn. Volgens onderzoekers gebruiken veel mensen met chronische hoofdpijn (4 procent van de bevolking) te veel pijnstillers. Indien ze zouden stoppen met pijnstillers, zou hun hoofdpijn verminderen.

“Vele mensen kampen met chronische hoofdpijn als gevolg van overmatig gebruik van pijnstillers”, aldus prof. Koen Paemeleire van de dienst neurologie van het Universitair Ziekenhuis Gent. “Bij sommige pijnstillers treedt er al vanaf een gebruik van tien dagen per maand hoofdpijn op.” Paemeleire raadt dan ook iedereen aan om niet vaker dan acht dagen per maand pijnstillers in te nemen. En dan ook nog maximaal twee pijnstillers per dag.

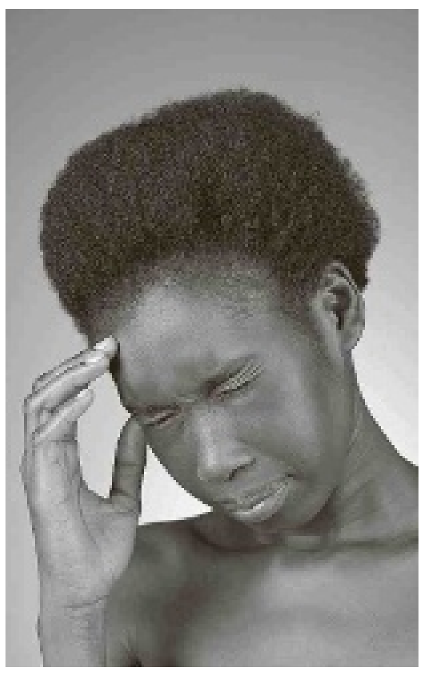

Mensen die vaak hoofdpijn hebben, raadt hij aan om hun aandoening preventief te bestrijden. Hij vindt het ook nuttig dat zij een ‘hoofdpijndagboek' bijhouden, waarin ze noteren hoeveel pijnstillers ze dagelijks en maandelijks innemen. “Veel mensen onderschatten namelijk hun pijnstillergebruik, maar kunnen door het op te schrijven het inzicht krijgen dat ze hun gebruik het beste kunnen matigen.”

TASHA'S
BODY WELLNESS

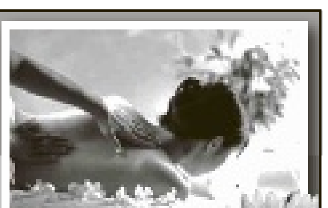

Uw massage op bestelling in uw eigen tuin, porch of aan uw zwembad!
Ontspannings-relax massage
Traditionele Indonesische massage
Deep Tissue massage
Tevens Gift Vouchers en Strippenkaart met aantrekkelijke korting verkrijgbaar.
Voor local rates, vraag naar de voorwaarden
TEL: 5999 676-9692 www.curacaomassage.com

Mens & Psyche

Dementie

Wij vergeten allemaal wel eens wat. We vergeten wel eens namen van personen, vergeten waar we onze bril of sleutels hebben gelaten of we lopen naar de slaapkamer en vergeten onderweg wat we ook alweer gingen pakken. Dit zijn voorbeelden van momenten van vluchtige vergeetachtigheid.

Tekst: Milangela Plate

In de vorige rubriek is besproken hoe het ‘normale' geheugen werkt en hoe wij vergeten/onthouden. Het geheugen is slechts één van de vele onderdelen van ons brein. In onze hersenen zijn er als het ware verschillende afdelingen. Eén afdeling regelt zaken omtrent de beweging van je lichaam, andere afdelingen regelen je emotie en gedrag en weer een andere afdeling stuurt je cognitie aan (dat wil zeggen je waarneming, geheugen, concentratie, vooruit denken, begrijpen, plannen, rekenen en taal). Ons brein kan verstoringen gaan vertonen als gevolg van een hersenbeschadiging bijvoorbeeld door een hersenbloeding of door een hersenziekte zoals dementie. Elke hersenbeschadiging leidt tot andere problemen, afhankelijk van de plaats (afdeling) in de hersenen waar de beschadiging is opgetreden.
Het verschil tussen dementie en normale (ouderdoms) vergeetachtigheid is dat bij dementie niet alleen de ‘afdeling geheugen' problemen oplevert, maar ook één of meer van bovengenoemde ‘afdelingen'.
Dementie is een verzamelnaam voor verschillende soorten ziekten die de hersenen aantasten. De meest bekende zijn de ziekte van Alzheimer en vasculaire dementie. Op Curaçao zijn naar schatting 9000 dementerenden. Waar het vroeger een ziekte was die veelal bij ouderen voorkwam, het komt tegenwoordig steeds vaker op jongere leeftijd voor, soms al op 45-jarige leeftijd.

Fasen van dementie
Het proces van dementie verloopt over het algemeen in drie à vier fasen. Hieronder volgt per fase een aantal kenmerken.

Fase I: Beginnende dementie
Flinke vergeetachtigheid: het voortdurend kwijtraken van persoonlijke spullen, afspraken vergeten, herhaaldelijk dezelfde vragen stellen en dezelfde verhalen steeds weer vertellen. Iemand met dementie kan zich niet herinneren wat hij net heeft gedaan, maar kan nog wel veel vertellen over gebeurtenissen in zijn jeugd. Na verloop van tijd verdwijnt echter ook het geheugen van langer geleden.

Tijdsbesef: de persoon weet vaak niet meer welke dag/datum het is of hoe laat het is. Hij kan soms ook niet meer goed inschatten hoe lang iets duurt of heeft geduurd. Misschien zit hij net tien minuten te wachten bij de dokter, terwijl hij bij navraag zal zeggen dat hij al 3 uur wacht.

Wantrouwen: Een dementerende kan argwanend worden en voorwerpen gaan verschuilen. Zo kan het gebeuren dat een dementerende man zijn eigen dochter ervan beschuldigd dat zij hem heeft bestolen, zonder zich te herinneren dat hij zelf zijn portemonnee heeft verstopt.

Fase II: Gevorderde dementie
Desoriëntatie in plaats. De persoon herkent bepaalde plaatsen niet meer; hij weet niet meer waar hij zich bevindt of waar hij zijn auto heeft geparkeerd. In eerste instantie gebeurt dit alleen op plekken waar men niet zo vaak komt. In een later stadium van dementie kan men zelfs in huis gedesoriënteerd raken en bijvoorbeeld de keuken inlopen terwijl men in de slaapkamer moet zijn.

Moeilijkheden in de uitvoering van dagelijkse taken. Een persoon die lijdt aan dementie kan zijn gedachten en taken niet meer automatisch ordenen, zoals hij dat vroeger deed. Handelingen die in een bepaalde volgorde moeten gebeuren worden daardoor steeds moeilijker, zoals douchen, kleren uitzoeken, aankleden en eten klaarmaken.

Taalproblemen. Dementerenden met beperkingen op het gebied van taal gaan bijvoorbeeld kortere zinnen gebruiken of spreken onsamenhangend. Voor sommigen wordt het steeds moeilijker om op woorden te komen, te begrijpen wat anderen zeggen of zich begrijpelijk te maken bij anderen.

Onrust. Veel dementerenden zijn constant in beweging of zijn ergens mee bezig: sjouwen met voorwerpen, rommelen steeds in hun tas of dwalen rond. Er kan ook sprake zijn van een omkering van het dag-nacht ritme, waardoor iemand ‘s nachts klaarwakker is en overdag slaapt.

Fase III: Vergevorderde dementie
Geen herkenning van voorwerpen meer en/of niet meer weten hoe deze te gebruiken. De dementerende persoon weet bijvoorbeeld niet meer wat hij met een lepel of vork moet doen. Hij ziet een beker voor zich staan, maar herkent deze niet meer als iets dat dient om uit te drinken. Hij hoort de telefoon overgaan maar herkent het geluid niet als zodanig en neemt de telefoon dus ook niet op.

Moeite met bewegen. In deze fase bewegen mensen met dementie soms moeilijker, stijver of hebben een grovere motoriek. Ze stoten zich aan dingen, vallen gemakkelijker of laten dingen uit hun handen vallen.

Gebrekkig fatsoen. De dementerende persoon zal niet meer uit zichzelf zorgen dat hij schoon is, kent geen schaamte meer en heeft geen besef meer van fatsoen. Dit kan met zich meebrengen dat hij in vuile kleren rond blijft lopen, niet meer uit zichzelf een douche neemt of zich uitkleedt waar anderen bij zijn.

Fase IV: Dementie in de laatste fase
Een persoon in deze fase behoeft meestal 24 uur verzorging van anderen. Er kan sprake zijn van incontinentie, vermagering en slikproblemen. Hij herkent mogelijk zijn eigen partner of kind(eren) niet meer. Hij wordt frequenter onrustig, praat bijna niet meer of begrijpt bijna niet meer wat anderen zeggen. Een persoon in deze fase is wel erg gevoelig voor sfeer en het humeur van anderen. Ook heeft hij veel meer behoefte aan een gevoel van veiligheid, structuur, voorspelbaarheid en een vertrouwde omgeving.

Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog met veel ervaring op het gebied van counseling, diagnostiek en training voor volwassenen en 60-plussers. E-mail: milangela.plate@takecare.an

Maroon Heritage Research Project

‘In het spoor van de Marrons’

Een groep zwaar bepakte mensen trekt door het Surinaamse oerwoud. Hun reis gaat naar het Ebbatopgebergte, naar Kumako. Daar aangekomen, zetten ze een provisorisch kamp op, met hangmatten en een kampvuur. De komende twee weken zullen ze graven in de grond, op zoek naar voorwerpen die iets kunnen vertellen over het leven van de mensen die hier als eersten woonden, ongeveer 300 jaar geleden.

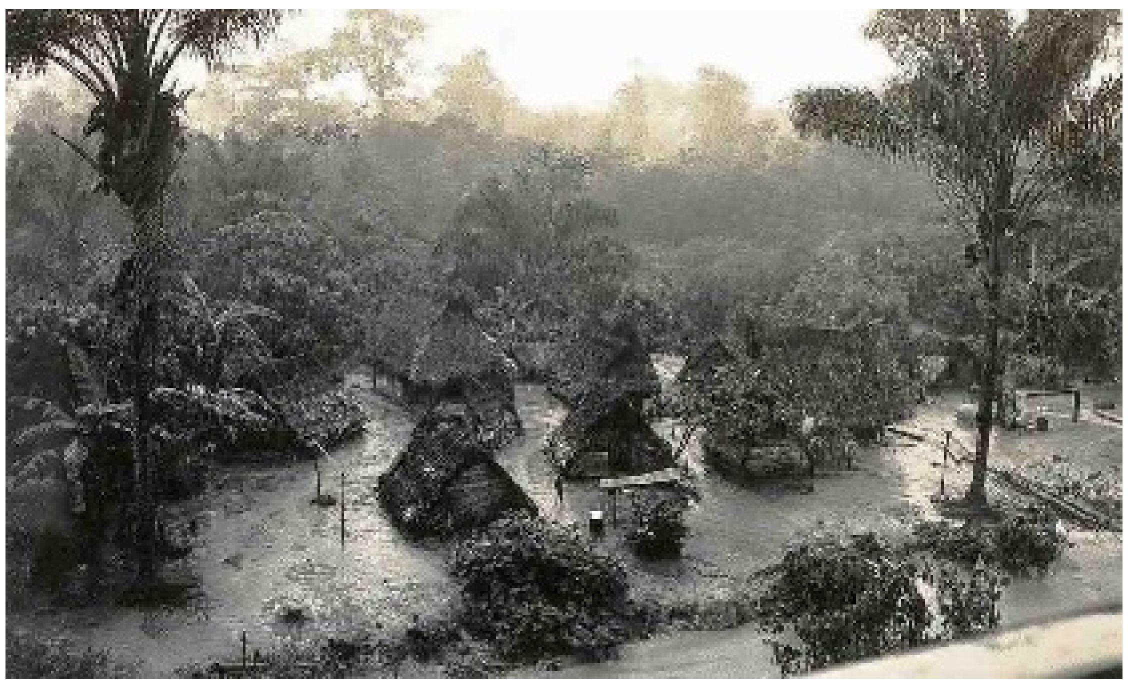

Een dorp van Marrons zoals die er vroeger in Suriname uitzagen. De nazaten van weggelopen slaven hebben nog lang volgens oude tradities geleefd. Deze foto werd gemaakt in 1945 (bron: Geheugen van Nederland).

Tekst: Anouska Kock

Cheryl White, één van de expeditieleiders, bespreekt de aanpak van de opgravingen met enkele teamgenoten. White is archeoloog. Ze heeft zich gespecialiseerd in de wetenschap over Marrons: weggelopen slaven. Ze maakte al meerdere expedities mee en spreekt maar liefst twee Surinaamse Marrontalen, Ndyuka en Saramaccaans. Hoewel gestationeerd in Amerika, werd White al op jonge leeftijd warm gemaakt voor de geschiedenis van Marrons. “Dat komt door mijn Jamaicaanse opvoeding”, vertelt ze. “Mijn grootvader vertelde me vroeger verhalen over de Marrons van Nanny Town en Accompong in Jamaica. Toen ik aan de slag ging als archeoloog, aanvankelijk alleen in Amerika, kreeg ik een steeds groter verlangen om te werken aan een gebied dat meer aansloot bij mijn achtergrond. Ik kreeg een kans om te werken met Kofi Agorsah, en heb die toen onmiddellijk aangegrepen.”

De persoon naar wie White refereert, Kofi Agorsah, is oprichter en leider van het Maroon Heritage Research Project, een programma dat sinds 1989 archeologisch onderzoek doet in het Caribische gebied en Zuid-Amerika, met name in Jamaica en Suriname.

“De grootste uitdaging voor ons is om precies te kunnen uitmaken hoe de weggelopen slaven hun dorpen in de jungle inrichtten”, vertelt White. “Hierover kan je je een idee vormen aan de hand van voorwerpen die je in de grond vindt. Maar het oerwoud maakt het vinden van dit materiaal niet gemakkelijk. Het vergt nogal wat creativiteit om hier de juiste lokaties te vinden voor opgravingen. De dichte begroeiing en de vele heuvels maken het terrein moeilijk te overzien.”

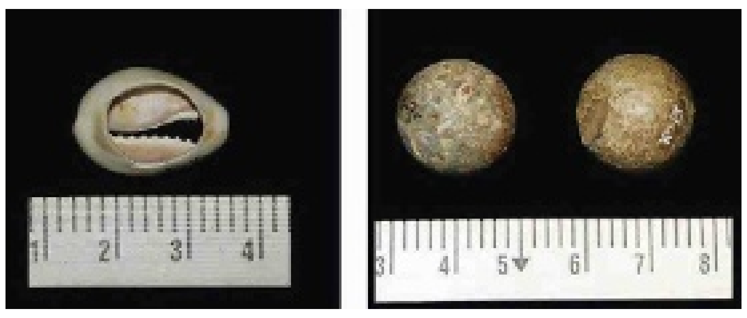

Een kauri schelpje (links) en een musketkogel (rechts), gevonden in het woongebied van de Saramaccaners, waar in de achttiende eeuw weggelopen slaven en koloniale troepen elkaar bestreden.

Voor Marron-specialisten zoals Cheryl White is Suriname een land bij uitstek. Nergens anders ter wereld hebben gemeenschappen van weggelopen slaven zoveel mogelijkheden gehad om zich te ontwikkelen. En nog steeds wonen er Marrons in Suriname. Zij zijn de nakomelingen van de weglopers van vroeger. Ze zijn verdeeld over zes verschillende stammen. Hun oorspronkelijke leefgebied bevindt zich diep in het binnenland, ver weg van de kuststrook, waar vroeger de meeste plantages waren. Kumako is gelegen in het gebied van de stam van de Saramaccaners. De voorouders van deze stam stichtten Kumako ergens in de zeventiende eeuw. De plaats behoort daarmee tot de oudste van alle Marronnederzettingen in Suriname. Kumako is nu verlaten. De jungle heeft alle bewijs van vroegere bewoning overwoekerd. Zijn er nog sporen van de oorspronkelijke bewoners uit de zeventiende eeuw, dan zitten die waarschijnlijk goed verstopt op plekken waar alleen experts ze weten te vinden. In de grond.

Archeologie

De archeologie van de Marrons is een betrekkelijk nieuwe wetenschap. Goed beschouwd bestaat deze pas sinds 1989, toen de Ghanese archeoloog Kofi Agorsah zijn onderzoek begon. Agorsah was destijds verbonden aan de Universiteit van de West Indies in Jamaica; momenteel werkt hij voor de University of Portland, in Amerika, waar het Maroon Heritage Research Project nu ook is ondergebracht.

Cheryl White, die onder Agorsah studeerde en promoveerde binnen het Maroon Heritage Research Project, denkt dat de archeologie van de Marrons zo traag van de grond is gekomen als gevolg van de obstakels die de jungle opwerpt voor onderzoekers. “Marrondorpen zijn per definitie moeilijk te vinden. Slaven die de vrijheid zochten, hadden een ideale omgeving aan de moerassen, dichte bebossingen en bergachtige gebieden. Maar voor ons zijn dat bijzonder lastige plaatsen. Het kost veel moeite om daar opgravingen te verrichten.”

White laat zien dat Kumako in dit opzicht geen uitzondering is. Om in Kumako te komen, heeft de expeditie ruim twaalf uur moeten reizen vanaf Paramaribo, de hoofdstad van Suriname. Het avontuur begon met een autorit naar de oever van de Surinamerivier en vervolgens met een tocht per kano naar een dorp van Saramaccaners in het binnenland. Een vlucht met een eenmotorig vliegtuigje zou de reistijd hebben gehalveerd, maar verscheidene expeditieleden (‘Inclusief ikzelf’, zegt White) verkozen de lange reis over land en water boven het zitten in een beverig vliegtoestelletje. Vanaf het Saramaccaanse dorp trok het team te voet naar Kumako, enkele kilometers verderop. Dat gedeelte van de reis was misschien wel het zwaarst. Het vergde de grote groep van twaalf expeditieleden, onder wie ook studenten, vrijwilligers en Marrons die optreden als gids, ongeveer twee dagen om bij het boskamp te komen. Iedere persoon droeg bovendien minstens 20 kilo bij zich aan persoonlijke bagage, werkmateriaal en voedsel.

In deze periode breekt in Suriname juist de droge tijd aan. Het archeologisch team koos bewust voor dit seizoen. De slangen in het oerwoud zijn nu namelijk minder actief, en de kreken hebben nog net genoeg water om het verblijf in het boskamp enigszins hygiënisch te houden.

Is de reis naar Kumako al een beproeving, zo ook het verblijf. De teamleden slapen in hangmatten tussen bomen, koken en wassen in nabijgelegen kreken, en houden dag en nacht een vuurtje gaande om ongewenste dieren op een afstand te houden. Maar ze klagen niet. Ook niet als het boskamp blijkt te liggen op korte afstand van de woonplaats van een familie brulapen die zich dagelijks in de wijde omgeving laat horen, bij voorkeur om vier uur ‘s ochtends. “Archeologie, vooral in het Amazonegebied, is bijzonder zwaar werk, maar er is geen grotere voldoening dan wanneer je een stukje geschiedenis ontdekt en deze kunt verklaren voor anderen”, zegt White.

Wroeten

De eerste dagen van wroeten in de grond te Kumako brengen niet veel bijzondere vondsten voort. Maar dan keert het tij en de modderige grond geeft eindelijk zijn rijkdommen prijs. Potscherven worden zichtbaar. Het zijn overblijfselen van Indiaans religieus aardewerk. De vondst onderschrijft wat historici en antropologen al vermoedden, namelijk dat weggelopen slaven en Indianen met elkaar omgingen in het oerwoud. “Kumako was voor hen een ontmoetingsplaats”, aldus White.

Een werkperiode bij een opgravingsplaats in het bos duurt doorgaans zeven tot tien dagen. “Dat is lang genoeg om gestelde doelen te bereiken en om het niveau van hygiëne in deze zeer onhygiënische omgeving op peil te houden”, legt White uit. “Gedurende die periode werken we dagelijks van acht uur ‘s morgens tot drie uur ‘s middags. Ofwel, zolang er enigszins daglicht schijnt door de dichte begroeiing van het oerwoud. Dat is het veiligst. Na zeven dagen gaan we gedurende enkele dagen terug naar het Saramaccaanse dorp van waaruit we naar Kumako zijn gelopen. Daar blijven we dan minstens vijf dagen. Die tijd gebruik ik om onze doelstellingen en methoden te evalueren. De kreken bij het boskamp hebben dan ondertussen de kans om zich te verversen. Hebben we na die vijf dagen nog werk af te ronden in Kumako, dan gaan we er weer naartoe.”

De Saramaccaanse begeleiders van het expeditieteam volgen de werkzaamheden in Kumako met interesse. Voor hen betekenen de activiteiten een versterking van hun juridische positie. De Saramaccaners voeren al heel lang een strijd om wettelijke toewijzing van het gebied in de Surinaamse jungle waar hun stam al eeuwenlang woont. De vondsten in Kumako bewijzen de aanwezigheid van hun voorouders op die plaats. Het toont aan dat Kumako werkelijk van de Saramaccaners is. Andere Marronstammen in Suriname delen deze behoefte aan bewijsmateriaal ter versterking van hun eis om toewijzing van grondrechten. Aldus heeft de archeologie van Marrons naast zijn wetenschappelijke functie ook een politieke rol.

Het Maroon Heritage Research Project is momenteel in afwachting van de bevestiging van een nieuwe expeditie in de Surinaamse bossen. Meer informatie over het onderzoeksproject is te vinden op de website www.Maroonheritage.pdx.edu.

Een team van het Maroon Heritage Research Project bij een opgraving.

Kumako ligt diep verborgen in het oerwoud van Suriname.

Cheryl White

Archeologe Cheryl White werkt momenteel aan een boek over de archeologie van Marrons. Het betreft een aangepaste versie van het proefschrift over de Saramaccaners van Suriname, waarmee ze haar doctoraat behaalde.

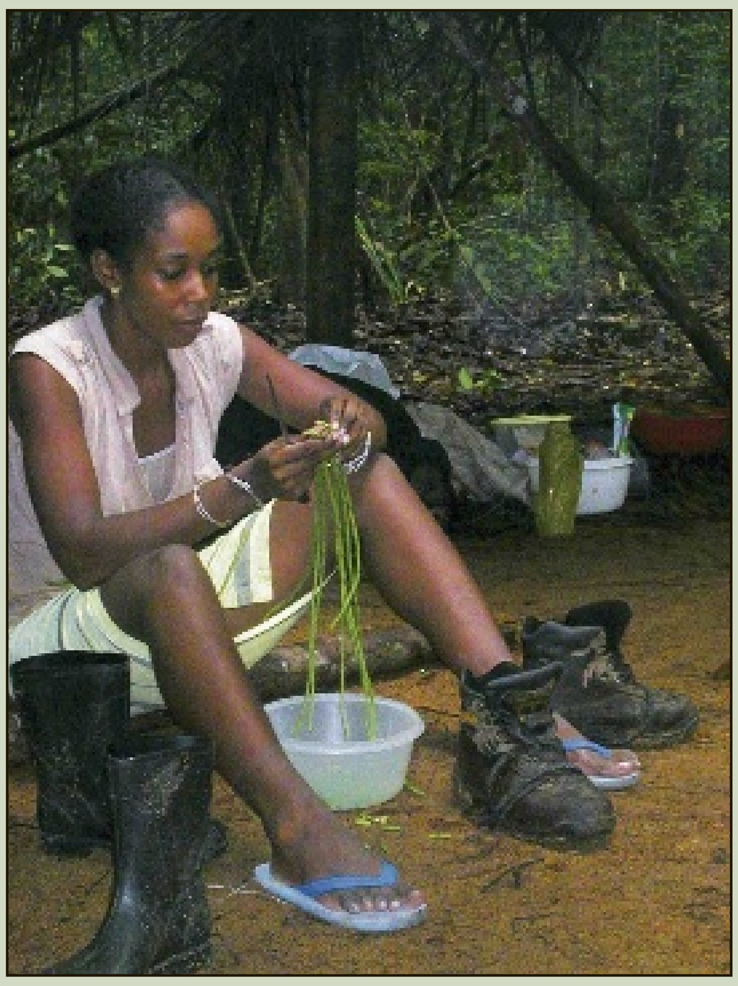

Cheryl White in het boskamp.

Ondertussen treedt ze op als spreekster bij symposia en geeft ze les aan verschillende universiteiten verspreid over de wereld. Haar colleges betreffen de historische archeologie van de Afrikaanse diaspora.

Binnenkort verschijnt ook een ander boek waaraan zij heeft meegewerkt, namelijk de Encyclopedia of Caribbean Archaeology. White schreef hiervoor de hoofdstukken over de archeologie van Marrons in het Caribisch gebied en Zuid-Amerika. Dit boek wordt uitgegeven door de University Press of Florida.

Het is een hartenwens van White om in de nabije toekomst in Suriname een archeologisch instituut op te zetten. “Suriname heeft een instantie nodig die toezicht houdt op het beheer van cultureel erfgoed”, verklaart ze. “Om specifiek te zijn: een instantie die het erfgoed van de Marrons juridisch veilig stelt, met name wat betreft de demarcatie van de gebieden waar hun stam al generaties woont. Een archeologisch instituut kan optreden als een centrum voor advies en uitwisseling van kennis”, aldus de academica.

Schilder Philippe Zanolino:

'Het instrument van God'

Beleven, ondervinden, ervaren, doormaken, ondergaan, doorleven, meemaken. To experience. Hij bedoelt het er allemaal mee als hij het over art, kunst, heeft. Philippe Zanolino. Fransman op Curaçao. Kunstenaar. Al een kwart eeuw. Zeer productief. Meer dan 2000 schilderijen. Maar vasthouden aan een enkele discipline? Neen. Hij is dan wel een schilder, maar hij beeldhouwt ook en maakt installaties. Zijn sculpturen noemt hij 'complementair'.

Tekst: Peter Onvlee Foto's: Ken Wong

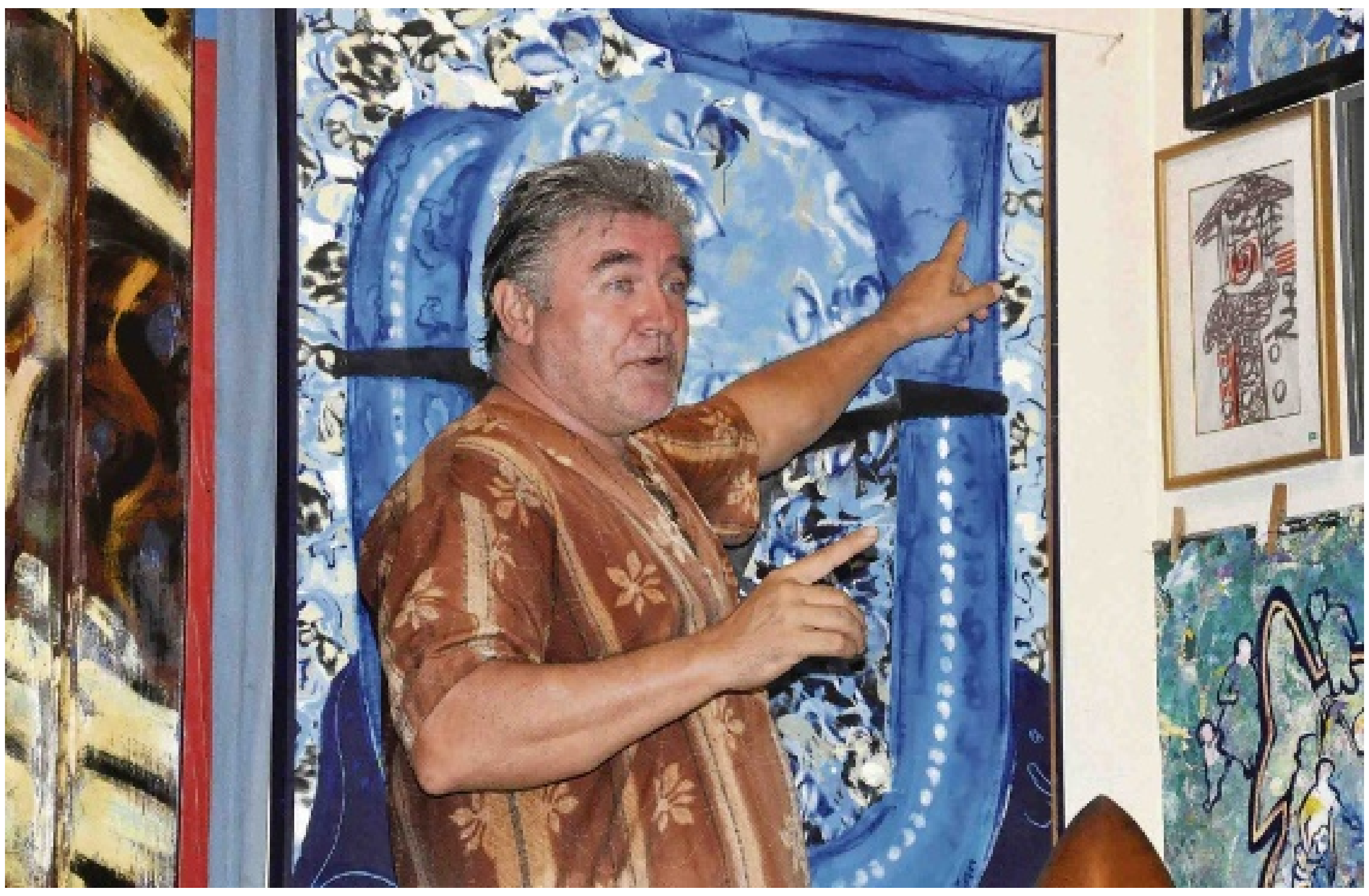

Er hangen er - ruwe schatting - en er is slechts in één ruimte geteld - zo'n 300 bij hem thuis in zijn nieuwe huis aan de Kunuku Abou. Het heeft allemaal iets van een galerie, een museum. Korte tijd geleden verhuisd vanaf de Martin Luther Kingboulevard in Marie Pompoen. Vlak bij landhuis Daniel aan de Weg naar Westpunt is het linksaf richting St. Willibrord. Na zo'n 500 meter valt het onderkomen van Philippe Zanolino niet te missen. Een tuin vol kunstobjecten. En binnen? Geen deel van de wanden blijft onbenut.

Er is al eens gezegd dat al zijn werken, in de vorm waarin ze verschijnen, een intelligente voedingsbron lijken te ontberen. "De strekking ervan betreft het dwalen van lichaam naar geest, van vorm naar vormloosheid en van egoïsme naar onzelfzuchtigheid. Door realistische details of symbolen, of door pure, rauwe energie, voegt ieder afzonderlijk schilderij en elke sculptuur iets toe aan het autobiografische proces dat ieder van ons als een automatisme doorloopt, gewoon door in gezamenlijkheid te leven." Of zoals hij zegt: "Ons gemeenschappelijke lot leidt ons naar dezelfde vrede, hetzelfde licht en dezelfde liefde."

Zanolino is bijna supergeorganiseerd ook. Van al zijn schilderijen heeft hij foto's gemaakt. Hij bewaart ze met titel en volgnummer op de pc. Bij de rondleiding zijn ook vaak de nummers te zien. Hij heeft zijn werken door de jaren heen gesigneerd met eerst Zanolino en tegenwoordig ZAN. "Zanolino was te lang. Het moet kort en krachtig zijn, is me ooit verteld." Het is er bij die rondleiding een soort 'Je ziet niet wat je ziet'. In vele werken komt van alles naar voren wat er op het eerste gezicht niet is. Het lijkt allemaal wat op Salvador Dali. Voluit Salvador Domingo Felipe Jacinto Dalí i Domènech, markies de Dalí de Pubol, de in Figueres geboren (11 mei 1904) en overleden (23 januari 1989) Spaanse kunstschilder en veelzijdig kunstenaar. Ook bij hem wordt de toeschouwer vaak op het verkeerde been gezet.

Zoals nu aan de Kunuku Abou. Zanolino legt uit dat het blauw rechtsboven op een van zijn schilderijen 'zomaar' met een natte spons is bewerkt. En wat blijkt als er zo'n meter of vijf, zes naar achter wordt gelopen? De ogenschijnlijk vage vlekken vormen een bijna gaaf gezicht. Zoals dat later ook bij nog enkele van zijn werken het geval blijkt te zijn. Er is veel over te zeggen, maar Zanolino wil, benadrukt hij, niemand voorschrijven wat ze in zijn werk moeten zien. "Laten we maar zeggen dat we er allemaal wat in zien. Kijk ontspannen. Neem de tijd en laat je gevoel het werk doen. Er worden dan vanzelf beelden naar je toegezonden. Je moet er wel voor open staan om die beelden te ontvangen."

Het is een van zijn vele uitspraken. Zoals ook: "Als je je vinger legt op de werkelijkheid open je die werkelijkheid voor iemand anders." Hij kan het wat dat betreft opnemen tegen Dali al wil hij zichzelf daar in het geheel niet mee vergelijken. Een bloemlezing citaten uit diens al in 1967 gepubliceerde boek 'Mijn leven als genie'. 'Wie wil niet liever door geluk dommer worden dan wijzer door schade?'Of: 'Ik ben de clown niet, dat is deze op monsterlijke manier cynische en onbewust naïeve maatschappij die het spel van de ernst speelt om haar idiotie beter te verhullen'. Of ook: 'Ik geloof dat ik in wat ik schep een echt middelmatig schilder ben, wat ik als echt geniaal beschouw, is mijn visioen, niet datgene wat ik precies realiseer'. En tot slot: 'Het enige verschil tussen mijzelf en een krankzinnige is dat ik niet krankzinnig ben'.

Nogmaals, Zanolino legt zelf het verband niet met Dali die ooit heeft geroepen dat zijn grootste vreugde was om iedere morgen wanneer hij wakker werd te weten dat hij Salvador Dali was. Zanolino zoekt het meer in het 'hogere'. Bevestigt volmondig dat hij zeer gelovig is. "Meer dan dat, ik ken Hem." Zijn uitspraken daarvoor getuigden er ook overduidelijk van. Hij is erg spiritueel en ziet zichzelf als instrument in dienst van het hogere. "Nothing in my work is decided by me. I work with no plan at all." Hij zegt Nederlands te kunnen begrijpen en verstaan, Papiaments een beetje, maar spreekt vooral Engels. "Ik ben het instrument van God."

Hij is geboren in 1960 in het Franse Perigueux. Als schilder dus een autodidact. Zijn doeken zijn voorstellingen die bezoekers leiden langs de ondoorgrondelijke wegen van de ziel. Hij moet erom lachen als hem dat wordt voorgehouden.

Zanolino is opgeleid als medicus, kwam in 1986 naar Curaçao. Via Martinique en St. Maarten. "Van jail naar jail", grapt hij. Van gevangenis naar gevangenis. "Het had alles met geld te maken." Maar hij werd verliefd op zijn advocate. Trouwde haar ook. "It had to be", zegt hij daarover. "Voor mij is Curaçao het eiland van de verlossing." Kunst is na zijn half jaar lang durende praktijkstage medicijnen zijn roeping en zijn passie geworden. Hij nam zes maanden vrij om te schilderen en keerde nooit meer terug.

Niets in zijn werk is volgens hem vooraf bepaald. "Ik werk zonder plannen." Hij begint gewoon. Met grote vormen en kleurvlakken. Daarna komt het improviseren. Hij gooit volgens critici, smijt en drupt met verf. Wijst het op de verschillende schilderijen ook aan. "Kijk maar, heb ik achteraf overgeschilderd om er de vorm aan te geven." Weer een gezicht overigens. Zanolino veegt zoals hij zegt en stempelt met proppen papier. Loopt er blootsvoets overheen of maakt vegen met zijn handen. Daarna maakt hij het af, 'mise en scène', met kwasten en penselen. En oh ja, ook dat. Voordat hij begint plakt hij op het linnen kleine plakkertjes die hij er aan het eind weer afhaalt. 'Human intervention revelator stickers', noemt hij ze. "De witte cirkels die ze achterlaten, dat is zijn realiteit." Vroeger waren het ook andere figuren.

Onlangs exposeerde hij weer eens op Curaçao. Bij Alma Blou. 'The great spiritual war'. Niet alleen recent werk, maar ook nog nooit eerder op Curaçao getoond ouder werk dat hij in de jaren 90 van de vorige eeuw maakte. Ook was er een aantal werken te zien van wat hij het ZZ-team heeft genoemd. Creaties van vader Philippe en zijn 24-jarige zoon Giovani. Pa heeft een groot aantal exposities op zijn naam staan. In vele landen. Frankrijk natuurlijk (Parijs, Carnac), maar ook Nederland (Amsterdam, Breda, Laren), Aruba, Bonaire, Brazilië (Sao Paulo), Cuba, Santo Domingo, Ecuador, India (Puttaparthi), Italië (Florence), Venezuela (Caracas, San Sebastian, Maracaibo), Verenigde Staten (Miami, Holland), Zweden (Stockholm). Zowel solo als groepstentoonstellingen.

Het ZZ-team. Ontstaan in 2006. Met de dubbele Z van achternaam Zanolino. ZZ, ook wel zizi. In het Frans vaak synoniem voor het mannelijke geslachtsdeel. Philippe Zanolino doet daar niet moeilijk over. "In het oosten - geestelijk gesproken - heet de fallus Lingam, en verwijst naar de vormloze God. Wij zijn de gelukkige personeelsleden van die grote liefdevolle kracht." Volgens Philippe Zanolino bundelt het team de krachten en gaat het samen verder onder dezelfde leiding, zonder angst. "We vullen elkaars werk aan. Dat is een identieke motivatie."

Velen zagen het ZZ-team in het begin niet zitten. Kon toch niet dat vader en zoon beiden getalenteerd zouden zijn? Maar dat is volgens vader Zanolino wel zo, al is hun productie tot nog toe tot een vijftigtal werken beperkt gebleven. Zoonlief heeft in Nederland in Leiden een jaar gestudeerd, verhuisde daarna naar de kunstacademie in Zwolle om zich vervolgens op de Engelse literatuur te storten aan de universiteit van het Franse Limoges. "Veel is verrassing, harmonie in het universum, felle ondersteuning van Dharma, het juiste ding, vestiging in het nu en onderzoek van de waarheid. Door middel van ervaringen die we hebben ontwikkeld, afgezien van de geest en het geloof. Vertrouwen, dat we instrumenten zijn in de handen van een veel grotere macht voor een veel grotere missie. Wij zijn de instrumentalisten en we love it."

Zalonino is wat zijn uitspraken betreft nauwelijks bij te houden. Vraagt of er nog wel iets van blijft hangen? En als hem dan het verhaal wordt verteld dat beginnende journalisten op de Utrechtse Hogeschool wordt verteld dat ze binnen 48 uur ten minste 80 procent van het verhaal moeten kunnen reproduceren zonder hun aantekeningen te raadplegen, kijkt hij enigszins ongelovig. "Geloof me, kunst is geen droom, noch een nachtmerrie, maar een tiran." En hij verwijst naar Marianne de Tolentino, in zijn ogen een 'kunstcritica met ballen'. President van de AICA, de International Association of Art Critics. "De kunstenaar is een geweldige werknemer en dag en nacht is hij er mee bezig. Van zijn werk wordt duidelijk dat hij alle conventies verwerpt, zowel op het gebied van chromatiek, kleurgebruik, als van vorm. Vernietiging door het vuur, bestuurd door hemzelf natuurlijk, maakt deel uit van het enthousiasme van zijn creaties. Het is niet verwonderlijk dat hij een botsing van kleuren wenst, dat de slagen van zijn penselen extreem heftig zijn, om ons mee te nemen, naar een vreemd en dramatisch pictuaal universum."

Het is een van de vele publicaties over Zanolino. In de afgelopen kwart eeuw is er veel over hem verschenen. Van Jennifer Smit bijvoorbeeld, kunsthistorica, schrijfster en kunstcritica bij de opening van Zalonino's tentoonstelling in Villa Maria. Zij wilde een heleboel niet vertellen. Geen duidelijke analyse maken van zijn oeuvre, niets vertellen over wat ze wel de 'ongelooflijke groei' van Zanolino als beeldend kunstenaar noemde, vertelde ook niets over zijn 'intense spiritualiteit' die is gedrenkt in zijn kunst. Ze wilde wel even het geheugen van de aanwezigen opfrissen over het surrealisme, de noemer waaronder hij te vatten is. "Kunst is leven, leven is kunst. Kunst is verandering, verandering is kunst, kunst is flow, flow is kunst, kunst verandert het leven, het leven verandert kunst, kunst stroomt in het leven, het leven stroomt in de kunst, kunst verandert stromen, stromen veranderen het leven, kunst is ervaren, ervaren is kunst, kunst doorweekt het leven, leven doordrenkt ervaringen, kunst is hier, hier is kunst, leven is hier, kunst leeft hier'.

Philippe Zanolino had het zelf niet mooier kunnen vertellen. Deed er ooit wel een poging toe. Op zijn eigen website zelfs. "Magic surrealisme treedt op wanneer kunst het overneemt van de kunstenaar.
Vergeet niet dat nog niet zo lang geleden, je naar de brandstapel zou zijn gestuurd en verbrand als een heks, of je kon worden veroordeeld als een blasfemist, of opgesloten worden in een gesticht als een gek en gevaarlijk man."

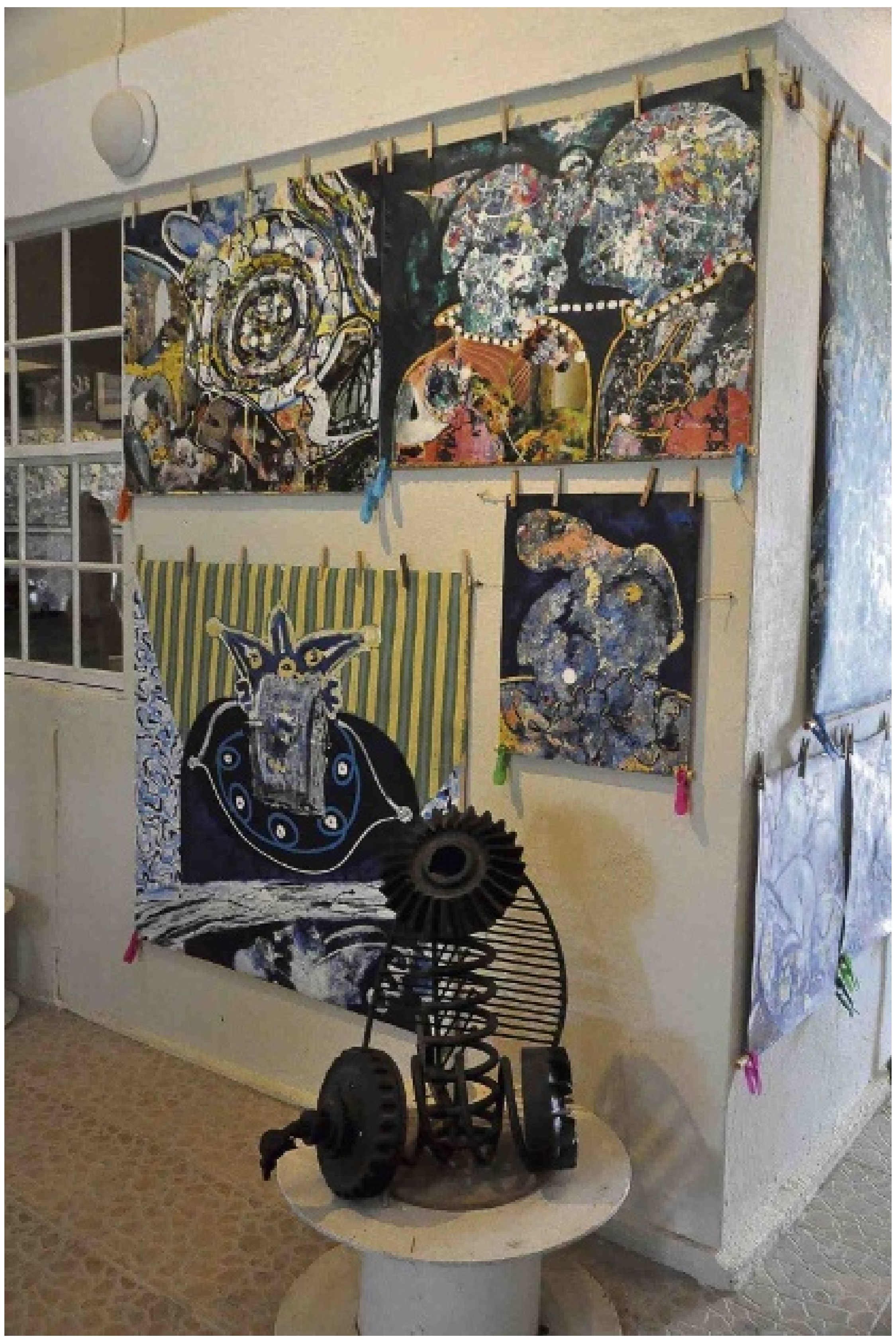

‘Barbaarse mensen’

‘Ieder van ons is achtereenvolgens niet eenzelfde maar vele personages. En deze opeenvolgende figuren, die uit elkaar voorkomen, vertonen onderling de merkwaardigste en verbazingwekkendste contrasten’. Met dit motto, ontleend aan de Griekse mythologische figuur Proteus die moeiteloos verschillende gedaanten aannam, opent Mario Vargas Llosa zijn nieuwste boek, zojuist in het Nederlands vertaald als ‘De drooom van de Ier’. Een even schokkende als belangrijke historische roman over de kwestie Roger Casement, waarin de misère van onze kolonialistische en imperialistische neigingen aan de kaak wordt gesteld.

Tekst: Brede Kristensen

Wie was Roger Casement?
In 1864 in de buurt van Dublin geboren, voelde Casement zich als jonge man geroepen om het Afrikaanse continent te doen delen in de zegeningen van de westerse beschaving. Zijn eerste verblijf in Afrika deed hem snel uit de droom van zijn jeugd ontwaken. Begiftigd met een onafhankelijke geest zag hij dat er weinig gebracht werd maar des te meer gehaald en dat wat er gebracht werd niet iets was om trots op te zijn. In verschillende gebieden werkte hij als consul voor het Britse rijk. Als consul in Boma (Congo) werd hij in 1903 belast met een onderzoek naar de praktijken van bedrijven en mensen die in opdracht van de Belgische koning Leopold II (eigenaar van Congo) de natuurlijke hulpbronnen van het land mochten exploiteren. Casement trof onbeschrijflijke toestanden aan. Arabieren die vrolijk doorgingen met het kopen van mensen. Europeanen, belust op ivoor en rubber, die zich als wrede slavendrijvers gedroegen, al was de slavernij reeds lang afgeschaft. Een vernietigend rapport over een gebied zo groot als Europa waar slechts chaos, dood en ellende heersten, was het resultaat. Hij ontmoette er Joseph Conrad. Zijn gesprekken met hem over de situatie in Congo waren voor Conrad aanleiding voor zijn roman ‘Heart of Darkness’, over wat hij spottend de ‘voorpost van de beschaving’ noemde (1902). Conrad verklaarde later dat Casement als coauteur ervan kon worden beschouwd.

Roger Casement

Toen in de Engelse pers berichten verschenen dat de grote Engels-Peruaanse rubbermaatschappij van Cesar Arana op mensonterende wijze de Putumayo Indianen uitbuitte, werd Casement (inmiddels benoemd tot consul in Brazilie) er voor onderzoek op uitgestuurd. In het Amazonegebied van Peru trof Casement in 1910 situaties aan vergelijkbaar met die van Congo, erger zelfs. Weer verscheen een vernietigend rapport. In Engeland eerde men hem als een morele held die zijn mond durfde openen. Dat leverde hem een ridderorde op. Maar terwijl hij in opdracht van de Engelse regering op onderzoek was naar de ellendige effecten van imperialistische neigingen van mensen, drong het langzamerhand tot hem door dat zijn eigen land, Ierland, door datzelfde Engeland al eeuwenlang werd uitgebuit. Moest hij zich niet gaan inzetten voor de Ierse zaak? Hij besloot dat te gaan doen en zo raakte hij als Ierse nationalist betrokken bij de onafhankelijkheidsoorlog tegen Engeland. Toen hij tijdens de Eerste Wereldoorlog moeite deed de hulp van Duitsland te krijgen om Ierland te bevrijden, werd hij door een Noors gelegenheidsvriendje verraden. Terug in Ierland werd hij door de Engelse politie opgepakt en uiteindelijk wegens hoogverraad geëxecuteerd.

Casement had tijdens zijn omzwervingen door Congo en Peru een dagboek bijgehouden met aantekeningen die hij voor zijn rapporten gebruikte. Tijdens zijn gevangenschap in Engeland doemde ineens een tweede dagboek op, ‘the Black Diaries’. Ogenschijnlijk ook door Casement geschreven waarin een heel andere kant van zijn persoon naar voren kwam: een homofiele en pedofiele Casement die zijn reizen vooral leek te gebruiken om zich aan jongens te vergrijpen. Was dit tweede dagboek echt van Casement of was het door de Geheime Dienst in elkaar geflanst om hem in de ogen van veel bekende Engelsen die zich inzetten voor gratieverlening, te diskwalificeren? Dat Casement homofiel was lijdt geen twijfel, maar of hij dit ‘zwarte dagboek’ zelf geschreven heeft, blijft tot de dag van vandaag dubieus.

Llosa’s Casement
“Ik kan me niet herinneren hoe ik op het spoor van Casement ben gekomen. Vermoedelijk via een biografie van Joseph Conrad. Mijn aandacht werd getrokken toen ik merkte dat hij het Amazonegebied van Peru had bezocht. Zijn verhaal greep me aan en zo besloot ik er een roman over te schrijven”, aldus Vargas Llosa. Het is een historische roman geworden niet alleen over Roger Casement, maar ook over de ellende van het imperialisme, over mensen die hun geweten verliezen en de meest verschrikkelijke misdaden begaan en over een enkeling die zich, ondanks zijn schaduwzijde, gewetensvol en dapper weet staande te houden en hoe deze enkeling kritisch naar het Rijk durfde te kijken in wiens dienst hij stond en zelfs ertegen in opstand durfde komen met alle gevolgen van dien. Llosa besloot ervan uit te gaan dat Casements schaduwdagboek authentiek is. Het kan als een aanwijzing worden gezien dat ook de held Casement niets menselijks vreemd was en door contradicties gekweld werd.

Het schrijven van een historische roman, waarin fictie en feitelijkheid een spel met elkaar spelen, is een hachelijke onderneming. De auteur kent de situatie niet uit eigen ervaring en kan gemakkelijk uitglijden over niet goed begrepen historische feiten of niet-bestaande feiten uit zijn duim zuigen. Nog hachelijker is het een portret te maken van een historische figuur die men nooit ontmoet heeft. Hoe vaak komt het niet voor dat wij op basis van berichten ons een indruk van iemand vormen die we genoodzaakt zijn totaal te veranderen wanneer we die persoon in levende lijve ontmoeten. De echte Casement zal anders geweest zijn dan Llosa’s Casement. In een interview met Angus Mitchell verklaarde Llosa dat zoals in zijn eerdere historische romans hij opnieuw voorrang heeft gegeven aan zijn eigen verbeelding boven historische feiten. Dat is duidelijk. Al lezend heb ik geprobeerd het boek te lezen los van de vraag of de hoofdpersoon overeenkomt met de historische Casement. Als het zo wordt gelezen behoort het volgens mij tot de beste romans van Vargas Llosa.

Structuur
De structuur van het boek is eenvoudig. De drie delen betreffen de situaties in Congo, Peru en Ierland, waarover de hoofdpersoon herinneringen ophaalt. Deze delen worden regelmatig onderbroken door de ‘actuele situatie’ waarin Casement zich bevindt, namelijk in een Engelse dodencel. Vraag is of hij ter dood zal worden gebracht of gratie zal ontvangen. Dat impliceert spanning.
Llosa’s beschrijving van zijn ervaringen in Congo zijn niet helemaal overtuigend. Als lezer merk je dat de auteur het continent niet goed kent en moeite heeft om de dagboekfragmenten verhalend aan elkaar te plakken. Echter, wat de feiten betreft van verbanning, uitbuiting en afslachting, deze staan als een trieste paal boven water. De koning der Belgen was als kolonisator geen haar beter dan de overige koloniserende Europeanen en Arabieren. Van Reybrouck heeft in zijn bestseller ‘Congo’ (2010) deze episode in het hoofdstuk ‘Bliksemsche vuiligheid’ in soortgelijke bewoordingen beschreven. Wonderlijke coïncidentie overigens dat Llosa zijn roman in hetzelfde jaar publiceerde. Zoals Van Reybrouck komt ook Llosa tot de conclusie dat zonder een goed functionerende bestuursstructuur en zonder een onafhankelijk justitieel systeem mensen in de kortst mogelijke tijd tot barbaren verworden. Vooral in een vreemde omgeving blijkt geen enkele rem nog te werken. De goedbedoelde pogingen van missionarissen ten spijt. Voor de Congolezen leek opstand geen optie. Olifanten kwamen in opstand en verwoestten soms dorpen van de kolonisator uit protest tegen de jachtpartijen. Mensen sloegen op de vlucht of werden net als olifanten afgeslacht, al viel er geen ivoor uit hun lichaam te peuteren.

Het tweede deel betreft de situatie in het Peruaanse Amazonegebied. Nu ontpopt Llosa zich als meesterverteller. Hij kent de mensen en de plaatsen met hun geschiedenis en hij weet de feiten uit Casements dagboek weergaloos te verhalen. Alles draait om de hoeveelheid rubber die getapt wordt. Haarfijn legt hij uit waarom noch de Indianen, noch de autoriteiten in Lima in staat waren in opstand te komen tegen het rubberimperium van Arana, waarom de Indianen zich lieten martelen, brandmerken of afslachten en waarom de Peruaanse autoriteiten zich als bange haasjes lieten intimideren. Voor alle duidelijkheid, we hebben het over toestanden in de 20e eeuw.

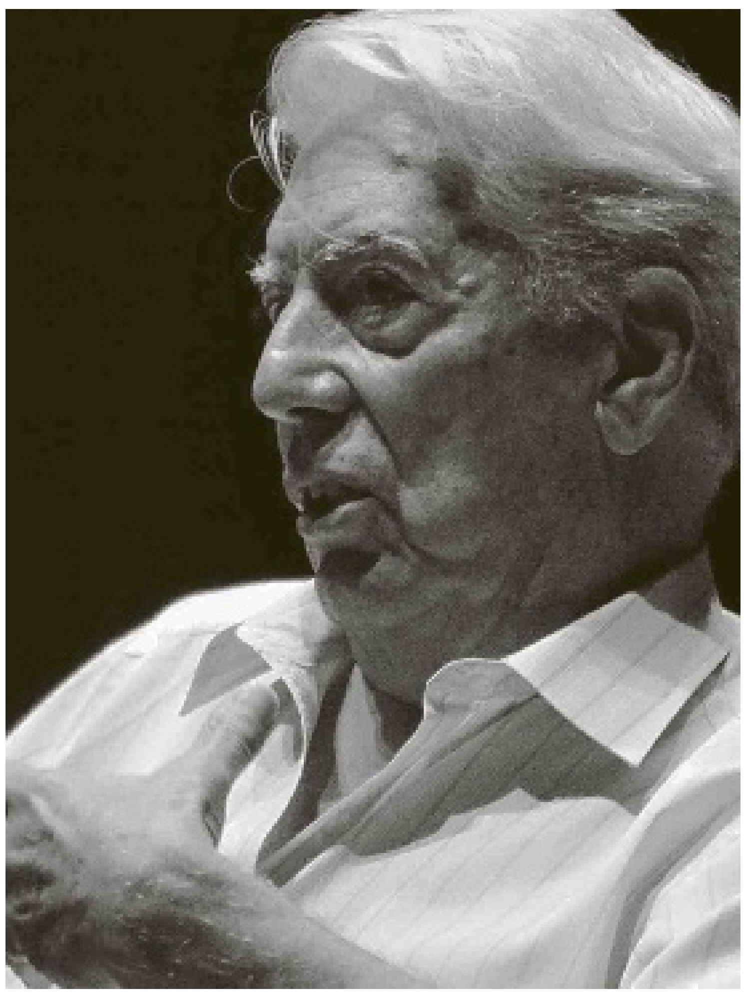
Mario Vargas Llosa

Zoals in Congo verliest Casement ook hier herhaaldelijk zijn vertrouwen in de mensheid. Soms staat hij aan de rand van een geestelijke instorting. De sterrenhemel en het bos helpen hem weer enigszins tot zichzelf te komen. Varend op de rivier van de ene plaats naar de andere schrijft hij: “Hoe paradoxaal dat in dit majestueuze landschap, met zwermen roze lepelaars en krijsende papegaaien die over het schip vliegen en met springende en dansende visjes die in het kielzog het vaartuig volgen, alsof ze de aandacht van de passagiers willen trekken, ook het duizelingwekkende kwaad huist dat wordt teweeggebracht door de hebzucht van die begerige, bloeddorstige figuren uit Putumayo.” Later in de gevangenis krijgt hij een droom waarin het bos terugneemt wat de mensen hebben genomen. De natuur is barmhartig, zij biedt ruimte aan iedereen. Mensen verliezen hun gevoel voor barmhartigheid als zij in de ban raken van hun onstuitbaar groeiende behoefte aan macht en geld.

Contradicties en executie
Naarmate de roman vordert wordt Casement steeds indringender geconfronteerd met zijn eigen schaduwzijden. Ook hij gebruikt medemensen, namelijk om zijn homofiele behoeften te bevredigen. Deze ‘zwakte’, zoals hij het zelf noemt, komt hem tenslotte duur te staan als hij een kortstondige relatie aangaat met de ‘mooie blauwogige Viking’ die hem voor een stevige som geld aangeeft bij de Engelsen. Alhoewel er volop reden is voor Ieren zich te ontdoen van het Engelse koloniale juk, lijkt zijn overgave aan het radicale nationalisme ook een schaduwzijde te zijn. De waarschuwingen van Bernard Shaw (ook een Ier) die het Ierse patriottisme ontmaskerde als een agressieve nationalistische religie, nam hij zich niet ter harte. Zijn bekering tot het roomskatholicisme blijkt vooral door politieke motieven ingegeven. Ieren zijn per definitie katholiek. Dat juist het vroege Ierse christendom bij uitstek universalistisch was en grote missionarissen als Willibrordus voortbracht, die geen last hadden van imperialistische bijbedoelingen, laat Llosa ook bewust niet bij Casement doordringen. Casement, die zo gekant is tegen geweld, probeert de Duitsers ertoe te bewegen wapens en munitie naar Ierland te smokkelen om Engelse soldaten om zeep te helpen. Als zijn gezondheid verslechtert en hij een arts moet raadplegen, komt hij in contact met een pacifistische arts die een verband legt tussen zijn nationalistische fanatisme en zijn protesterende lichaam. Deze Duitse arts probeert hem naar een rusthuis te brengen om tot zichzelf te komen, maar Casement slaat zijn raad in de wind.

Aan het einde van het boek wordt de aandacht volledig gevestigd op de persoon van Casement, die in zijn cel probeert de balans van zijn leven op te maken en zijn weg te vinden in het labyrint van tegenstrijdigheden. De innerlijke dialoog wordt door Llosa magistraal verwoord, eindigend op het moment van executie. Het is alsof de lezer het direct persoonlijk meemaakt.
Op meesterlijke wijze weet Llosa in deze roman twee lijnen op natuurlijke wijze met elkaar te vervlechten: de sociaal-politieke en ecologische gevolgen van een barbaars imperialisme en de persoonlijke ontwikkelingsgang van Roger Casement. Het is een in alle opzichten triest stemmende roman, die dankzij de positief-kritische instelling van Llosa toch niet zonder hoop is.

Mario Vargas Llosa, ‘De droom van de Ier’ 2011 (vert. van ‘El sueno del Celta’, 2010).

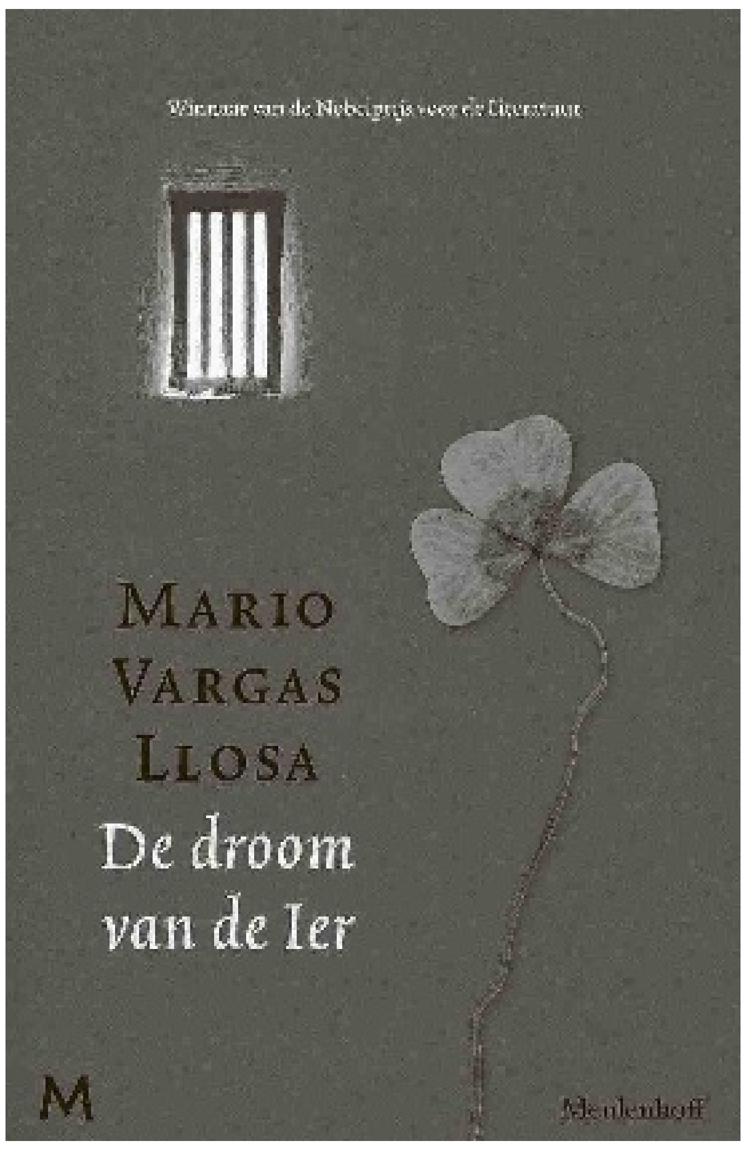

Leesvoer

De kaart en het gebied

De kaart en het gebied, winnaar van de Prix Goncourt 2010, is de nieuwste roman van Michel Houellebecq. Het boek werd onlangs vertaald in het Nederlands. Kunst, geld, liefde, dood, werk, werk, de vader-zoonrelatie, Frankrijk als toekomstig toeristenparadijs: het zijn slechts enkele thema’s van deze roman.

Het boek vertelt het levensverhaal van beeldend kunstenaar Jed Martin. Zijn ongelukkige jeugd, zijn matig gelukkige liefdesleven, zijn verbijsterende commerciële en artistieke succes. Martin wordt ergens halverwege de jaren 70 van het vorige millennium geboren en sterft ergens in de jaren 50 van het huidige.
Martin werkt in enorme series van honderden objecten. Houellebecq beschrijft ze uitputtend, objectief - als in een catalogus. De honderden foto's van producten vervaardigd door de mens waarmee Martin zijn kunstenaarschap begint. De duizenden foto's van Michelinkaarten die hij zo heeft bewerkt dat ze een levend landschap lijken. De schilderijen van mensen in functie van een elementair beroep. En ten slotte de filmpjes waarin menselijke artefacten overwoekerd worden door de natuur.
In zijn leven is een belangrijke bijrol weggelegd voor de schrijver Michel Houellebecq, commentator van een van zijn exposities; het slotdeel van de roman volgt het politieonderzoek naar de moord op de auteur. In een epiloog worden de laatste decennia van Martins leven beschreven, die hij in volmaakt isolement doorbrengt op het Franse platteland.

Met De kaart en het gebied is Houellebecq een nieuwe weg ingeslagen. Zijn welbekende thema’s ontbreken grotendeels, de toon is ingetogen, de compositie uitgekiend en de stijl subtiel.

Michel Houellebecq (1958) is Frankrijks onbetwiste sterschrijver van dit moment. Hij publiceerde essays en poëzie voordat hij zich in 1994 met de roman De wereld als markt en strijd, die bekroond werd met diverse prijzen, opwierp als belofte van de Franse letteren. Die status bevestigde hij met Elementaire deeltjes (Prix Novembre en Impact Dublin Literary Award), dat hem terecht de faam van groot schrijver bezorgde, en Platform. Sinds 1998 leeft Michel Houellebecq in zelfverkozen ballingschap in Ierland.

Titel: De kaart en het gebied (La Carte et le territoire)
Auteur: Michel Houellebecq
Uitgever: Arbeiderspers
ISBN/EAN: 9789029575164

Ars Poëtica

De contractant

Klaas de Groot

I

De geulen tegenover Hato
hebben hem keer op keer getoond:
zo stroom je weg, je weg stroomt zo,
je bent geweest, hebt niet gewoond.

II

Langs de lokalen rolt het vuil
in de passaat. Een oude krant
vliegt mee, verkleurd, van kuil naar kuil:
de contractant is een passant.

III

Bij de douane staat hij in de rij
der ingezetenen en toch ook niet.
Dan mag hij gaan, het stempel van die dag
doet hem heel even denken: ik en zij.

Uit: Onderwijs in de Steigers, Curaçao 1991, PSC

CARIB publishing

Mgr. Dr. Amado Römer
Onvermoeibare strijder voor sociale rechtvaardigheid

Hoogleraar Valdemar Marcha heeft een mooi gedenkboek geschreven over het leven en werk van wijlen priester Amado Römer.

De officiële presentatie van het boek vindt plaats op woensdag 29 juni, precies 65 jaar na de inwijding van Amado Römer als priester, tijdens een Heilige Mis die om negen uur ’s ochtends aanvangt in de Sta. Anna Kerk in Otrobanda.

Iedereen is van harte welkom om de mis en de boekpresentatie bij te wonen!

Verkrijgbaar bij de boekhandel
of via www.Caribpublishing.com

Klimaat

Impasse klimaatakkoord

De onderhandelingen over een nieuw klimaatakkoord zitten in een impasse. Tot hiertoe blijken de rijke landen minder ver te willen gaan bij het inperken van hun uitstoot van CO_2 dan China, India, Brazilië en de andere ontwikkelingslanden. En zelfs als alle landen hun beloften helemaal houden, gaat de reductie lang niet ver genoeg om de verwachte stijging van de gemiddelde temperatuur op aarde onder de kritische grens van 2 procent te houden.

Marion Vieweg van Climate Analytics

Pessimisme troef na afloop van de VN-klimaatonderhandelingen in Bonn, de belangrijkste tussentijdse onderhandelingsronde in de aanloop naar de klimaattop van Durban in december. Duizenden delegatieleden zaten van 6 tot 17 juni samen in de Duitse stad, maar er werd zo weinig vooruitgang geboekt dat de kans op een goed akkoord voor dit jaar vervlogen lijkt.

Droevig schouwspel

“Het was een heel droevig schouwspel”, zegt Marion Vieweg van Climate Analytics, een Duitse organisatie die de klimaatwetenschap en het klimaatbeleid analyseert. “De rijke landen deden niets om hun aanbod te verbeteren.”

Climate Analytics en andere onderzoeksinstellingen hadden eerder al gewezen op de grote kloof die gaapt tussen de toezeggingen die alle landen al hebben gedaan om hun uitstoot van koolstofdioxide te verminderen, en de reductie die nodig is om de opwarming van de aarde binnen aanvaardbare grenzen te houden.

Frappant is dat alle beloften van de rijke landen samen neerkomen op een vermindering van hun koolstofdioxideuitstoot met 3,8 gigaton tegen 2020; volgens recente berekeningen veel minder dan de 5,2 gigaton die de ontwikkelingslanden hebben beloofd op de klimaattop van december vorig jaar in Cancun. En volgens de berekeningen moeten alle landen samen bovenop die aangekondigde reducties tegen 2020 nog 10 tot 14 gigaton koolstofdioxide uitsparen om te vermijden dat de gemiddelde temperatuur op aarde met meer dan 2 graden Celsius stijgt.

Geen vooruitgang

Voorlopig gaat de wereld overigens nog helemaal de verkeerde kant op. Het Internationaal Energieagentschap meldde eerder deze maand dat de wereldbevolking in 2010 30,6 gigaton koolstofdioxide in de atmosfeer geblazen heeft, tien procent meer dan in 2005.

De rijke landen, die veel vroeger begonnen te industrialiseren dan de ontwikkelingslanden, zijn verantwoordelijk voor ongeveer drie kwart van de totale hoeveelheid koolstofdioxide die door menselijk toedoen in de atmosfeer is gebracht. Zij hebben ook het geld om hun uitstoot het gemakkelijkst terug te schroeven.

Maar de rijke landen hebben in Bonn helemaal geen aanstalten gemaakt om de kloof tussen de huidige toezeggingen en wat er werkelijk nodig is, te dichten, klaagt Vieweg. “Ze hebben ook helemaal niet duidelijk gemaakt hoe ze hun huidige toezeggingen zullen nakomen. In plaats daarvan werd er eindeloos gediscussieerd over hoe de emissies kunnen worden gemeten en wat er precies onder uitstootreductie kan worden verstaan.”

Volgens Sivan Kartha van het Milieu-instituut van Stockholm, een onafhankelijke onderzoeksinstelling, kunnen de rijke landen “zoveel achterpoortjes vinden in de huidige klimaatakkoorden, dat ze hun uitstoot uiteindelijk wel eens helemaal niet zouden kunnen verminderen. De eenvoudige oplossing is die achterpoortjes te sluiten, maar dat is politiek heel moeilijk.”

Kyotoprotocol

Een andere uitdaging is het Kyotoprotocol in leven te houden. Het verdrag, dat in 2007 werd ondertekend, verbindt de industrielanden ertoe hun uitstoot tussen 2008 en 2012 met gemiddeld 5 procent in te perken in vergelijking met 1990. Er werd ook overeengekomen na 2012 een tweede ronde van uitstootbeperkingen uit te werken. Voor de ontwikkelingslanden is het verdrag heel belangrijk, zegt Martin Khor van het South Centre, een intergouvernementele denktank in Zwitserland. Maar de rijke landen tonen niet veel animo. Japan, Canada en Rusland hebben al gezegd dat ze zich niet zullen verbinden tot nieuwe, verplichte uitstootbeperkingen. De overige verdragpartners, de EU, Australië en Nieuw-Zeeland, hebben nog niets laten weten. De VS bleven buiten het protocol en sturen aan op een systeem van vrijwillige uitstootbeperkingen. De ontwikkelingslanden zijn tegen zo'n systeem.

Experts vrezen dat het hele onderhandelingsproces kan verzanden als er geen akkoord wordt bereikt over de voortzetting van het Kyotoprotocol. Het is voldoende dat een klein aantal landen officieel instemt met de voortzetting, zegt Khor. Het is ‘de motor’ die landen aanzet hun uitstoot in te perken ‘en alle andere landen meetrekt’. De top in Durban is zowat de laatste kans om Kyoto in leven te houden. “Het is een grote kans voor de Europese Unie om leiderschap te tonen. Het kost niet veel en kan gemakkelijk gedaan worden”, oordeelt Khor.

Spotlight op dieren

‘Een gebroken staart’ (2)

Vorige week heeft u kunnen lezen dat een gebroken staart bij katten vaak voorkomt. Niet altijd zijn de symptomen meteen duidelijk te relateren met een gebroken staart. Wanneer op een röntgenfoto een duidelijke breuk te zien is, is de diagnose natuurlijk duidelijk. Helaas kan het ook gebeuren dat er geen breuken te zien zijn, maar dat de zenuwen ernstig uitgerekt of afgescheurd zijn.

Tekst: Margot Hack

De verwondingen zijn in te delen in verschillende groepen. In 1985 heeft een studie van Sleak en Olmstead de staartbreuken in 5 groepen verdeeld.

Groep1: Katten met een pijnlijke staartaanzet (begin van de staart, het dichtst bij het lichaam) als enige symptoom. Deze dieren hebben minimale klachten en alhoewel ze last kunnen blijven houden van een chronisch gevoelige staart zullen ze geheel herstellen.

Groep 2: Katten met verminderde staartbewegingen en gevoeligheid als enige symptoom. Deze katten herstellen volledig en hebben een goede prognose.

Groep 3: Katten met verminderde mobiliteit, pijnsensatie en urineverlies. De meeste katten zullen compleet herstellen.

Groep 4: Katten met verminderde mobiliteit en pijnsensatie en daarnaast een verminderde anusspanning. De anus is een spier, die net als andere spieren aangestuurd moet worden om alleen op gezette tijden (wanneer het dier het wil) open te gaan. Wanneer de aansturende zenuwen beschadigd zijn, kan de anus zich niet meer geheel sluiten. In deze groep zal 75 procent herstellen, maar 25 procent zal hier helaas last van blijven houden.

Groep 5: Katten met verminderde mobiliteit en pijnsensatie en geheel afwezige anusspanning, ofwel, de anus blijft open staan. Van deze groep heeft slechts 50 procent kans volledig te herstellen, en de andere helft zal incontinent blijven.

Een goede prognose voor het terugkeren van de blaasfunctie is het aanwezig zijn van pijn in de staartaanzet. De dieren die de eerste dag al pijn in dit gebied hebben, hebben vaak binnen drie dagen de controle over de blaas weer terug. Afwezigheid van pijn betekent niet automatisch dat er geen herstel mogelijk is, want 60 procent zal de controle nog terug krijgen binnen 30 dagen na het ongeval.

Wanneer niet verwacht wordt dat de staart zal herstellen, kan het verstandig zijn om die te amputeren. Wanneer de kat niet meer in staat is om de staart op te tillen, zal de staart gemakkelijk verwondingen oplopen en daarnaast zal het gewicht van een slepende staart de zenuwen vanuit de rug verder uitrekken. Of het amputeren van de staart het herstel versneld van de uitgerekte zenuwen is nog controversieel.

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

“Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!”

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Waanvoorstelling; 8. niets; 11. ecologisch; 12. half vloeibaar kooksel; 13. soort papegaai; 14. bezittelijk vnw.; 16. strop; 18. open plek in een bos; 19. voorvoegsel; 20. praatvogel; 22. afwezig; 24. lievelingskostje; 25. voor; 26. oningewijde; 28. vulkanisch gesteente; 30. smart; 31. zeil; 33. steensoort; 34. blootje; 36. week; 37. borstelig; 38. bespotter; 40. bijbelse figuur; 42. schrijfgerei; 45. plaats in Duitsland; 46. voormalig Russisch heerser; 48. evenredig deel; 50. vlasbundel; 51. omslag; 52. vod; 54. hoeveelheid; 55. muzieknoot; 56. mager; 58. halsbont; 60. noot; 61. onderricht; 62. golfterm; 64. projectieplaatje; 66. soldij; 67. strijd met atoomwapens.

VERTICAAL:
1. Geelkoper; 2. rivier in Siberië; 3. olie (Eng.); 4. deel van een kledingstuk; 5. getijde; 6. grond om een boerderij; 7. zijde van een schip; 8. nieuw; 9. dierengeluid; 10. kerkelijke vergadering; 13. armoedige woning; 15. barenspijn; 17. bijb. figuur; 18. bijbelse figuur; 19. kunstgoud; 21. uitroep van opluchting; 23. insect; 24. gebied dat wordt bestuurd door een emir; 25. teer; 27. arriveren; 29. persoonlijk vnw.; 30. kamp; 32. kunstschaatsterm; 34. teug; 35. stad in Japan; 38. luid; 39. landtong; 41. familielid; 43. vochtig; 44. vis; 46. ten algemenen nutte (afk.); 47. zeehond; 49. buidel; 51. vogel; 53. uitgestorven vogel; 56. rivier in Schotland; 57. grondsoort; 59. trotse houding; 61. Frans lidwoord; 62. overdreven; 63. voegwoord; 65. reeds.

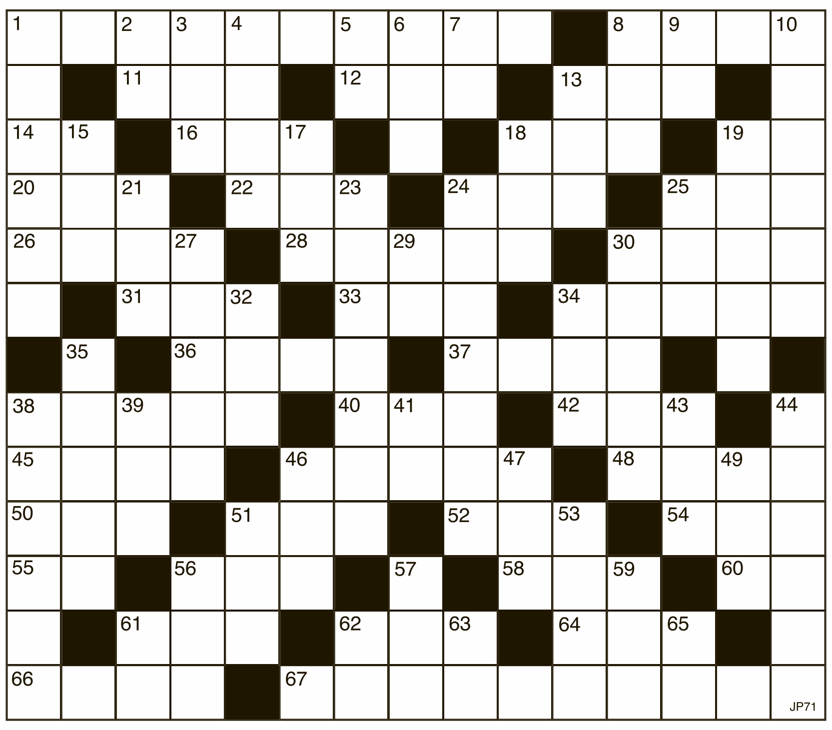

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Esy van der Linden
Savaneta 384-K
Aruba

Pauline Nicasia
Mercuriusstraat 9
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

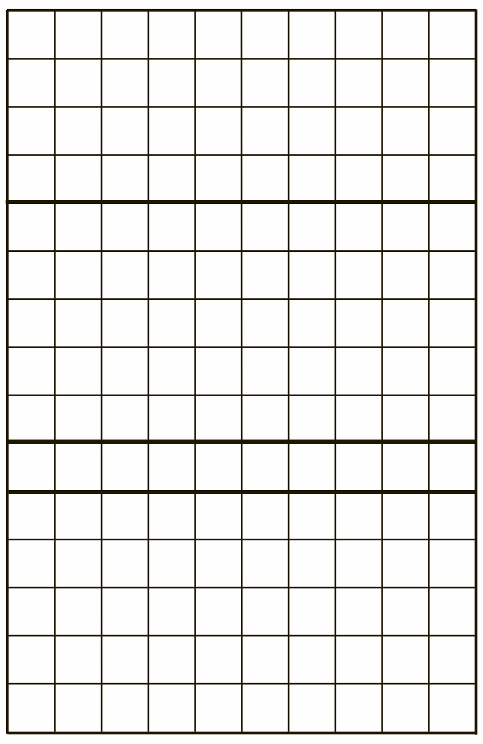

1. Kurk - ineens - wat op een terrein gebouwd is;
2. denkbeeld - leefregel - uitgave;
3. vogel - luister - slagzin;
4. middelpunt - treffen - vaartuig;
5. etagewoning - meubelstuk - voetbalploeg;
6. luizenei - interest - van jonge datum;
7. eer - jaargetijde - elektrische bromfiets;
8. dorsvloer - man van adel - overdaad;
9. patroon - houtsoort - gipssoort;
10. tijding - schatten - zeemacht.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

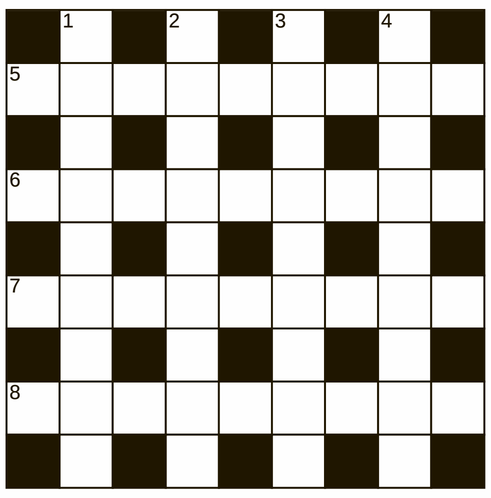

HORIZONTAAL:
5. Gaan (eraan kapot) (7); Momentje, op die manier is het gelijk! (6)
6. Verzoek om huisvesting (5); Tijd voor vreemde kleding om af te richten (8);
7. Job is weg (4); Wordt deze finish gewichtiger? (8)
8. Geluid van vogels en scheidsrechters (7); Zittende zanger (5)

VERTICAAL:
1. Spel voor een openluchtfeest (7); Uitroep die goddelijk klinkt (4)
2. Slecht publiek (6); Plus een Europeaan om kort te gaan (5);
3. Familie van een gummiknuppel (7); Distillerende onrustzaaier (6);
4. Deze kleur is niet voor de smaak (5); Bedorven weefsel om op adem te komen (8).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

A	K	E	I	D	O	H	T	E	M	O	N	M
L	E	E	R	B	G	E	E	W	D	E	U	P
O	T	T	H	C	E	P	S	I	T	I	O	D
M	L	G	I	M	E	L	K	F	D	O	A	R
A	T	E	E	O	V	I	I	A	L	A	D	E
A	D	S	O	I	A	L	T	G	R	I	P	G
N	R	N	E	V	N	S	N	B	E	S	IJ	A
T	A	E	N	P	E	I	E	H	D	A	R	L
N	A	G	E	E	R	G	L	R	O	A	G	L
E	B	E	G	K	S	E	S	T	M	L	R	E
M	B	L	E	F	N	A	E	K	N	B	E	G
U	A	P	L	S	N	N	R	S	U	O	V	O
C	T	A	P	I	L	E	T	A	F	L	R	K
O	K	O	T	I	M	N	E	Z	O	L	E	F
D	O	A	U	O	E	G	R	E	P	S	A	G
L	P	K	Z	R	O	O	V	I	N	R	A	C

Aikido
Alom
Asperge
Blaas
Carnivoor
Documentnaam
Edom
Frontlinie
Geluksgevoel
Kalfsgebraad
Kogellager
Kringloop
Kuilnet
Legen
Lemig
Liften
Loopsnelheid
Lozen
Methodiek
Patina
Pest
Plegen
Specht
Stadium
Tabbaard
Vergrijp
Weegbree
Zomer

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

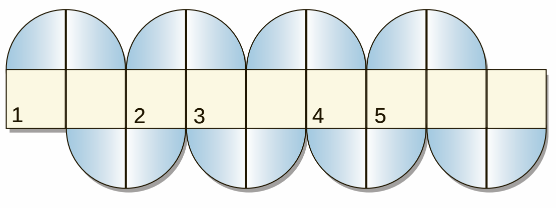

1. Stelling; 2. bijwoord; 3. gevleugeld paard; 4. af en toe; 5. afkijken.

© Puzzelland/110625

SUDOKU

	5						9	8
		2		1	3	4		6
		9	5					
					6		8	
	7					9		3
4	6		1			7		
	4		8	2	9		3	
3		8		7				2
2						8	7	9

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

5	4	9	6	8	3	2	1	7
1	8	7	2	9	4	5	3	6
3	2	6	7	5	1	4	9	8
4	6	1	9	3	5	8	7	2
9	5	2	8	4	7	3	6	1
8	7	3	1	6	2	9	5	4
2	1	5	3	7	8	6	4	9
6	3	8	4	1	9	7	2	5
7	9	4	5	2	6	1	8	3

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Plank; 5. gek; 8. sepia; 12. rif; 13. oregano; 16. oen; 17. el; 18. mees; 19. jeuk; 21. ma; 22. mate; 24. patat; 26. even; 28. rem; 30. rek; 31. fee; 32. edelen; 35. matras; 37. of; 38. rustdag; 39. ra; 40. offset; 42. column; 45. eel; 46. hek; 48. tuk; 49. bank; 51. volop; 53. step; 55. li; 56. spar; 58. munt; 60. le; 61. ade; 63. endemie; 65. gil; 66. dante; 67. era; 68. blaas. VERTICAAL: 1. Premie; 2. lila; 3. af; 4. koe; 5. gesar; 6. eg; 7. kajak; 8. sou; 9. po; 10. ieme; 11. ananas; 14. rep; 15. net; 18. meel; 20. keet; 23. treffen; 25. textiel; 27. verrukt; 29. merel; 31. fagot; 33. dof; 34. nut; 35. mac; 36. aam; 40. omblad; 41. seks; 43. lust; 44. napels; 46. horde; 47. komma; 50. aida; 51. van; 52. pui; 54. elia; 57. pee; 59. neb; 62. en; 64. er; 65. ga. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Sporenner; 6. ontzienig; 7. klinkerzij; 8. naredenen. Verticaal: 1. Spanklaar; 2. prijzender; 3. integerei; 4. deminziek. Anagram: sten-snert-Nestor; raak-kraan-Orkaan; nero-ronde-Ondier; rede-reder-Derrie; neer-wener-Wedren; nood-noord-Indoor; plan-nepal-Napels; riek-skier-Kastie; reet-teren-Entree; eelt-teelt-Letter. Gevraagd woord: NOODWINKEL. Woordzoeker: WURGSLANG Puzzelslang: 1. Gebelgd; 2. doka; 3. achtste; 4. erie; 5. emerald. Het sleutelwoord luidde: GEDATEERD.

‘Verrassing’

Tekst: Hans Vaders Foto’s: Archief

Dit veelzijdige land van groene vruchtbare valleien, imposante bergmassieven, ondoordringbaar oerwoud, werkende vulkanen en onstuimige rivieren, werd al zo’n 9000 jaar voor Christus bewoond en wisselende beschavingen van hoogwaardige culturele kwaliteit volgden elkaar in de loop der eeuwen op. En dit terwijl de latere veroveraars uit Europa, de conquistadores, in die duistere tijd nog in vochtige grotten in hun stenen tijdperk vegeteerden.

Een hoge beschaving dus die zich kenmerkte door geavanceerde landbouwmethoden met vernuftig uitgedachte irrigatiesystemen met terrasbouw langs de steile flanken van de Andes, veeteelt en visvangst. Organisatorisch berustte deze maatschappij op basis van wederkerigheid en herverdeling van producten, goederen en diensten, zeg maar op verregaande ruilhandel.

Economische marktwerking en geld waren voor deze samenlevingen onbekende begrippen, het communistische ideaal succesvol in de praktijk gebracht, zou ik zo zeggen. Goud en zilver waren namelijk even belangrijk als een mooie maaltijd of een kunstig gewoven hangmat.
Eigenlijk zijn ons alleen de Inca’s bekend gebleven die in de 15e eeuw het grootste rijk in pre-Colombiaans Zuid-Amerika vormden. Hieraan kwam definitief een einde toen in 1532 de Spanjaard Francisco Pizarro met zijn op goud en edelstenen beluste avonturiers Inca-keizer Atahualpa versloeg en gevangen nam. En passant werden aardappels, bonen, pinda’s en tomaten door de Spanjaarden in Europa geïntroduceerd waar, saillant detail, aardappels eerst als inferieur veevoer werden gebruikt en niet geschikt werden bevonden voor menselijke consumptie. Maar goed, na de interventie in het dagelijkse leven vanuit Europa wil het tot op de dag van vandaag niet bepaald meer vlotten met Peru, dat haar naam te danken heeft aan Birú, een lokale vorst die in het begin van de 16e eeuw in de buurt van de baai van San Miguel in Panama leefde.

Op culinair gebied valt er in Peru echter nog steeds genoeg te genieten. Zo wordt de voorgeschotelde maaltijd door velen beschouwd als de beste die er in heel Zuid-Amerika te verkrijgen valt. Het is pittig voedsel, waarbij veelvuldig gebruik wordt gemaakt van aji - hete pepers - en knoflook. Daarnaast beschikt het land over zo’n 200 verschillende soorten endemische aardappels.

Een traditioneel maal bestaat dan ook in ieder geval naar gewoonte uit aji, citroen, rijst en aardappels. Rijst en aardappels worden overigens bij iedere maaltijd geserveerd, hoewel dit voor reizigers nogal vreemd mag overkomen, maar ‘s lands wijs, ‘s lands eer.

In wezen kan het Peruaanse landschap in drie culinaire zones worden verdeeld, ieder met hun typerende specialiteiten. Hierbij is het sleutelwoord ‘verrassing’ en in dit geval een bijzonder plezierige. Allereerst is er de lange kuststrook waar de Stille Oceaan heerst, de criolla y marinero-zone, ook bekend om zijn dikke sauzen.

Deze kust levert een gerecht op dat ook wel het nationale gerecht van Peru wordt genoemd namelijk ceviche. Deze dis bestaat uit rauwe flinterdun gesneden visreepjes, gemarineerd in citroen, aji, koriander en knoflook, Hierbij worden ook gewoonlijk gesnipperde rauwe uien, zoete aardappels, geroosterde maïs en soms groen zeewier geserveerd. Verfrissend in een woord. Of probeer eens aji de galina, met aji, kip en walnoten en rijkelijk bestrooid met Parmenzaanse kaas.

In het binnenland is de chef-kok minder gefocust op dikke saus, maar meer op pure eerlijke vleesgerechten waarbij niet scheutig wordt gedaan inzake het gebruik van specerijen. Een echte aanrader betreft alpaca. Dit is een kleinere

versie van de lama en de smaak van het vlees valt niet te vergelijken met enig ander vleesgerecht. Die smaak vibreert ergens tussen varkensvlees, rund en wildbraat in.

Ook panchamanca is niet te versmaden: verschillende soorten zorgvuldig gekruid vlees die met groenten in een holte in de grond worden geprepareerd op gloeiendhete stenen. Hierdoor wordt het vlees in zijn eigen vleessappen gekookt, hetgeen een bijzonder mals resultaat oplevert. Dit combineert voortreffelijk met een Pisco sour. Pisco is de nationale brandy van Peru op basis van druiven en de Pisco sour een populaire cocktail met citroensap, het wit van een ei en suiker.

Het oerwoud, de derde culinaire zone in Peru, is een geval apart. Onbekend maakt vaak onbemind, want het oerwoud staat er niet bepaald om bekend hoe het voedsel wordt bereid, recepten bestaan er nauwelijks, maar het gaat erom hoe het ter tafel komt. Neem eens als dessert chirimoya. Deze vrucht lijkt op een avocado, maar smaakt naar aardbeien met room. Ook valt er een fameuze maaltijdsoep te consumeren. Inkicapi, een verfrissende soep in de hete jungle op basis van kip, pinda’s, koriander en yuca.

Kortom, Peru heeft de culinaire reiziger veel exclusiefs te bieden en het zou dan ook tijdens een bezoek een regelrechte zonde zijn om hier niet op een gepaste wijze van te genieten. Hamburgertenten zijn er nu eenmaal mondiaal al genoeg, zo ook in hoofdstad Lima.

KOOK MEE MET MAY

Een vissersmaaltijd

1 1/2 pond visfilets
1 eetlepel bloem met zout en peper naar smaak
3 eetlepels gewone olijfolie
2 pond aardappelen, geschild en in stukken gesneden
2 eetlepels fijn gehakte Italiaanse peterselie
2 tenen knoflook, gepeld en fijn gehakt
1 pond zoete aardappelen, geschild, in plakken gesneden, gekookt
1 pond cassave, geschild, in plakken gesneden, gekookt
2 verse maïskolven, elk in drieën gesneden, zonder zout (!), 5 minuten gekookt
3 rijpe bakbananen, in plakken gesneden en gebakken in wat olie
Voor de saus:
3 uien, geschild en heel fijn gesneden
2 promèntès, zaadjes verwijderd, in fijne reepjes gesneden
1/2 cup witte wijnazijn
1/2 cup gewone olijfolie
Voor de garnering:
Slablaadjes, 3 hardgekookte eieren, in vieren, 6 plakjes witte kaas en zwarte olijven.

De visfilets door de bloem halen en in wat olie bruin bakken. Op keukenpapier laten uitlekken.
De aardappelen koken, pureren en met de peterselie, de knoflook en de rest van de olie mengen. In het midden van een schaal schikken.
Alle groenten rond de aardappelpuree arrangeren.
De saus maken: in een steelpan de ui en de promèntè in genoeg gezouten water, dat ze onder staan, aan de kook brengen, afgieten en terugdoen in de pan, de olie en azijn toevoegen. Even door laten koken en dan over de aardappelpuree schenken.
De slablaadjes op de rand van de schotel draperen, de vis, de eieren en de kaas op de slablaadjes schikken en de olijven er over strooien.

Voor 6 personen.
Eet smakelijk,
May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Trivento Mixtus Merlot Malbec Rosé

Druifsoort: Merlot & Malbec
Streek: Mendoza, Argentinië
Kleur: Diep donkerrose
Geur: Aardbei, frambozen en sinaasappelschil
Smaak: sappig en fruitig met zomerbessen en frisse zuren

Van een van de beroemdste wijnhuizen van Argentinië brengen wij deze week een heerlijk zomerwijntje voor u! Trivento is een bekend wijnhuis dat prachtige wijnen op de markt brengt en het mooiste is dat ze voor iedere portemonnee wel wat hebben. Van een van de beste Malbecs van de streek tot deze schitterende Mixtus-lijn. Deze lijn bestaat uit acht verschillende wijnen, elk een assemblage van twee verschillende druivensoorten. De wijnen zijn kwalitatief uitstekend, maar heel gemakkelijk te drinken.
De Merlot Malbec Rosé van Mixtus is heerlijk fris met de smaak van sappig zomerfruit. Hij zal uitstekend combineren met het gerecht van deze week.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete supermarkt

LICORES MADURO

Het genot van wijn

De wijnwereld: Benvenuti in Italia!

Tekst: Licores Maduro

Had u al verwacht hé, na mijn ‘ciao’ van vorige week. En dit is weer zo’n land met prachtige wijnen in alle stijlen. In Italië vindt u wel de grootste diversiteit aan vitis vinefera-druiven en weet u nog wat dat zijn? Het is de naam voor de familie waar wijndruiven toebehoren. Ja, dat vergeet u nooit meer. Er komen hier druivensoorten voor waar u verder nooit van hoort, neem bijvoorbeeld de Fallangina, Greco di Tuffo, Nero D’avola, Rondinela, Trebiano of Vermentino. We kunnen eindeloos doorgaan! Mooi is dat toch? Maar de wijnen die Italië beroemd hebben gemaakt zijn de Chianti, Brunello di Montalcino, Barolo en tegenwoordig de Pinot Grigio en de Prosecco. De Chianti speelt hierbij de belangrijkste en oudste rol. Misschien kent u ze nog wel, de ronde flessen met riet eromheen, dat waren Chianti’s. Zoiets zien we bijna niet meer.
Maar Italië als wijnland biedt u meer dan wijn alleen. De cultuur en de rijke culinaire tradities horen er allemaal bij. Als u aan Italiaanse wijn denkt, kunt u het eten niet vergeten. Bij zo’n prachtige pastaschotel hoort nu eenmaal een glas Italiaanse wijn.
Iedere streek heeft ook z’n traditionele druiven en een en ander wordt ook volgens de wet gereguleerd. Net als in Frankrijk, heeft Italië ook zijn eigen AOC-systeem, de zo genaamde ‘DOC’. Denominacion de Origen Controlata. Deze bewaakt de eeuwenoude tradities van het land. Natuurlijk komen er steeds meer moderne, Nieuwe Wereldstijl-wijnen die niet binnen de regels vallen, maar deze krijgen dan een ander kwaliteitszegel, de IGT, Indicazione Geographica Typica. Deze garandeert dat de wijn inderdaad geproduceerd is in de desbetreffende streek.
De belangrijkste streken voor wijnproductie in Italië zijn Toscane, Piedmonte en Verona. Uit Toscane komen de Chianti’s en de Brunello’s, uit Piedmonte de Barolo’s en de Asti’s, uit Verona de Amarones, Soaves, de Valpolicella en Bardolino’s om enkele voorbeelden te noemen. Evenals in Frankrijk zijn er strenge productieregels van toepassing.
Het zuiden van Italië staat de laatste tijd steeds vaker in de belangstelling. Er worden veel Nieuwe Wereldstijl-wijnen gemaakt. Maar ook de traditionele druiven zoals de Nero D’avola en de Grillo worden steeds populairder. Andere streken die echt de moeite waard zijn om aandacht aan te besteden zijn Alto Adige, Friuli en Abruzzo.
En de twee megatrends van

de laatste tijd? Pinot Grigio en Prosecco! Wel een beetje commercieel geworden, maar dat hoeft niets te betekenen. De Pinot Grigio wordt wel in het hele land geproduceerd, maar de beste komen uit het uiterste noorden uit Alto Adige. Dit gebied ligt aan de voet van de Alpen en er worden hier geweldige Pinot Grigio’s geproduceerd. En uw lekkere glas alledaagse Prosecco, dat is een zeer fris mousserend wijntje. Het kan echter veel beter als u voor kwaliteit gaat. Zoek naar Prosecco’s uit de streek ‘Valdobiadene’. Dit is een DOC-gebied waar de Prosecco-duif het beste groeit.
Helaas moeten wij het hierbij laten. Het is tijd voor de korte zomerstop van de Ñapa! Maar in augustus zijn we terug om onze passie voor wijn met u te delen. Ondertussen kunt u erop uit om wijnen van de verschillende landen waar wij het over hebben gehad te proeven. Dus, veel wijnplezier en wij zien elkaar weer in augustus! Ciao.

Antiek Efeze in Turkije:

‘Bordelen en andere bouwsels’

Efeze - er is geen plek ter wereld, zelfs niet in het huidige Israël - waar de Bijbelse tijden nog zo concreet terug te zien zijn als in de ruïnestad Efeze in West-Turkije. Zelfs de gedachtenis aan Maria, de moeder van Jezus, komt hier terug. Vanuit Nederland ben je er - wind mee - in minder dan drie uur vliegen.

Tekst Marius Bremmer Foto’s: Marius Bremmer en Archief

We kennen de stad Efeze vooral uit het Nieuwe Testament van de Bijbel: uit de ‘Handelingen der Apostelen’ en uit de ‘Brief van de apostel Paulus aan de Efeziërs’. De ruïnes van het vroegere Efeze liggen in West-Turkije en behoren tot de best bewaarde oudheden uit de tijd van de Grieken en de Romeinen. Wat er nog over is van de toenmalige zeer welvarende stad ligt er nog beter bij dan het veel bekendere Pompeï in Italië: de Romeinse stad die plotseling bedolven en geconserveerd werd onder een laag as uit de vulkaan Vesuvius bij Napels.

Opvallend is, dat het grote theater van Efeze ook nog bestaat. Een bouwwerk van steen, dat in de Bijbel nadrukkelijk genoemd wordt, en dat nu nog net zo te bezichtigen is. Wie noemt daar nog een ander voorbeeld van? Je wordt er in Efeze wel even stil van, als je bijbeltje zozeer een toeristische reisgids kan zijn. Als je in het amfitheater op die stenen banken zit, dan hoor je het volk in de dagen van de apostel Paulus schreeuwen: ‘Groot is de Artemis der Efeziërs!’ Want zo staat het er:

Want Demétrius, een zilversmid, die zilveren Artemistempels vervaardigde, verschafte aan de mannen van het vak niet weinig inkomsten. Hij zei: ‘Die Paulus, die beweert dat er geen goden zijn! Straks worden wij niet alleen beroofd van onze tak van arbeid, maar dan zal ook het heiligdom van de grote godin Artemis van geen betekenis meer zijn’. Toen de mannen dit hoorden, riepen zij in heftige opwinding: ‘Groot is de Artemis der Efeziërs!’. En de stad werd een en al verwarring en zij stormden als één man naar het theater en sleurden twee reisgenoten van Paulus mede. De meesten wisten niet eens waarom zij samengekomen waren. Maar toen zij bemerkten dat Paulus een jood was, ging er één geroep van allen op, wel twee uren lang: ‘Groot is de Artemis der Efeziërs’.(Handelingen 19:24 e.v.)

Turkije, nu eens in het nieuws vanwege de mogelijke aansluiting bij de Europese Unie, dan weer door bomaanslagen van opstandige Koerden, doet haar uiterste best om in het Middellandse Zeegebied de gunst van de buitenlandse toerist te winnen. Ruïnes als die in Efeze zijn daarbij prima troeven in handen van de autoriteiten.
De grootsheid van Efeze in de oudheid was - naar eigen zeggen destijds - te danken aan de gelukkige keuze van Artemis als godin; zij werd toevallig de voornaamste godheid in de regio! Bovendien was de geografische ligging van de stad zeer gunstig. De westkust van Klein-Azië (zo noemt ook de Bijbel deze streek) was een welvarend handelscentrum en Efeze lag pal aan zee, precies op de veelbesproken Zijderoute uit China.
Het is gewoon onvoorstelbaar, wat hier bewaard is gebleven aan cultuur uit de Griekse en Romeinse tijd. Het theater ligt er nog net zo bij als tijdens het optreden van Demétrius de zilversmid. Turkije heeft meer uit de oudheid dan Italië en Griekenland bij elkaar; dat wordt hier in Efeze pas goed duidelijk.
In de lucht cirkelen ooievaars, het is een prachtige dag. Het kost niet veel moeite bijna twintig eeuwen terug te mijmeren. Hier moet de apostel Johannes destijds hebben gewoond, er moet nadien een kerk voor hem zijn gesticht en ook zijn graf moet zich hier bevinden. Er gaan legenden over. Johannes zou zichzelf in zijn graf gelegd hebben, hij zou nog ademen en het heilige stof uit zijn graf zou geneeskrachtig zijn. Reeds de kerkvader Augustinus kende een dergelijk verhaal, in relatie tot Joh. 21:23:

‘Dit gerucht ging dan uit onder de broeders, dat die discipel niet sterven zou’.

In het huidige Efeze is de Johanneskerk opgegraven en deels herbouwd en is het Johannesgraf teruggevonden en gerestaureerd. Je kunt gerust vele uren in deze wondere wereld doorbrengen. Je hebt er een prachtig uitzicht op de verzande haven en de resten van de door zuilengangen omgeven weg naar die haven. Het theater heeft nog steeds een zeer uitzonderlijke akoestiek: bovenin hoor ik het spreken van de mensen tientallen meters lager, terwijl het toch een theater is met 24.000 zitplaatsen! Daar had Demétrius de zilversmid toch maar mooi mee geboft, toen hij de mensen opjutte tegen Paulus! Het geschreeuw van het volk moet haast wel door de hele stad hebben geklonken. Zeer fraai is de gedeeltelijk herbouwde Celsusbibliotheek, het meest opvallende gebouw in de ruïnestad. Verder zijn er alom resten van tempels en bordelen te zien. In het wegdek, langs de toen ook al verlichte straten, zie ik nog de ingekraste pijlen die de route aangaven naar het ‘Huis der Vreugden’, het stadsbordeel. En wat te denken van de openbare toiletten? De bewoners van Efeze namen flink de tijd voor het doen van hun behoefte. Je kunt het je levendig voorstellen: in deze openbare toiletten deed men al zittend de behoefte en men combineerde dit met een gezellig babbeltje. Men zat in rijen naast elkaar te kletsen, de billen boven een gat, van waaronder de afvoer der uitwerpselen centraal geregeld werd.

Hoewel de rooms-katholieke traditie zegt dat Maria in Jeruzalem gestorven is, is er een minderheidstraditie die kiest voor Efeze. In Joh.19:27 staat immers geschreven dat de apostel Johannes de moeder des Heren in huis genomen heeft. Men heeft er een kerk gebouwd, die na de verdrijving uit Turkije van de (christelijke) Griekse bewoners omgedoopt is tot moskee. Ik weet niet wat ik er van moet denken: mannetje aan mannetje worden de toeristen door het Byzantijnse gebouwtje geperst.

Paulus kwam er in zijn dagen de christelijke gemeente van Efeze bezoeken er werd tegengewerkt door de plaatselijke joodse gemeenschap, die nogal omvangrijk was. Paulus spreekt tegenover de ouderlingen van Efeze met nadruk over ‘tranen en beproevingen die mij overkwamen door de aanslagen der joden’. Door de gids wordt tussen de ruïnes gewezen op de voormalige joodse wijk. Ook is er in deze buurt de Grot van de Zevenslapers: hier zouden zeven jongens meer dan tweehonderd jaar geslapen hebben. Het is een verhaal dat zowel in de apocriefe Bijbelboeken als in de Koran voorkomt. Reden genoeg voor een monument ter plaatse.
Even buiten de ruïnestad doemt het hedendaagse Turkije op. Het land heeft een keur van kusten, die iets geheimzinnigs hebben door de grillige vormen en de beboste hellingen. Je kunt er zwemmen, surfen, de meest fantastische zeiltochten maken, maar ook gewoon niksen. Dromerige vissersplaatsjes zijn er gebouwd rond een kruisvaardersburcht; uitdagende terrasjes zijn er om de dorst te lessen. Het is echter maar de vraag of dit zo zal blijven. Een plaatsje als Didem, ook weer vlak bij een fantastische ruïne, blijkt vrijwel alleen te bestaan uit in aanbouw zijnde hotels. Vlakbij ligt de ruïne van het orakel van Apollo. Arbeiders ploeteren onder het toeziend oog van opzichters in uniform aan de bouw van weer een hotel. Turkije wil zijn slag slaan in het internationale toerisme. Nog een opvallend aspect van de huidige stad Efes: hier wordt het nationale bier van Turkije gebrouwen. Bij elke slok kun je dan denken aan het oude Efeze!
Tot slot. Door Paulus was het zaad van het christendom in Efeze gezaaid. Het schoot er wortel en toen het eenmaal de officiële staatsgodsdienst was, werd de tempel van Artemis vernietigd. Daar zijn nog slechts enkele brokstukken van te vinden. De islamitische Turken wonnen het begin deze eeuw van de christelijke Grieken. Met de aftocht van de Grieken verdween tevens de christelijke religie uit Turkije. Merkwaardigerwijs mochten de joden blijven, die nu nog invloedrijk zijn in steden als Izmir (Smyrna)! Het ijverige werk van de gereformeerde dominees in West-Turkije is slechts terug te vinden in wat oude Hollandse grafstenen.

En Demétrius de zilversmid? Daar heeft nooit iemand meer iets van vernomen...

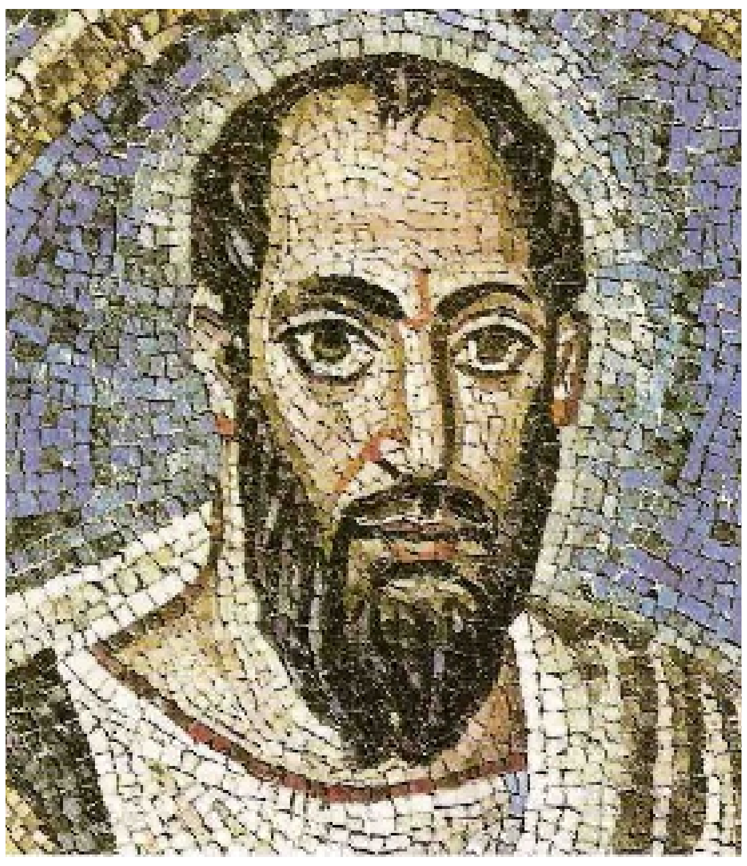
Mozaïek van de apostel Paulus.

Wereldberoemd is de ruïne van de bibliotheek van Celcus die boven alles uittoorent!

Opvallend is, dat het grote theater van Efeze ook nog bestaat. Een bouwwerk van steen, dat in de Bijbel nadrukkelijk genoemd wordt, en dat nu nog net zo te bezichtigen is.

Dominees in Turkije

In de tijd dat de Nederlanders actief waren op de wereldzeeën, deden hun schepen ook de omgeving van Efeze aan. Vanaf de 17e eeuw waren Hollandse kooplui er nadrukkelijk met hun schepen aanwezig. In Izmir (Smyrna) was toen zelfs een gereformeerde kerk! Al in 1613 werden daar Nederlandse diensten gehouden ten huize van de Nederlandse consul. Af en toe kwam er een dominee over van de gereformeerde kerk van Constantinopel (het huidige Istanbul). Je kunt het je vandaag de dag haast niet meer voorstellen! In 1661 werd ds. Thomas Coenen de eerste predikant van Smyrna, gevolgd door predikanten als Van der Vecht, Van der Horst en ds. Tiddo Wolthuys. Veelal waren het vrijgezelle dominees die er geen gemakkelijk leven hadden.

De Nederlandse predikanten in gemeenten als Constantinopel, Aleppo en Smyrna hadden te lijden van aardbevingen, branden, sprinkhanenplagen, de rondwarende pest, rovers, maar ook van hedendaagse kwalen. Zo stierf in 1710 ds. Julius Oosterdijk op de kansel van Smyrna aan een beroerte, net als in 1740 ds. Tiddo Wolthuys!

De Hollands Gereformeerde Gemeente van Smyrna maakte zich zeer verdienstelijk in het vrijkopen van slaven, aangetroffen op buitenlandse schepen die de handelshaven aandeden. Sinds 1817 heette het de Protestantse Gemeente van Smyrna en er kwam later zelfs een Wilhelminahospitaal. In 1922 viel Smyrna ten prooi aan de strijd tussen Turken en Grieken. De in 1908 gebouwde kapel bleef echter gespaard en nu nog kan men in Izmir de graven bewonderen van het Nederlandse consulgeslacht De Hochepied en je ziet er namen als Van Lennep, Hoetinck en Keun. Geen enkele Nederlandse reisgids maakt de toerist op deze bijzondere bezienswaardigheid attent!

*Geboekt door bewoners van de ABC eilanden & St. Maarten (vertoon van lokale ID is verplicht) o.b.v. 1-4 personen, extra pers. voor Naf 25,- p.p.p.n.. Boekbaar max 2 weken van tevoren en geldig in juli en augustus 2011.

Business Agenda

Curaçao

Cursussen van de Kamer van Koophandel

27 en 29 juni
Análisis del Estado Financiero
Voertaal: Español
Kosten: 80 gulden

28 en 30 juni
Het opzetten van een goede administratie
Voertaal: Nederlands
Kosten: 80 gulden

Alle cursussen vinden plaats van 18.00 tot 21.00 uur in het auditorium van de Kamer van Koophandel. Registratie en betaling vooraf zijn verplicht.
Voor registratie: Kamer van Koophandel, tel. 461-3918, e-mail: businessinfo@curacao-chamber.an Data onder voorbehoud! Het schema kan veranderen. Voor de laatste versie van het schema kunt u contact opnemen met de Kamer van Koophandel, tel. 461-3918.

Aruba

30 juni: Women in Leadership congres
ATIA organiseert met medewerking van de National Council for Innovation & Competitiveness of Aruba (NCIC) en de Universiteit van Aruba het Women in Leadership congres. Thema's zoals 'Wat is de ervaring van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland', 'Wat zijn de succesverhalen van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland' en 'Hoe bevorderen en steunen bedrijven vrouwen in leidinggevende functies?' Buitenlandse en lokale sprekers zijn uitgenodigd om hun visie te geven en ervaring te delen.
Plaats: Aruba Marriott & Stellaris Casino Grand Ballroom
Tijd: 08.00-15.00 uur (lunch inbegrepen)
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

6-7 augustus: Expo Salud
Expo Salud is bedoeld om de gemeenschap informatie te verschaffen over medische ontwikkelingen en procedures die lokaal aangeboden worden en bewustzijn te creëren voor het belang van een goede gezondheid. De tweedaagse expo biedt de bezoeker de gelegenheid om met sleutelfiguren in het medische veld te spreken over uiteenlopende onderwerpen. Locatie: Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.exposaludaruba.com of email info@exposaludaruba.com

10 september: Annual Fundraiser & Awards Gala
Gala-avond met gastspreker, dinner en dance. Er zal een boeiend onderwerp worden behandeld met meerwaarde voor de ondernemers van het eiland. Tickets kunnen gereserveerd worden via ATIA, via de website of de facebookpage van ATIA.
Plaats: Marriott Aruba Resort & Stellaris Casino
Prijs: 175 florin per persoon
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

Internationaal

10-13 juli: CANTO 2011
Het thema van CANTO 2011 is 'Shaping the Future of Information & Communication'. Een ICT-beurs, keynotes over onderwerpen variërend van Applications and Services on the Converged Network, Business to Business Marketing in the Caribbean en Cyber Crime tot Strategies for Developing Models for Convergent Networks. Het biedt een mogelijkheid om groei en ontwikkeling in de regio te promoten en netwerkmogelijkheden.
Plaats: Suriname
Website: www.canto.org/canto2011
Email: registration@voilameetings.com

1-4 september: Design Caribbean
Caribische ambachtenbeurs gericht op regionale en internationale handel.
Plaats: Dominicaanse Republiek
Meer informatie: info@designcaribbean.com of bel: +1(246) 436-0578

14-15 september: The Human Potential 2011
Dit evenemement stelt de bezoeker bloot aan opinies van experts en is een uitdaging voor het hedendaagse denken over hoe bedrijven en organisaties er in de toekomst uit zullen zien.
Plaats: New York
Meer informatie: http://ideas.economist.com/event/human-potential-2011 of email humanpotentiale-vent@economist.com

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Communicatie

'Netiquette' (2)

Uw medewerkers leren e-mailen... te gek voor woorden? Misschien niet. Slecht e-mailbeheer kost namelijk kapitalen, zo blijkt uit Brits en Australisch onderzoek. Deze interessante onderzoeken wezen uit dat een gemiddelde onderneming tussen de tien- à vijftienduizend gulden per jaar verliest aan, al zijn dit vaak, verborgen kosten. Denk aan medewerkers die onbetaald overwerken om de schade te herstellen.

Bob Harms is communicatie-adviseur

Tekst: Bob Harms

Onderzoekers hebben de meest voorkomende e-mailfouten die uit het onderzoek naar voren kwamen op een rijtje gezet: onnodige cc's, irrelevante mails, mails naar de verkeerde persoon en mails zonder werkelijke informatie. Ernstig is ook dat per 100 mails die bedoeld zijn om een actie uit te lokken, 46 procent dat niet eens duidelijk maakt. Een meerderheid vindt echter wel dat zijn eigen boodschappen helder geformuleerd zijn.

Reageer snel
E-mail is bedoeld voor snelle en gemakkelijke communicatie. U hoeft heus niet binnen vijf minuten te reageren, maar binnen 48 uur is wel zo netjes.

Taalgebruik
Gebruik geen afkortingen als LOL, 4Y of FYI in uw zakelijke e-mail. Gebruik ook geen vloeken of andere scheldwoorden.

Schoon op
Als u een aantal mailtjes over en weer hebt gestuurd kan het nogal rommelig worden. Verwijder in uw volgende bericht de eerste berichten uit uw conversatie.

Onderwerpregel
Gebruik geen vage of algemene termen in uw onderwerpregel. Meld hier kort en krachtig waar de e-mail over gaat. Gebruik geen hoofdletters of uitroeptekens in uw onderwerpregels. Dergelijke mailtjes worden vaak aangezien voor spam.

Houd het overzichtelijk
Houd uw verhaal kort en verdeel uw tekst in alinea's. Doe of u schrijft voor een blog of website. Niemand houdt van grote, onafgebroken stukken tekst in de e-mail. Wees direct en duidelijk.
Maak eventueel gebruik van opsommingstekens. Uw ontvanger moet zich niet door een compleet boekwerk hoeven worstelen om te begrijpen wat u nu eigenlijk wilt zeggen.

Contactgegevens
Dit hoeft niet als u intern mailt, maar mailt u naar externe relaties, zorg dat dan ze in een oogopslag zien hoe ze u kunnen bereiken. Vermeld de bedrijfsnaam, uw functie, telefoonnummer en sociale mediagegevens.

Denk aan uw reputatie
Elke e-mail die u verstuurt kan u maken of breken. Zorg daarom dat u in elke e-mail zakelijk en professioneel overkomt. U weet nooit wie uw e-mail onder ogen krijgt.

Reacties: Bobharms1@gmail.com

Boeken

Inside the Tornado

Miljardenomzetten van populaire producten lijken uit het niets te ontstaan. Als het uw producten zijn, is dat een felicitatie waard en is het motto: verkopen en leveren die handel!

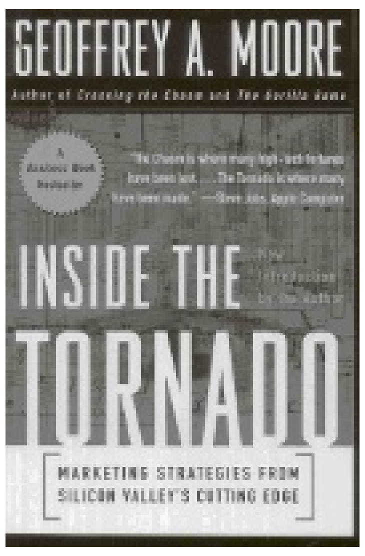

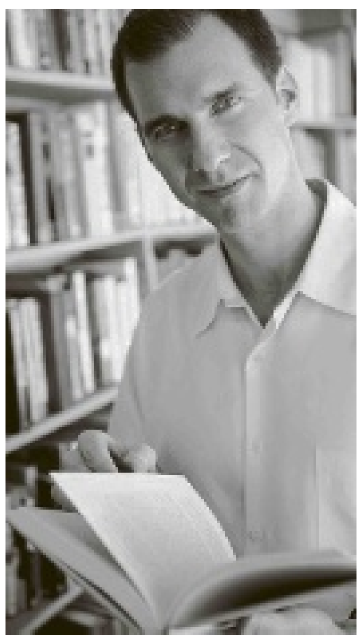

U bent er in geslaagd uw product geaccepteerd te krijgen door de markt en het bevindt zich nu in de tornado. Met enorme snelheid worden producten die een standaard worden de markt ingeslingerd en dit proces houdt pas op als de aanvoer stokt. Een waarschuwing is echter op zijn plaats. De productlevenscycli worden namelijk steeds korter en het is dan ook van levensbelang dat ondernemingen met succesvolle producten de ontwikkeling van nieuwe producten op peil houden. Als markten veranderen worden de vaardigheden die een onderneming succesvol hebben gemaakt waardeloos en moeten ze worden vervangen door andere. Binnen de tornado moet dus hard gewerkt worden om nieuwe producten via de wervelwinden van de tornado op de markt te verspreiden. Aan de hand van ervaringen met ondernemingen waar technologie een belangrijke stuwfactor is bij het creëren van nieuwe producten, laat Geoffrey Moore zien hoe ondernemingen het ontwikkelingsproces op gang kunnen houden om keer op keer succesvolle producten geaccepteerd te laten krijgen door de markt.

Best-seller auteur Geoffrey Moore is een toonaangevende Amerikaanse business consultant. Hij adviseert grote bedrijven bij grote strategische beslissingen en veranderingstrajecten. Hij is managing director van TCG Advisors en venture partner van Mohr Davidow Ventures. Moore schreef onder meer 'Dealing with Darwin: How Great Companies Innovate at Every Phase of Their Evolution'. Andere boeken van zijn hand zijn Crossing the Chasm, The Gorilla Game en Living on the Fault Line, alle best sellers en verplichte kost op toonaangevende business schools.

Titel: Inside the Tornado, Marketing strategies from Silicon Valley's cutting edge
Auteur: Geoffrey Moore
Uitgever: Capstone
EAN: 9781900961585

Energie

'Elektra voor iedereen'

In de hele wereld hebben twee miljard mensen geen toegang tot elektriciteit. Als je die allemaal toegang geeft, dan biedt dat een nieuwe kans voor de markt, zegt Mikhail Evstafyev. Hij is communicatieverantwoordelijke van de VN-organisatie voor Industriële Ontwikkeling (Unido), die in Wenen een Energieforum houdt.

Via analyses en beleidsadvies helpt Unido ontwikkelingslanden hun economie groener te maken. Met CO2-arme industrieën en efficiënt energiegebruik kan men de twee miljard mensen bereiken, die vandaag geen elektriciteit hebben, zegt Evstafyev.

"Iedereen toegang geven tot energie heeft economisch enorme implicaties, maar ze zijn niet overdreven als je rekening houdt met de enorme voordelen. Zo schat het Internationale Energieagentschap dat de komende twintig jaar 10 procent van de investeringen in de energiesector nodig zal zijn om iedereen toegang te geven tot elektriciteit, en dat de privésector hierin kan bijdragen."

"Universele toegang betekent ook een nieuwe kans voor de markt, maar die kan pas renderen mits ze geschikte steun krijgt. Er zijn al veel soorten schone technologie beschikbaar, we praten dus niet over het investeren van miljoenen dollars in onderzoek. Het gaat erom haar te transfereren en haar aan te passen aan de plaatselijke voorwaarden en behoeften."

Zonnepanelen
Evstafyev verwijst naar successen in Azië. "Er zijn aanzienlijke successen in Azië met de toename van groene industrieën die efficiënt gebruik maken van de middelen. China ontpopte zich tot een grote producent van windturbines en fotovoltaïsche zonnepanelen. India verhoogde het aandeel van hernieuwbare energie tot 14 gigawatt tegen 2012. Het lanceerde ook een Nationaal Actieplan tegen de Klimaatverandering, dat de armen en kwetsbaren wil beschermen via een duurzame en inclusieve ontwikkelingsstrategie."

Het Energieforum van Wenen brengt van staatshoofden, politieke leiders, experts, de civiele samenleving en de privésector samen. Ze zullen er praten over 'hoe men de energiearmoede kan overwinnen en hoe men intentieverklaringen in tastbare acties op dit terrein kan omzetten. De voormalige gouverneur van de Amerikaanse staat California, Arnold Schwarzenegger, en magnaat en filantroop Carlos Slim zullen ook deelnemen aan de ontmoeting."

Het Forum heeft de ambitie "om tot een gemeenschappelijk inzicht te komen en tot een strategie die de universele toegang tot moderne energiediensten garandeert", zegt Evstafyev.

Fiscale feiten

Omzetbelasting

Tekst: Lennart Huijsen en Ingemara Bak

Op 30 mei 2011 is het wetsvoorstel Landverordening belastingvoorzieningen 2011 aan de Staten aangeboden ter goedkeuring. Als onderdeel van het Belastingplan 2011 wordt voorgesteld om het tarief van de omzetbelasting te verhogen van 5 naar 6 procent. Deze tariefsverhoging heeft al enige tijd de aandacht in de media. Maar, hoe werkt die omzetbelasting precies? In dit artikel gaan wij in op de systematiek van de omzetbelasting en de voorgestelde wijzigingen.

Belastbare feiten
Omzetbelasting wordt geheven bij de levering van goederen en het verrichten van diensten door ondernemers op Curaçao en bij invoer van goederen. Als hoofdregel geldt dat de levering van een goed of het verrichten van een dienst uitsluitend belast is indien die handeling wordt verricht door een ondernemer die op Curaçao gevestigd is. Op deze hoofdregel bestaat een aantal uitzonderingen. Zo is er een uitzondering voor specifiek aangewezen diensten, zoals diensten op het gebied van reclame en marketing, diensten verricht door ingenieurs, adviseurs, administratieve en boekhoudkundige diensten of diensten op het gebied van telecommunicatie en informatica. Deze diensten zijn niet belast met omzetbelasting indien deze worden verricht aan afnemers die in het buitenland gevestigd zijn. Als bijvoorbeeld een administratiebureau op Curaçao een dienst verricht aan een bedrijf op Bonaire, dan is het administratiebureau geen omzetbelasting verschuldigd. Een andere uitzondering is van toepassing op buitenlandse ondernemers, die een dienst verrichten aan een afnemer op Curaçao. Op basis van de huidige wet is het van belang waar de dienst wordt verricht. Is dat in het buitenland, dan is er geen omzetbelasting verschuldigd. Volgens

het wetsvoorstel is doorslaggevend de plaats waar de dienst wordt genoten. Wordt de dienst op Curaçao genoten, dan is omzetbelasting verschuldigd. Stel een ondernemer verricht vanuit zijn kantoor op Aruba managementdiensten aan een bedrijf op Curaçao. Deze diensten worden op Curaçao genoten en dus belast met omzetbelasting.

Belastingschuldige
De ondernemer op Curaçao dient de omzetbelasting in rekening te brengen en vervolgens maandelijks af te dragen. Dit geldt niet voor buitenlandse ondernemers. Bij buitenlandse dienstverlening aan een op Curaçao gevestigde ondernemer, dient de Curaçaose ondernemer de omzetbelasting af te dragen.

Ondernemer
Voor de omzetbelasting is het van belang of degene die een goed levert of een dienst verricht een ondernemer is. Alleen als er sprake is van een ondernemer is omzetbelasting verschuldigd. Voorgesteld wordt om het ondernemersbegrip te verruimen. Op basis van de huidige wet valt het passief verhuren van onroerende goederen niet onder het begrip ondernemer. De voorgestelde wijziging houdt in dat naast een ieder die een bedrijf of beroep zelfstandig uitoefent ook een ieder die een vermogensbestanddeel, zoals een onroerende zaak, exploiteert om er duurzaam opbrengst uit te verkrijgen, belastingplichtig wordt voor de omzetbelasting. Deze wetswijziging zal vooral invloed hebben op eigenaren van commerciële onroerende zaken en van vakantiewoningen en appartementen. Deze dienen voortaan omzetbelasting in rekening te brengen over de huurprijs en de omzetbelasting af te dragen.

Vrijstellingen
De verhuur aan op Curaçao woonachtige particulieren die de woning gebruiken als hun permanente bewoning zal vrijgesteld zijn van omzetbelasting. Daarnaast zijn er nog een aantal vrijstellingen, zoals de vrijstelling van levering van handelsgoederen, leveringen van onroerende zaken voor zover overdrachtsbelasting wordt geheven, het verzorgen van openbaar vervoer, vervoersdiensten door middel van luchtvaartuigen en schepen, medische diensten en medische kunst- en hulpstoffen.

Overgangsregeling
De beoogde ingangsdatum van de wetswijziging is in 2011. Voor de tariefverhoging is een overgangsregeling opgenomen. Hierbij geldt als uitgangspunt dat prestaties zijn onderworpen aan het tarief dat van toepassing is op het tijdstip waarop de prestatie wordt verricht. Dit tarief kan afwijken van het tarief dat geldt op het tijdstip waarop de omzetbelasting verschuldigd wordt. Wordt de prestatie verricht voor de ingangsdatum, terwijl de omzetbelasting pas na de ingangsdatum verschuldigd wordt, dan blijft het oude tarief van toepassing. Indien de omzetbelasting voor de ingangsdatum verschuldigd wordt, bijvoorbeeld door het vooruit factureren, terwijl de prestatie na de ingangsdatum wordt verricht, is het nieuwe tarief van toepassing. In dat geval dient het verschil tussen het oude tarief en het nieuwe tarief te worden verrekend.
Het wetsvoorstel brengt belangrijke wijzigingen op het gebied van de omzetbelasting. De tariefverhoging was al bekend, maar ook de verruiming van het ondernemersbegrip zal flinke impact hebben.

Ingemara Bak en Lennart Huijsen zijn werkzaam bij PricewaterhouseCoopers Curaçao als belastingadviseurs. In deze rubriek wordt over diverse fiscale onderwerpen geschreven.

Mens & Werk

Stelen van de baas

Het is een gevoelig onderwerp, interne criminaliteit, maar in alle sectoren komt het voor: diefstal, verduistering en fraude. Ondernemers praten er liever niet over en aangifte bij de politie wordt zelden gedaan. De schade is echter groot. Fraude-opsporingsbedrijven nemen al geen opdrachten meer aan als het gaat om bedragen onder de 10.000 gulden. Degene die voor de schade opdraait is de consument, want de kosten worden gewoon doorberekend in het product of de dienst die wordt geleverd.

Tekst: Judice Ledeboer

Iets stelen van de baas sluipt er langzaam in en wordt daarom vaak door de vingers gezien, maar als het stelen lukt, eerst iets kleins, dan iets groter of meer en dan meer en vaker, dan is het hek van de dam. De dief of dievegge ziet geen gevaar en gaat ermee door totdat er maatregelen worden getroffen en hij door de mand valt.

Er bestaat maar één regel: zorg dat de werknemers duidelijk weten wat wel en wat niet wordt getolereerd omtrent gebruik/lenen/diefstal van goederen van de baas en handel daar ook naar. Door vaagheid is er geen duidelijkheid en kan men de 'dieven' niet aanspreken en natuurlijk moeten er sancties worden gesteld waardoor men weet wat de gevolgen zijn. Vooral gemakkelijk verhandelbare spullen zijn populair. Hoe gemakkelijk is het voor een winkelbediende om kleine spullen uit de winkel in haar tas te doen en mee te nemen of om een bekende te laten 'winkelen' zonder te betalen en om dan te doen alsof er niets gezien is. Het is niet voor niets dat er op Curaçao in de winkels zoveel veiligheidsbeambten rondlopen die het winkelend publiek in de gaten moeten houden, want zelfs eigen personeel is niet te vertrouwen (de goeden moeten zich natuurlijk niet aangesproken voelen en iemand die dat wel doet: 'wie de schoen past, trekke hem aan').

Regels
Duidelijke regels omtrent diefstal zijn dus absoluut noodzakelijk. Als iemand in een magazijn werkt van een groothandel in levensmiddelen, dan is het absoluut ongeoorloofd dat hij met een doos chips het bedrijf verlaat en iemand die in een kledingzaak werkt kan direct vertrekken als hij een overhemd of T-shirt van het bedrijf meeneemt. De ondernemer moet daar heel duidelijk over zijn. Regels, regels, regels. En omtrent diefstal regel 1: bij iedere vorm van diefstal volgt direct ontslag.

Bij ongeveer de helft van de diefstallen gaat het om diefstal van geld en/of goederen. Bij goederen uit kantoren kan men denken aan kopieerpapier, mappen, pennen, plakband, maar ook aan laptops en meubilair e.d. Voor medewerkers die bij een baas werken, maar niet gecontroleerd worden bij het verlaten van het bedrijf is het helemaal feest. Heel wat aannemers hebben ieder jaar grote schades door bouwmaterialen die door eigen personeel worden gestolen (voor eigen gebruik of voor de handel).

Ook tuinlieden en tuinaanlegbedrijven verliezen geld door diefstal van planten door eigen personeel. Onlangs zag een bewoner op Jan Sofat een medewerker van een nieuw wooncomplex 's avonds gewoon de net geplante planten bij het complex uit de grond trekken en in zijn eigen auto laden.

Het beheren van de financiën is helemaal een vertrouwenskwestie en daar worden medewerkers goed op gescreend. Toch glipt het er nog wel eens doorheen en verdwijnen er grote bedragen naar onduidelijke rekeningen of via cheques in de zakken van mensen waar dat geld niet voor bestemd is. Het feit dat medewerkers die met de kas omgaan niet altijd te vertrouwen zijn, heeft op Curaçao geleid tot een verbod om met klanten af te rekenen door het personeel, op één na. Dikwijls is dat de baas zelf of een familielid.

Onder diefstal van de baas valt ook ander werk verrichten onder werktijd van de 'baas'. Het komt veelvuldig voor dat werknemers een eigen bedrijfje hebben en dat runnen terwijl ze in dienst zijn bij een bedrijf of instelling. Ze stelen als het ware 'tijd'. Dit is mogelijk door slechte controle op de handel en wandel van de werknemers en vooral werknemers die al langdurig in dienst zijn en een bepaalde vertrouwensband hebben opgebouwd met hun werkgever maken gretig gebruik van de mogelijkheid om 'zaken' te doen voor eigen belang en niet in het belang van het bedrijf waar ze in dienst zijn.

Helemaal grof zijn de berichten als medewerkers bij veiligheidsdiensten zich schuldig maken aan diefstal. Zij behoren juist bijzonder betrouwbaar te zijn, want zij beheren sleutels van bedrijven, kennen alle ins en outs omtrent de beveiliging van bedrijven en panden en zij moeten juist de verleiding kunnen weerstaan om goederen of geld van anderen te stelen.

Er zijn allerlei maatregelen te treffen om diefstal te voorkomen. Zoals al eerder gezegd zijn regels omtrent gevolgen van diefstal (bijvoorbeeld direct ontslag) een vereiste. De sancties die worden genoemd dienen ook nageleefd te worden. Werknemers durven diefstal van collega's of vermoeden van diefstal dikwijls niet te melden omdat ze bang zijn voor represailles omdat het hier een ons-kent-ons wereld is. Het aanstellen van een interne of externe vertrouwenspersoon bij het bedrijf geeft de medewerkers de mogelijkheid om diefstal of fraude te melden aan iemand die daar zorgvuldig mee omgaat. Alle maatregelen tegen diefstal en bij diefstal zouden eigenlijk niet moeten, maar zolang de mens de verleiding niet kan weerstaan om spullen van anderen mee te nemen, zal men hier aandacht aan moeten geven. Het kost helaas veel tijd, energie en geld en dat betalen we tenslotte allemaal zelf.

Marketing

Kl*tenklanten, vertrouwen en onze regeltjes

Tekst: Marcel Truyens

Enige tijd geleden liep ik met een bevriende aannemer en onze honden door de zoutpannen. Ik vroeg hem wat hij de leukste projecten vond om te bouwen. Hij dacht even na en zei toen: "Het leukste project moet nog komen. Dat zou een project zijn zonder opdrachtgever," "Zonder klant?", vroeg ik hem. De aannemer begon de glimmen. "Een project zonder klant, zodat ik helemaal in het werk kan duiken, het bouwkundig helemaal perfect kan uitvoeren zonder steeds lastig gevallen te worden door de klant, die het steeds weer anders wil, het beter weet of iedere keer wijzigingen wil. Die nooit naar mij luistert."

Er zijn veel ondernemers die hun klanten als lastposten beschouwen. Een stel kennissen uit Nederland logeerde laatst in een wat kleiner duikhotel. Toen ik ze 's morgens ophaalde voor een ritje over het eiland trof ik een bordje aan: 'Géén lunchpakketten van het ontbijtbuffet maken!!!' Merkwaardig. Iedere ouder weet dat als je een kind zegt niet aan een ijsje te mogen denken, het de hele dag zal blijven zeuren om een ijsje. Zo had deze boodschap mijn kennissen ook op een idee gebracht: ze hadden stiekem ook voor mij een paar extra broodjes voor onderweg gesmeerd.

Maar wat zegt de tekst van het bordje met drie uitroeptekens eigenlijk? We vertrouwen u - geachte gast - niet, u besteelt ons, u maakt misbruik, u betaalt alleen voor het ontbijt en niet voor de lunch. Het management - dat overigens helemaal geen lunch serveert want de duikers komen niet terug uit de baai om even een boterhammetje te smeren - had het probleem ook anders kunnen oplossen. Verhoog de prijs van het ontbijt en hang een bordje op met de tekst: 'Smeer zelf uw lunchpakket. U vindt hier gratis lunchboxes'. Omzet omhoog, marge omhoog want niet iedereen gaat smeren voor de lunch - en tevreden gasten. Wil men de prijs niet verhogen dan kan een afgepast aantal broodjes met beleg en een eventuele aanvulling voor de ontbijthongerige soelaas bieden.

Maar er zijn tal van andere ergernissen: probeert u eens een artikel te ruilen of terug te brengen bij de gemiddelde winkel. 'Zonder bon wordt er niet geruild'. 'Wij geven geen geld terug'. Al komt u binnen een half uur terug met het artikel in de ongeopende verpakking, met de prijssticker er nog op, de gemiddelde ondernemer hanteert halsstarrig zijn eigen regeltjes. Probeert u in een restaurant naast een over-priced fles wijn eens een glas kraanwater te bestellen. Kansloos! Het aantal blozende serveersters is niet te tellen. Winkels waar u tegen sluitingstijd de deur uit wordt gewerkt terwijl u aan het kopen bent, of telefoons die na vijven niet meer worden opgenomen. Allemaal eigen regeltjes die de ondernemer zijn klanten op een negatieve manier oplegt.

En waarom zou u als ondernemer zich toch zo gedragen? Waarom verleidt u uw klanten niet op een leuke, vriendelijke manier om het gewenste gedrag te vertonen? U zou als kledingdetaillist na sluitingstijd de deur op slot kunnen doen en voor de nog aanwezige klanten een flesje kunnen opentrekken om ze zo te verleiden nog meer te kopen. Beloof iedereen die op uw 'eigen terrein' parkeert een klein extraatje bij koop, in plaats van een parkeerverbod voor niet-klanten. Dat gaat pas als een lopend vuurtje over het eiland.

Bij telecom-maatschappijen worden bestaande klanten gestraft met hoge tarieven terwijl nieuwe klanten hogere snelheden tegen lagere prijzen krijgen aangeboden. Regeltje. Onbegrijpelijk. Een ander goed voorbeeld zijn luchtvaartmaatschappijen met hun 'last minute-aanbiedingen'. Nooit begrepen: Als ik maanden van tevoren boek en dus flexibiliteit opgeef, betaal ik méér - en wordt dus gestraft - dan als ik een dag van tevoren boek. Vanuit de luchtvaartmaatschappij gedacht: men wil het toestel vullen met goed betalende passagiers en de restcapaciteit mag voor minder mee. De zogenaamde prijsvechters draaiden dit om: hoe eerder u boekt, hoe lager uw prijs. Het succes van de prijsvechters bleef niet uit en de gerenommeerde maatschappijen hebben alleen op die lijnen waar ze concurrentie van de 'prijsvechters' ondervinden nu ook iets als 'vroegboekkorting'.
In plaats van 'moeilijk doen' moedigt Ikea haar klanten juist aan om vooral maar te kopen, want van ruilen maken ze geen enkel probleem. De artikelen kunnen bij elk willekeurig filiaal binnen 90 dagen teruggebracht worden. Geen goed bewaard geheim maar een koopargument.

Garantie? Ook zoiets. Hoeveel ondernemers daar een probleem van maken en hun eigen regeltjes hanteren. Terwijl een 'gratis' verlengde garantie - die overigens gewoon wettelijk is vastgelegd - het kopen juist gemakkelijker maakt.

Goede ondernemers zoeken naar manieren om klanten te helpen (kopen). Bij een supermarkt kreeg iedere klant die een klacht had, direct een bosje bloemen. Ook de buurman die iedere week langskwam met een klacht, kreeg keer op keer een bos bloemen mee naar huis. Dat de man zo demonstratief misbruik maakte van het vertrouwen, vond men niet erg. De kosten van het bosje bloemen stonden in geen enkele verhouding tot de omzet die zijn vrouw als trouwe klant al jaren bracht.

Mijn honden vertonen gewenst gedrag; ze blijven in de buurt als we gaan lopen in de zoutpannen. Juist daar hebben ze - net als in de commercie de vrije keus om er vandoor te gaan als het ze niet bevalt. Hoe dat zit? Gewenst gedrag belonen werkt duizenden keren beter dan ongewenst gedrag bestraffen.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

**Marcel Truyens is onafhankelijk marketing en communicatieadviseur te Curaçao. http://web.me.com/marcel1963/Marcel_Truyens
e-mail: marcel1963@mac.com**

‘Vriendelijk voor vrouwen’

In 2009 won ‘Breezes, all inclusive resort’ de tweejaarlijkse SVC Award voor meest vrouwvriendelijk bedrijf van Curaçao, op de voet gevolgd door runners up ‘Ennia’, ‘First Caribbean International Bank’ en Spigthoff advocaten en belastingadviseurs. Wat maakt deze bedrijven zo bijzonder? En welke moderne werkgever neemt straks het stokje over?

Tekst: Maya Mathias Foto’s: Marika Ringnalda en René Bergsma

Vrouwen spelen wereldwijd een steeds actievere rol in de samenleving. Zo stromen zij en masse door naar allerlei vormen van (hoger) onderwijs en vervullen zij steeds vaker invloedrijke posities bij de overheid, het bedrijfsleven en in de politiek. Toch is er nog steeds sprake van een significante achterstand en scheve man/vrouw-verhoudingen, vooral in de hogere organisatie-echelons. Strategieën om deze kloof te dichten lopen uiteen.

Afdwingen of aanmoedigen?
De Zweedse overheid dwingt de doorstroom van vrouwen naar topposities met straffe hand af. Organisaties die hier geen gehoor aan geven riskeren hoge boetes en drastisch ingrijpen in hun organisatiestructuur. Nederland voert een aanmoedigingsbeleid. Vrouwvriendelijke bedrijven worden gesteund, beloond en PR-wise goed in het zonnetje gezet, waarbij hun ‘best practices’ om vrouwelijk talent aan te trekken en door te laten stromen grif worden gedeeld en verspreid.

Role models gezocht
Op Curaçao is op dit terrein nog weinig gericht overheidsbeleid. Wel reikt de Stichting Vrouwennetwerk Curaçao, tweejaarlijks een award uit aan het meest vrouwvriendelijke lokale bedrijf. Dit zijn bedrijven die zich hard maken voor gelijke kansen voor mannen en vrouwen, aandacht besteden aan het behoud en de doorstroming van vrouwelijk talent en beschikken over modern en mensvriendelijk beleid.

Uitblinkers onder de loep
Vorig jaar blonken, ‘First Caribbean International Bank’, ‘Spigthoff advocaten en belastingadviseurs’ en ‘Ennia’ vanwege hun vrouwvriendelijkheid uit. Uiteindelijk ging ‘Breezes, all inclusive resort’ er met de award vandoor. De jury sprak lovende woorden over de faciliteiten en het vrouwvriendelijke beleid binnen deze organisaties, met ieder een eigen focus en accent.

Breezes, all inclusive resort, blinkt, volgens de jury, uit in onderlinge solidariteit, gelijke kansen en flexibiliteit. Het bedrijf kent een sterk familiegevoel en regelt veel voor haar personeel. Bij iedere vacature wordt eerst gezocht naar een geschikte interne kandidaat of iemand die naar de functie toe kan groeien. Gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen wordt niet zozeer opgelegd, als wel levend gehouden door iedereen. Ondanks de krappe marges in de hotelbranche en beperkte middelen voor HR-beleid wordt er, volgens de jury, verbazingwekkend veel bereikt.

First Caribbean International Bank, een relatief kleine off shore bank, wordt geroemd om de grote tevredenheid van al haar personeel. De bank heeft veel oog voor de persoonlijke (thuis)situatie van haar medewerkers en houdt hier heel bewust rekening mee. Het HR-beleid is goed gestructureerd en helder uitgewerkt op papier, maar gaat niet ten koste van de flexibiliteit. Daarnaast is de stijl van leidinggeven gelijkwaardig en informeel en blinkt de bank uit in opleidings- en carrièrekansen voor iedereen.

Spigthoff advocaten en belastingadviseurs wordt door de jury geroemd om haar heldere en transparante salarisstructuren, groeipaden en criteria voor partnerschap. De mogelijkheid tot parttime werken en zwangerschapsverlof wordt door de vrouwelijke advocaten van het bedrijf zeer gewaardeerd als ook de opleidings- en coachingmogelijkheden voor iedereen. De organisatie moedigde bewust een laagdrempelige cultuur aan met veel dialoog en heeft oog voor cultuur- en communicatieverschillen tussen Nederlands en lokaal personeel.

Ennia valt op door haar officiële en goed uitgewerkte parttimebeleid en de wijze waarop dit beleid bevorderd wordt binnen het bedrijf. Voor de grote groep vrouwelijke medewerkers heeft de organisatie veel faciliteiten gecreëerd, zoals vrouwvriendelijke wc’s, kolf- en zorgtijd voor baby’s, moeder-, vaderschapsverlof en zorgverlof. Daarnaast ervaren mannen en vrouwen gelijke kansen in promotie en werk en biedt de organisatie haar medewerkers veel doorgroeimogelijkheden en studiefaciliteiten aan.

Aanmelden voor de SVC Award van 2011
In het najaar van 2011 wordt de SVC Award alweer voor de vierde keer uitgereikt. Vrouwennetwerk Curaçao nodigt lokale organisaties, klein en groot, profit en non profit, particuliere of overheids-nv’s van harte uit om zich aan te melden voor deze aanmoedigingsprijs. Aangemelde organisaties worden door een deskundige en veelzijdige jury doorgelicht, een leerzaam proces voor het hele bedrijf. Zij leveren met behulp van enquêtes en interviews waardevolle informatie aan.

Role model voor de gemeenschap?
Uiteindelijk worden er minimaal drie organisaties genomineerd die tijdens de uitreiking in het spotlight staan. Deze moderne werkgevers zijn een belangrijke inspiratiebron voor de Curaçaose gemeenschap in haar geheel en haar vrouwelijke professionals in het bijzonder en dienen als rolmodel en vraagbaak voor organisaties die ook werk willen gaan maken van vrouwvriendelijkheid.

Durft u het aan?

Voor meer informatie over de SVC Award 2011 kunt u contact op nemen met Natasha Rosaria-Devid, voorzitter van Stichting Vrouwennetwerk Curaçao (T 5633720, E natasha_devid@hotmail.com) of surfen naaar http:/vrouwennetwerk.com en https:/www.surveymonkeu.com/s/svcaward2011

Foto’s beschikbaar gesteld door Coaching Magazine.

Samaroo en Marishka Minguel, First Caribbean International Bank

Natasha Poulina, ENNIA

Jeanette Bonet, Breezes

Xandra Kleine en Veronika Szymanski, Spigthoff advocaten en belastingadviseurs

Communicatie

‘Duurzaam’ (pers)bericht

Een van de voornaamste hulpmiddelen in toegepaste communicatie is het (pers)bericht. Voor veel organisaties is het persbericht het enige (bruikbare) medium om een boodschap over te brengen aan de buitenwereld. Eenvoudigweg omdat er geen of maar een klein budget wordt vrijgegeven voor communicatieactiviteiten. Het sturen van een persbericht is gratis en vrijblijvend. Via deze weg kunnen organisaties voor hen relevante gebeurtenissen en ontwikkelingen toch wereldkundig maken. Het is een prima manier om in de publiciteit te komen en de naamsbekendheid te vergroten. Ook kan het net dat beetje extra geven om boven de concurrentie uit te stijgen.

Hierbij gaan wij in op het persbericht. Van waarom een feilloos geschreven persbericht essentieel is voor zijn doelmatigheid tot opbouw en verzending, maar ook de nadelen van een slecht gepresenteerd en geschreven persbericht.

Feilloos
Waarom is het van essentieel belang dat een persbericht feilloos wordt geschreven? Omdat de context waarin nieuws wordt gemaakt, het (nieuws)media-aanbod, de manier hoe nieuws door het publiek wordt geconsumeerd en de zogenaamde nieuwscycli, vandaag de dag totaal anders zijn dan ongeveer 10 jaar geleden. Met andere woorden, er zijn geen garanties dat wat men communiceert, daadwerkelijk door het publiek wordt opgenomen. Tenzij wat gecommuniceerd wordt zodanig is verpakt dat het onmiddellijk de attentie van het publiek grijpt. En die ‘verpakking’ is een goed geschreven persbericht; een aansprekende kop, goede opbouw en taalkundig goed in elkaar gezet.

Keuze
Neem Curaçao of Aruba als voorbeeld. Per dag komen er respectievelijk 9 en 7 dagbladen uit. Beide eilanden hebben twee televisiezenders, allebei met een eigen ‘nieuwscast’ en meer dan 25 radiostations. Daarnaast kan het publiek een keuze maken uit meer dan 100 internationale zenders via de kabel. Op Curaçao en Aruba is bijna 60 procent van alle huishoudens aangesloten op het internet. Daarnaast beschikt bijna iedereen over een zogenaamde ‘smartphone’, waarmee men niet alleen kan telefoneren, maar het is ook een video/fotocamera, een apparaat om te internetten en berichten te versturen en te ontvangen.

In vergelijking met niet zo heel lang geleden, wordt Jan Publiek thans per dag tegelijkertijd met honderden nieuwsbronnen geconfronteerd. U hoeft geen Einstein te zijn om te beseffen dat hij ontzettend veel moeite heeft om keuzes te maken. Alleen wat ‘eye catching’ is, krijgt zijn aandacht. Daarnaast, een hedendaagse nieuwscyclus (de tijd gedurende welke een nieuwsfeit haar nieuwswaardigheid behoudt) duurt amper 20 minuten. Tot een jaar of vijftien terug (tijdperk bekend als ‘p.i.’ = pre-internet) duurde een nieuwscyclus 12 uur!

En omdat een persbericht een puur informatief karakter heeft, moet de content nieuwswaardig zijn. Een introductie van een nieuw product, een nieuwe klant, een reorganisatie of het jaarverslag bijvoorbeeld. Allemaal (feitelijke) nieuwsberichten die voor journalisten interessant moeten zijn. Beschouw de journalist als het eerste ‘filter’ die uw persbericht moet doorstaan. In onze contreien krijgen nieuwsredacties tussen de 25 à 50 persberichten per dag binnen. Het één nieuwswaardiger dan het andere, het andere beter geschreven dan de rest. Hoewel hier, vergeleken met Nederland, veel minder kritisch wordt gekozen wat uiteindelijk gepubliceerd wordt, krijgen de best geschreven en best gepresenteerde persberichten de voorkeur. Daarom, enkele praktische tips:

- Bepaal voor welk medium uw boodschap interessant is (wie zijn de kijkers, lezers of luisteraars?);
- Probeer zo helder mogelijk te formuleren en voorkom jargon (vaktermen);
- Formuleer het bericht zodanig dat u het belangrijkste nieuws het eerst vermeldt;
- Behandel in uw bericht de vijf W’s en de H in de lead (de beginalinea): Wie, Wat, Waar, Waarom, Wanneer, Hoe;
- Zorg dat het bericht foutloos de deur uitgaat!

AS OFFICIAL AUTHORIZED CUMMINS DEALER, WE WOULD LIKE TO HAVE THE ATTENTION OF ALL CUMMINS OWNERS OF:
-GENERATOR SETS
-TRUCKS (WITH CUMMINS ENGINE)
-MARINE
-MARINE PROPULSION
-OTHER APLICATIONS CUMMINS POWERED

AUTHORIZED DEALER

LET’S FIND OUT HOW MANY CUMMINS OWNERS THERE ARE !!!

SPECIAL OFFERS UNTIL AUGUST

Fleetguard filters : **20%** discount on all filters
Electronic engines : complete engine scan and latest software upgrade (incall) **Ang 125,00**
All Cummins parts : **15%** discount
Special deals on service : Service **Ang 125,00** + necessary filters (limited)
Engine repowering (all applications) : **Special** deals

We provide Cummins warranty for engines bought at an other vendor .

CUMMINS : THE MOST ECONOMIC ENGINE !!

MRC
Engine Rebuild and Generators

Kaya A. Leañez 104
Industiepark Seru Lora
P.O.Box 4068, Curacao

Tel (5999) 738-1700
Fax (5999) 738-1718
Email sales@mrc-carib.com
Web www.mrc-carib.com

‘Jonge leiders in de maak’

Leiderschap kan je leren. En hoe eerder je daarmee begint, hoe beter, vindt Rotary Club Willemstad. Onlangs bood de serviceclub 22 talentvolle lokale jongeren een heel bijzonder weekend aan om teamwork en leiderschap te stimuleren.

Tekst: Maya Mathias

Rotary Club Willemstad gelooft in de Curaçaose jeugd. Jaarlijks biedt de serviceclub maximaal 40 lokale jongeren tussen de 14 en 18 jaar de kans om ‘leadership skills’ te ontwikkelen. Afkomstig van alle schooltypes, worden zij voornamelijk via hun scholen voorgedragen wegens de bijzondere prestaties die zij hebben laten zien. Zij participeren via de Rotary een weekend lang in een intensief Youth Leadership Programma, dat jaarlijks wereldwijd voor honderden jongeren wordt uitgerold. Sharif Jacobino, vwo 5 leerling aan het MIL: “Het programma was echt leuk en interessant. Je leert mensen kennen en krijgt tools om efficiënt te communiceren. Vooral de groepsopdrachten waren leuk. Dan moet je laten zien welke capaciteiten je hebt.” Voor Veronica Perozo Alberti, net geslaagd aan het Radulphus College voor haar vwo-examen, was het weekend een openbaring. “Je verwacht een leuke ervaring en je gaat naar huis met 22 vrienden. Voor mij was het programma echt challenging. We werden steeds op een leuke manier uitgedaagd en op de proef gesteld. We moesten presteren onder druk, terwijl het ook echt gezellig was.”

Fanatieke kids
“De kids zijn bloedfanatiek en enthousiast”, vertelt Igorr Hieroms, medeorganisator en secretaris van Rotary Willemstad: “Ze vormen al snel een hechte groep en gaan ervoor. Wij werken met een internationaal erkend Rotary-concept, dat aan onze lokale situatie is aangepast. Met pittige speurtochten en andere teambuilding activiteiten, workshops over communicatie en leiderschap, en motivational speeches dagen wij deelnemers uit om samen te werken, leiding te nemen en prestaties neer te zetten, die er niet om liegen. Wie gedurende het weekend de meest consistente allround leiderschapskwaliteiten demonstreert, wint uiteindelijk de Rotary Youth Leadership Award (RAYLA). Vorig jaar was dat een I-Pod voor Jeffrey Tromp van St Jozef VSBO. Dit jaar mag winnares ‘Veronica Perozo Alberti’ van het Radulphus College, meedoen aan een internationale Rotary-activiteit.”

Kansen voor iedereen
Hubert Martha en Lizzette Archangel leidden de workshop over leiderschap. Archangel, HR Consultant bij Deloitte: “We prikkelen kinderen om na te denken over zichzelf. Als je weet wie je bent en waar je naartoe wilt, weet je ook wat voor soort leider je kunt zijn. We wakkeren de discussie aan over goede leiderschapskwaliteiten en laten de kinderen zelf leiders kiezen in hun groep. Ze zijn mondig en de energie spat er van af. Dat werkt prettig en is leuk om te zien.” Nancy Winklar, directeur van trainingsbureau ‘Link Curaçao’ en ervaren jongerentrainer, beaamt dat van harte. “De doelgroep is heel divers. De jongeren hebben verschillende culturele en taalachtergronden en volgen verschillende opleidingen op Curaçao. Dat maakt het juist zo interessant. In onze workshop over communicatie en cultuur laten we hen tal van actieve opdrachten doen. Waar de één goed kan leiden en presenteren, heeft de ander juist veel creatieve ideeën. En waar het ene kind verbindend communiceert, blinkt de ander weer uit in het scherpe debat. We geven ze concrete handvatten en houden ze een spiegel voor. In de groep zie je sterke leiders ontstaan, die zich bewust profileren en duidelijk aanwezig zijn. Ze hebben heldere ideeën over het leiderschap dat Curaçao nodig heeft en weten goed waar ze mee bezig zijn.”

Moderne leiders
Hieroms: “Over leiderschap bestaan diverse visies en theorieën. Als serviceclub hebben wij samen gedefinieerd wat wij zelf onder modern leiderschap verstaan. Naar onze mening vervullen moderne leiders een duidelijke voorbeeldfunctie. Het zijn trekkers, maar ook teamplayers; personen die leiding en verantwoordelijkheid durven nemen, maar tegelijkertijd ook anderen de ruimte bieden om tot hun recht te komen. De beoordeling van leiderschapskwaliteiten wordt zorgvuldig uitgevoerd. Gedurende het hele weekend observeert een speciaal team het gedrag van de deelnemers, dat beoordeeld wordt aan de hand van heldere criteria. Daarnaast leveren de trainers en begeleiders ook input en geven alle jongeren zelf ook aan wie, volgens hen, de beste leider is.”

Leren over jezelf
“Het competitieve element maakt het RAYLA-programma levendig en leuk”, meent Hieroms, “maar eigenlijk zijn er geen verliezers. Ieder kind dat meedoet heeft leiderschapsvaardigheden. Bij sommigen zijn die al wat verder ontwikkeld. De winnaars van dit jaar en vorig jaar, vertonen opvallende overeenkomsten. Beiden zijn communicatief zeer vaardig, nemen vanzelfsprekend de leiding, maar blijken ook heel goed in staat om hun medeleerlingen bij alle opdrachten te betrekken en te activeren.” Sharif Jacobina werd uiteindelijk nummer 2. Jacobina: “Natuurlijk wilde ik winnen, maar dat was niet mijn eerste doel. Ik heb enorm mijn best gedaan en zat in een slimme actieve groep. Ik heb echt geleerd hoe je een goede leider moet zijn.” Voor Veronika Perozo Alberti, de nummer 1, was de feedback op haar gedrag zeer waardevol. “Ik weet dat ik analytisch en kritisch ben. Dit weekend heb ik gehoord dat ik ook goed luister en aandacht aan anderen besteed. Daardoor neem ik beslissingen waarin iedereen zich herkent. Daar had ik tot nu toe nooit bij stil gestaan.”

Kosteloze inzet
Het jaarlijks organiseren van de Rotary Youth Leadership Award heeft behoorlijk wat voeten in de aarde. De activiteit wordt gelukkig trouw gesponsord door Avila, MCB, Ennia, Fatum, Ernst & Young en Gr8 Consulting. Achter de schermen zijn er minstens 25 vrijwilligers bezig om te zorgen dat alles op rolletjes verloopt. Hieroms: “Het Rayla-team bestaat uit vaste Rotary-leden, maar ook uit zeer betrokken trainers, begeleiders en bekende (motivational) sprekers zoals Ryan de Jongh, die in recordtijd rond het hele eiland kajakte voor een goed doel, en Myron Maduro, die een bijzondere brassband voor jongeren oprichtte en daarmee in de prijzen viel. Iedereen werkt kosteloos mee en dat wordt door de jongeren enorm gewaardeerd.”

Scholen ondersteunen
“Als Rotary hebben we nu twee keer het Youth Leadership Progamma gedraaid”, zegt Hieroms, “en we gaan hier zeker mee door. De animo onder jongeren is groot en de evaluaties zijn zeer positief. Ze houden contact en zoeken elkaar regelmatig op. Met ons programma willen we de lokale scholen ondersteunen. Veel scholen hebben een druk curriculum en beperkte financiële middelen en organisatiekracht. Hierdoor is er weinig aandacht voor social en leadership skills, terwijl dit in de wereld van vandaag steeds belangrijker wordt. Volgend jaar zullen we scholen nog actiever benaderen en docenten en leerlingen van digitale en hardcopy informatie voorzien. We denken daarbij aan een aantrekkelijke RAYLA-krant en een eigen facebookpage. Hopelijk vaardigen alle scholen volgend jaar kinderen af. Ons programma is gratis en staat open voor iedereen. Het geeft gemotiveerde en getalenteerde kinderen net die extra push.”

Bruggen bouwen
Leiderschapskwaliteiten blijken zeker niet gebonden aan een bepaald type school of een bepaald type kind. Volgens Hieroms is er veel talent en diversiteit. “Onze jongeren zijn tot veel meer in staat dan wij denken. Tijdens de afgelopen Rayla viel het me weer op, hoe snel ze een hechte groep vormen over alle verschillende scholen heen, gezamenlijke prestaties neerzetten en visies formuleren voor de toekomst van Curaçao. Die potentie moet je cultiveren. Met onze programma’s en projecten willen we bruggen bouwen naar jongeren van heel Curaçao en moderne leiders kweken met teamgeest en gemeenschapszin.” Voor Alberti was het Youth Leadership-programma van de Rotary een eye opener. Alberti: “Dit weekend ervaar ik als het begin van iets groters. Als winnaar sponsort Rotary Willemstad mijn deelname in Atlanta aan een internationaal leiderschapskamp voor de jeugd. Het voelt alsof allerlei deuren open gaan. Ik zie opeens zoveel mogelijkheden voor mezelf.

Meer weten over Interact:

Voor meer informatie over het Interact programma surf naar http://www.rotary.org/en/StudentsAndYouth/YouthPrograms/Interact/Pages/ridefault.aspx. Met vragen of aanmelding voor Interact Curacao kunt u terecht bij info@rotarywillemstad.org.

Interact-concept

Rotary Willemstad, een actieve serviceclub van circa veertig lokale professionals, investeert bewust in jongeren. In haar tienjarige bestaan sponsorde zij talrijke projecten, zoals de oprichting van een mountainbike club om jongeren van de straat te houden, een intensief naschools opvangprogramma in de wijk Marchena en een moderne mediaruimte, volledig geoutilleerd met computers en beamers, waar lokale jongeren en hun ouders allerlei trainingen kunnen volgen.

Igorr Hieroms, secretaris van Rotary Willemstad: “Onze jongeren hebben zoveel potentie en energie. Dat spreken we op een positieve wijze aan. Met onze projecten en programma’s geven wij hen een extra push om zichzelf te ontwikkelen en bij te dragen aan de gemeenschap. Wereldwijd werkt de Rotary met een aantal beproefde concepten om jongeren te stimuleren, zoals Early Act, voor kinderen in het basisonderwijs, Interact, voor 14- t/m 18-jarigen en Rotoract, een programma voor jonge volwassenen van 18 t/m 30 jaar. Die programma’s hebben wij grondig bestudeerd.

Ons jaarlijks leiderschapsweekend voor jong talent wordt zeer gewaardeerd, maar onze deelnemers snakken naar meer en roepen als het ware ‘What’s next?’ Vandaar ons besluit om als Rotary Club op Curaçao ook het Interact-concept te lanceren, een duurzaam en community based programma, voor kinderen van 14 tot 18 jaar. Tijdens mijn bezoek aan de Rotary conferentie in Montreal/Canada heb ik gezien waar Interact-jongeren toe in staat zijn. Wat een organisatietalent! Met een beetje begeleiding realiseren die kids allerlei projecten voor hun eigen gemeenschap en minderbedeelde landen, waar ze met recht trots op zijn.”
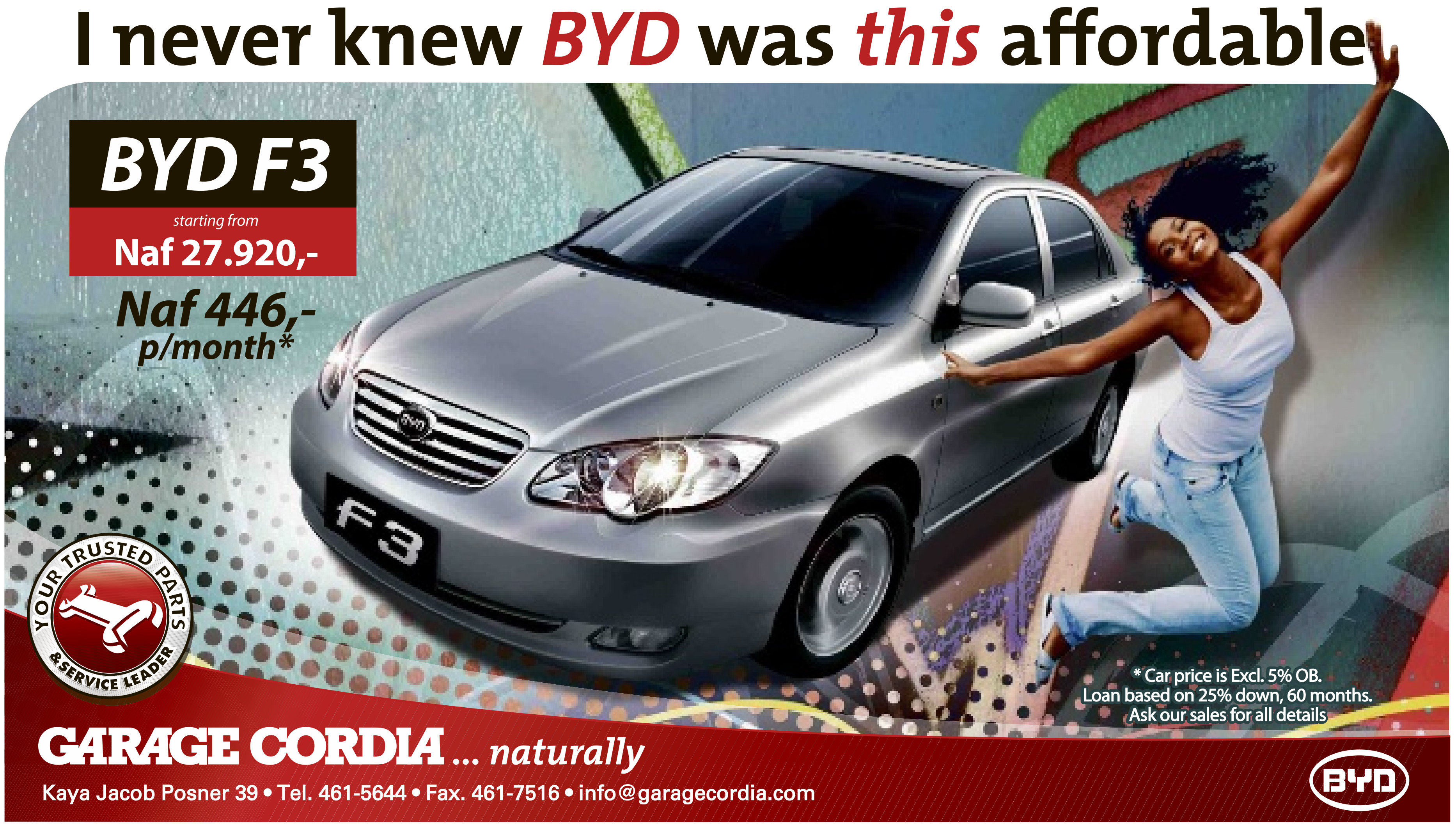
“Dat idealisme en die vaardigheden willen wij ook stimuleren bij onze eigen jeugd. Ons doel is om een groep van minsten 20 jongeren samen te brengen, ongeacht kleur, achtergrond of geloof. Die groep komt wekelijks bijeen onder leiding van een ervaren Rotarian en bepaalt zelfstandig welke activiteiten zij ontplooit. Het doel van Interact is om mooie projecten voor de gemeenschap te realiseren, waarbij de teamwork- en leiderschapsvaardigheden van de uitvoerende jongeren bewust worden gestimuleerd. Dat is niet alleen goed voor hun eigen ontwikkeling, hun studie en hun latere carrière maar ook voor onze eigen samenleving als geheel.”